İŞKUR

2019

BURSA

İŞGÜCÜ PİYASASI ARAŞTIRMA RAPORU

2019 YILI

İŞGÜCÜ PİYASASI ARAŞTIRMALARI

BURSA ÇALIŞMA VE İŞ KURUMU İL MÜDÜRLÜĞÜ

BURSA İLİ

İŞGÜCÜ PİYASASI ARAŞTIRMA RAPORU

Yazar

Mehmet YILMAZ

İş ve Meslek Danışmanı

SUNUŞ

İşsizlik, yeterli düzeyde istihdam oluşturamamak ve nitelikli işgücünün yetersiz olması, hiç şüphesiz ki günümüz işgücü piyasasının en önemli sorunlarındandır. Bu durum aynı zamanda sosyal, psikolojik ve ekonomik problemler gibi alt sorunları da beraberinde getirmektedir. Bu nedenle istihdamı artırmaya yönelik yatırımlar ve politikalar üretmek, tüm ülkeler için zorunluluk haline gelmiştir. Bu çalışmaları daha etkin yürütebilmek ve etkili istihdam politikaları oluşturabilmek amacıyla öncelikle işgücü piyasasının taleplerini detaylı bir şekilde incelemek gerekmektedir. Yerel ve ulusal düzeyde uygun istihdam politikaları oluşturmak, işgücü piyasasından elde edilen verilerle mümkün olacaktır.

Türkiye İş Kurumu, 2010 yılından günümüze yerel düzeyde uygulanacak işsizlik ve istihdam politikalarının, etkin ve ihtiyaca uygun olmasını sağlamak amacıyla, işverenlerimizin görüş ve önerilerine başvurmaktadır. Bu görüş ve öneriler doğrultusunda istihdam hizmetlerinin yürütülmesi hedeflenmektedir. İşverenlerimizin istediği özelliklerde nitelikli işgücüne daha kolay ulaşabilmesi amacıyla İŞKUR, kurum sisteminde yer alan kayıtlı işsizleri işgücü uyum programlarına tabi tutarak nitelikli eleman yetişmesine katkı sağlamaktadır. Bu şekilde işverenin nitelikli eleman ihtiyacı karşılanırken aynı zamanda işsizlerimize meslek kazandırılmakta ve onlara yeni iş kapıları açılmaktadır.

Yerel düzeyde mesleki eğitim programlarını ihtiyaca uygun olarak geliştirmek ve İŞKUR tarafından sunulan hizmetleri daha etkin hale getirmek amacıyla kapsamlı bir İşgücü Piyasası Araştırması gerçekleştirilmiştir. İl düzeyinde işgücü arz ve talep verilerini içeren bu çalışmanın sonucunda oluşturulan rapor, istihdam politikaları adına genel bir rehber görevi üstlenmektedir.

Bu çalışmanın gerçekleşmesi adına gösterdikleri özverili çalışmalar nedeniyle İŞKUR İl Müdürlüğü İş ve Meslek Danışmanlarına, çalışma kapsamında işyeri bilgi formlarını titiz bir şekilde yanıtlayıp görüş bildiren tüm işverenlerimize ve emeği geçen herkese teşekkür ediyorum. Bursa İşgücü Piyasası Araştırması analiz çalışmasının ülkemiz, ilimiz ve tüm ilgililer için faydalı olmasını temenni ediyorum.

Yakup CANBOLAT
Vali

ÖNSÖZ

İstihdamın korunması ve geliştirilmesi ile işsizliğin önlenmesi faaliyetleriyle birlikte ulusal istihdam politikasının oluşturulmasında rol alan ve işgücü piyasasının en önemli aktörlerinden biri olan İŞKUR; hem aktif hem de pasif istihdam politikaları doğrultusunda işgücü ve işverene yönelik birçok kamu hizmeti sunmaktadır. İşgücü piyasası verilerini yüz yüze görüşmelerle elde edip bu verileri analiz eden, yorumlayan ve işgücünün istihdam edilebilirliğini artırmaya yönelik işgücü yetiştirme, mesleki eğitim ve işgücü uyum programları geliştirerek uygulanması konusunda önemli görevler yerine getirmektedir.

Türkiye İş Kurumu, üstlendiği yasal ve sosyal sorumluluğun bilinciyle her geçen gün daha da genişleyen bir kitleye hizmet vermektedir. İşgücünün arz ve talep kısmını iyi analiz edip geleceğe yönelik istihdam politikalarını daha sağlıklı bir şekilde planlamak İŞKUR ile birlikte sosyal politikayla ilgilenen tüm kişi ve kurumlar için çok önemlidir.

Kurumumuz bu çalışma ile kuruma erişemeyen birçok işverenle yüz yüze görüşerek hem işgücü piyasası hakkında bilgi toplamakta hem de işverenlerin işgücü ihtiyacını en kısa sürede karşılamaya çalışmaktadır. Türkiye Geneli ve il düzeyinde cinsiyet bazında mevcut çalışan sayısı, açık iş, temininde güçlük çekilen meslekler ile geçmiş ve gelecek dönem istihdam eğilimlerine dair bilgiler derlenmiştir. Aynı zamanda ziyaret edilen işverenlerimize kurumumuzun hizmetleri hakkında danışmanlık hizmeti sunulmuştur.

Bu bağlamda ziyaret edilen işverenler Türkiye İş Kurumu (İŞKUR) ve Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) işbirliği ile bazı büyük illerde örneklem diğer illerde ise tam sayım olmak üzere belirlenmiştir. 2019 yılı Nisan-Mayıs döneminde büyük çoğunluğu 20 ve üzeri kişi istihdam eden 83 bin 887 işletmeye iş ve meslek danışmanlarımız tarafından ziyaret gerçekleştirilerek işveren veya işveren temsilcisi ile görüşülüp işyeri bilgi formu doldurulmuştur. Bursa'da ise bu kapsamda planlanan 4 bin 934 işletmeden veri derlenmiştir.

Bu çalışma kapsamında hazırlanan 2019 yılı "İşgücü Piyasası Analizi" raporu, hem işgücü arzına ilişkin bazı değerlendirmeleri, hem de İşgücü Piyasası ve İstatistik Dairesi Başkanlığımız koordinatörlüğünde kurumumuz İş ve Meslek Danışmanları aracılığıyla gerçekleştirilen talep araştırmasının sonuçlarına dair bilgileri içermektedir. Her il için ayrı ayrı hazırlanmış olan bu raporlar tamamlandığında sonuçları kamuoyuyla paylaşılacaktır.

Bu itibarla İşgücü Piyasası Analizi çalışmasının İŞKUR ailesi ve diğer tüm kullanıcılar için hayırlı olmasını diler, bu çalışmanın ortaya çıkmasında emeği geçen kurum personelimize ve kıymetli vakitlerini ayırarak bilgi formumuzu dolduran tüm işverenlerimize teşekkür ederim.

F. Eren TÜRKMEN
İl Müdürü

İÇİNDEKİLER

SUNUŞ i
ÖNSÖZ ii
TABLOLAR LİSTESİ ii
ŞEKİLLER LİSTESİ iii
KISALTMALAR iv
YÖNETİCİ ÖZETİ 1
GİRİŞ 3
BİRİNCİ BÖLÜM 4
İŞGÜCÜ PİYASASI ARZ VERİLERİ 4
İŞKUR GÖSTERGELERİ 4
Açık İşler 4
İşe Yerleştirmeler 5
Kayıtlı İşsiz 7
Aktif İşgücü Programları 9
İşsizlik Ödeneği 13
İKİNCİ BÖLÜM 14
İŞGÜCÜ PİYASASI TALEP ARAŞTIRMASI SONUÇLARI 14
İŞLETMELER VE MEVCUT İSTİHDAM 15
İşyeri Verileri 16
Mevcut İstihdam 27
AÇIK İŞLER 31
TEMİNİNDE GÜÇLÜK ÇEKİLEN MESLEKLER 41
GELECEK DÖNEM İSTİHDAM EĞİLİMLERİ 46
SONUÇ 53
EK-1: İŞGÜCÜ PİYASASI ARAŞTIRMASI İŞYERİ BİLGİ FORMU 58

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 1: En Fazla Açık İş Olan Meslekler (2018) 5
Tablo 2: Mesleklere Göre İşe Yerleştirme Sayıları (2018) 7
Tablo 3: Mesleki Eğitim Kursları ve Katılımcı Sayıları (2011-2018) 9
Tablo 4: Mesleki Eğitim Kurslarının Cinsiyete Göre Meslek Dağılımı 10
Tablo 5: İşbaşı Eğitim Programı ve Katılımcı Sayıları (2011-2018) 11
Tablo 6: İşbaşı Eğitim Programlarının Cinsiyete Göre Meslek Dağılımı 12
Tablo 7: Girişimcilik Eğitim Programı ve Katılımcı Sayıları (2011-2018) 12
Tablo 8: İşyerlerinin Sektörel Dağılımı 16
Tablo 9: E-Ticaret Yapmama Nedenleri 22
Tablo 10: İŞKUR Hizmetlerinden Faydalanan İşletmelerin, Hizmetlerimize Göre Oranları 25
Tablo 11: İŞKUR'un Desteklemesini İstediğiniz Alanlar 26
Tablo 12: Sektörlere ve Cinsiyete Göre Çalışan Sayısı 27
Tablo 13: Meslek Grupları ve Cinsiyete Göre Çalışan Sayıları 28
Tablo 14: En Fazla Çalışanı Olan Meslekler 29
Tablo 15: Sektörlere Göre Açık İş Sayısı, Açık İş Oranı ve Açık İşi Olan İşletme Oranı 32
Tablo 16: Cinsiyete Göre Açık İşlerde Talep Edilen Becerilerin Öncelik Sıralaması 37
Tablo 17: Meslek Gruplarına Göre Açık İş Sayısı ve Açık İş Oranı 37
Tablo 18: Meslek Gruplarına Göre Açık İşlerin Aranma Kanalları 38
Tablo 19: Açık İş Olan Mesleklerden İstenen Becerilerde Öncelik Sıralaması 39
Tablo 20: Cinsiyet Bazında En Çok Açık İş Olan Meslekler 40
Tablo 21: Sektörlere Göre Temininde Güçlük Çekilen Kişi Sayısı 41
Tablo 22: Mesleklere Göre TGÇM Dağılımı 43
Tablo 23: Mesleklere Göre TGÇM Nedenleri 45
Tablo 24: Sektörlere Göre İşverenlerin İstihdam Beklentileri 47
Tablo 25: Sektörlere Göre Net İstihdam Değişimi 48
Tablo 26: Meslek Gruplarına Göre Net İstihdam Değişimi 50
Tablo 27: En Fazla İstihdam Artışı/Azalışı Beklenen Meslekler 50

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1: Yıllara Göre Açık İş Sayıları (2011-2018) 4
Şekil 2: Yıllara Göre İşe Yerleştirme Sayıları (2011-2018)..... 6
Şekil 3: Yıllar İtibariyle Cinsiyete Göre Kayıtlı İşsiz Sayısı (2011-2018) 8
Şekil 4: Yıllar İtibariyle İşsizlik Ödeneği Hak Eden Sayısı (2012-2018) 13
Şekil 5: Sektörlere Göre Part-Time Çalışanı Olan İşletmelerin Oranı 17
Şekil 6: İşletmelerde Part-Time Çalışma Durumu ve Kadın Çalışan Oranı 18
Şekil 7: Sektör Bazında İşletmelerin Vardiyalı Çalışma Yapma Durumu 19
Şekil 8: Kadınların Vardiyalı Çalışma Durumu..... 20
Şekil 9: Sektörlere Göre İşletmelerin İhracat Yapma Oranı 21
Şekil 10: Ar-Ge Çalışması Yapan İşletme Durumu 22
Şekil 11: Gelecek Bir Yıl İçinde Yatırım Planlayan İşletme Oranı (%) 23
Şekil 12: Gelecek Bir Yıl İçinde Planlanan Yatırım Oranı (%)..... 23
Şekil 13: Sektörlere Göre İŞKUR Hizmetlerinden Faydalanan İşletme Oranı 24
Şekil 14: İŞKUR Hizmetlerinden Faydalanmama Nedenleri..... 26
Şekil 15: İşletmelerde İnsan Kaynakları Sorumlu İstihdamı..... 30
Şekil 16: Genç (15-24 yaş) Personel Seçiminde Aranan Kriterlerin Dağılımı 30
Şekil 17: Açık İşlerde Cinsiyet Tercihi..... 33
Şekil 18: Açık İşlerin Eğitim Düzeyine Göre Dağılımı 34
Şekil 19: Açık İşlerin Cinsiyet ve Eğitim Düzeyine Göre Dağılımı 34
Şekil 20: Açık İşlerde Engelli Çalıştırma Durumu 35
Şekil 21: Açık İşlerin Arama Kanallarına Göre Dağılımı..... 36
Şekil 22: Temininde Güçlük Çekilen Kişilerin Meslek Gruplarına Göre Dağılımı 42
Şekil 23: TGÇM Nedenlerinin Dağılımı..... 44
Şekil 24: Teşviklerin İstihdama Katkısı..... 51
Şekil 25: Teknolojik Gelişmelerin İstihdama Etkisi 52

KISALTMALAR

İPA	İşgücü Piyasası Araştırmaları
İŞKUR	Türkiye İş Kurumu
NACE	Avrupa Topluluğu Ekonomik Faaliyetlerin İstatistiki Sınıflaması
NİDO	Net İstihdam Değişim Oranı
TGÇM	Temininde Güçlük Çekilen Meslekler
TÜİK	Türkiye İstatistik Kurumu

YÖNETİCİ ÖZETİ

İşgücü piyasasını analiz etmek için arz ve talep verilerine ihtiyaç duyulmaktadır. İşgücü piyasasının arz tarafına ait veriler TÜİK ve İŞKUR'un idari kayıtları aracılığı ile yayınlanmaktadır. İşgücünün arz boyutunun ele alınmasında bir takım temel işgücü verileri bulunmaktadır. Ekonomik olarak aktif olan nüfusun, çalışabilir yaştaki nüfusa olan oranını ifade eden İşgücüne Katılma Oranı; çalışanların çalışabilir yaştaki nüfusa oranını ifade eden İstihdam Oranı ve toplam işsiz sayısının işgücüne oranını ifade eden İşsizlik Oranı işgücü arzına ilişkin temel eğilimleri barındırmaktadır.

İşgücü piyasasının talep yönüne ilişkin veriler ise işgücü piyasası araştırması ile açık iş istatistikleri araştırmaları kapsamında derlenmektedir. İşgücü piyasasının talep boyutunu analiz etmek gayesiyle hazırlanan bu rapor, Bursa İli İşgücü Piyasası Araştırması sonuçlarına göre değerlendirilmiştir. Çalışma kapsamında 4 bin 934 işletme için veri derlenmiştir. Bu işyerlerinin tamamı 20 ve daha fazla çalışanı olan işletmeler olup il genelinde 18 sektörde örneklem yöntemi kullanılmıştır. Bursa ilinde 20+ istihdamlı işletmeler için toplam çalışan sayısı 394 bin 482 olarak tespit edilmiştir. Cinsiyet bağlamında ele alındığında ise 279 bin 708 çalışan erkeklerden, 114 bin 774 çalışan ise kadınlardan oluşmaktadır. Bursa ilinde en fazla çalışanı olan meslek grupları; Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar ile Sanatkarlar ve İlgili İşlerde Çalışanlardır.

Bursa ilinde açık iş oranı yüzde 1,1 olarak tespit edilmiştir. Türkiye genelinde ise açık iş oranı yüzde 1,5 olup, Bursa ili açık iş oranı bakımından 0,4 puanlık farkla Türkiye ortalamasının altındadır. Açık iş oranının en yüksek olduğu sektör ise yüzde 2,0 ile Bilgi ve İletişim sektörüdür. Açık işlerin meslek gruplarına göre dağılımı incelendiğinde; en fazla açık işin en fazla çalışanı olan meslek grubu olan Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar meslek grubunda olduğu tespit edilmiş olup bu meslek grubunda araştırma döneminde bin 865 kişilik açık iş mevcuttur. Bursa ilinde en fazla açık işi olan ilk üç meslek grubu; Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar, Sanatkarlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar ile Nitelik Gerektirmeyen Mesleklerdir. İl genelinde açık işlerin yüzde 47,2'si için herhangi bir eğitim düzeyi talep edilmemiştir.

Bursa ilinde temininde güçlük çekilen meslekler sektörlere göre incelendiğinde en fazla İmalat sektöründe eleman temininde güçlük çekildiği görülmektedir. Bursa ilinde temininde güçlük çekilen mesleklere bakıldığında ilk sırada Makineci(Dikiş) mesleğinin yer aldığı görülmektedir.

Bu mesleği ise Dokuma Makineleri Operatörü / Dokumacı mesleği takip etmektedir. Eleman teminde güçlük çekilme nedenlerine bakıldığında ilk sırada gerekli mesleki beceriye/niteliğe sahip eleman bulunamaması yer almaktadır.

Türkiye genelinde işletmelerin yüzde 19,3'ü istihdamın artacağı yönünde cevap verirken Bursa ilinde işverenlerin yüzde 22,7'si istihdamın artacağını öngörmüştür. Öte yandan istihdamın azalacağını düşünen işveren oranı, ülke genelinde 3,9 iken bu oran Bursa ilinde ülke geneline yakın olup yüzde 3,6'dir.

Bursa ilinde işverenler, istihdama en fazla katkı sağlayan teşvikin İlave İstihdam Teşviki olduğunu belirtmiştir. Ayrıca İşverenlerin yüzde 64,2'si İŞKUR'un İşe Uygun Eleman Temini konusunda işverenleri desteklemesini istemektedir.

İşverenlerin yüzde 23'ü teknolojik gelişmelerin istihdamı arttıracağını beyan ederken, yüzde 18,9'u ise istihdamı azaltacağını düşünmektedir. Sektörel açıdan bakıldığında ise; Bursa ilinde; Bilgi ve İletişim sektöründe işverenlerin yaklaşık yarısı teknolojik gelişmelerin istihdamı arttıracağını savunmaktadır.

İşgücü piyasasının mevcut durumunu görebilmek ve gelecek dönem eğilimlerini öngörerek veriye dayalı sağlıklı kararlar almak son derece önemli olup bu ihtiyaçların karşılanması amacıyla Bursa İli İşgücü Piyasası Analiz Raporu hazırlanmıştır.

GİRİŞ

Bu çalışma Bursa işgücü piyasasının gerek arz gerekse talep yönü ile mevucut durumunu ortaya koyarak piyasanın olumlu ve olumsuz yanlarını sergilemektedir. Bu kapsamda işgücü piyasası ile kararların alınması ve uygulamaya konulacak faaliyet ve projelerin etkinliğinin artırılması noktasında araştırma sonuçlarının göz önüne alınması oldukça önemlidir.

Bursa İşgücü Piyasası Araştırması Sonuç Raporu; il düzeyinde politika yapıcılarına ve karar alıcılara kaynak sağlamada büyük katkılar sağlayacak olan önemli bir çalışmadır. İşgücü piyasasının en önemli aktörleri olan işgücü ve işverenlerin piyasaya sundukları emeği ve piyasadan beklentilerini iyi analiz ederek niteliklerini ortaya koymak politika üretmeden önceki ilk adımı oluşturmaktadır. Daha sonra ise bu analizler neticesinde arz talep dengesini iyi kurmak ve işgücü politikalarını bu dengeyi sağlayacak şekilde tesis etmek, istihdam ve işsizlik sorunlarıyla mücadele eden her bir kurum/kuruluşun gayesini oluşturmaktadır.

İşgücü Piyasası Araştırmaları sadece İŞKUR'a değil, Türkiye'de işgücü piyasasının paydaşı olan tüm kurum ve kuruluşlara önemli katkılar sağlamaktadır. İŞKUR, işgücü piyasasında aktif ve pasif istihdam politikalarında söz sahibi bir Kamu İstihdam Kurumu olarak İşgücü Piyasası Bilgi Formları aracılığıyla ve işverenlerle yüz yüze görüşme yöntemiyle İşgücü Piyasası Araştırmalarını gerçekleştirmektedir. Bu araştırma sonucunda Türkiye'de işgücü piyasasının talep boyutuna ilişkin en kapsamlı veri üreten kurum İŞKUR'dur.

İşgücü piyasası talep verilerinin elde edilmesine yönelik çalışmalar Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlükleri tarafından 2007 yılından itibaren yıllık bazda periyodik olarak sürdürülmektedir. Yapılan bu araştırmalar kapsamında 2019 yılı için Bursa ilinde 1 Nisan-3 Mayıs 2019 tarihleri arasında saha çalışması gerçekleştirilmiş olup, araştırma neticesinde işgücü piyasasının arz ve talep boyutunu ele alan İşgücü Piyasası Araştırma Raporu hazırlanmıştır.

Bu raporda, İşgücü Piyasası Araştırması sonuçları analiz edilerek Bursa ilinde işgücü piyasasının talep yapısı ortaya konulmaktadır.

BİRİNCİ BÖLÜM

İŞGÜCÜ PİYASASI ARZ VERİLERİ

İŞKUR GÖSTERGELERİ

İŞKUR göstergeleri, Kurumun idari kayıtlarından oluşmakta olup İŞKUR'un hedef kitlelerine sunmuş olduğu hizmetlerin verilerinden hareketle istatistik alt yapısında derlediği rakamları içermektedir. Kurumun hizmetlerinden yararlanmak için Kuruma kayıt yaptıran kişilerin yaş, cinsiyet, sosyal durum, eğitim durumu, sektör ve meslek bilgisi bağlamında oldukça detaylı bilgilere ulaşılabilmektedir.

Açık İşler

Açık iş; işverenlerin ihtiyaç duyduğu işgücünü karşılamak amacıyla Kuruma bildirdikleri işgücü talepleridir. İşverenler taleplerini Kuruma bizzat gelerek verebilecekleri gibi online olarak da ihtiyaç duyduğu nitelikteki işgücünü Kurumdan talep edebilmektedirler.

Şekil 1: Yıllara Göre Açık İş Sayıları (2011-2018)

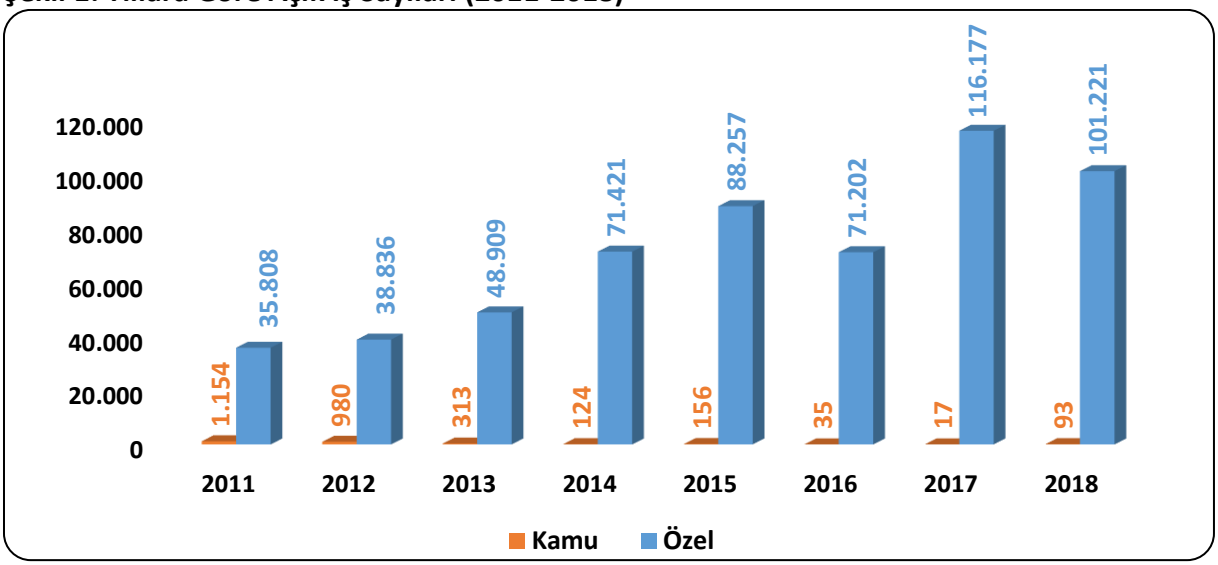

Kaynak: İŞKUR

Bursa ilinde 2011 yılında 36 bin 962 kişilik işgücü talebi alınmışken bu sayı 2018 yılına gelindiğinde 101 bin 314 kişiye yükselmiştir. Açık iş sayıları yıllar içerisinde dalgalı bir seyir izlemiştir. 2011 yılından itibaren 2015 yılına kadar artış eğilimi göstermiştir. 2016 yılında açık iş sayısı bir önceki yıla göre yüzde 19,4 oranında azalmıştır. 2017 yılı itibariyle alınan açık işler zirveyi görmüş ve bir önceki yıla göre yaklaşık yüzde 63,1 oranında artış göstermiştir. 2018 yılı itibariyle alınan açık işler ise bir önceki yıla göre yüzde 12,9 azalmıştır. Açık işler sektör bazında

incelendiğinde ise İŞKUR'un her dönemde özel sektör açık işleri üzerindeki etkinliği görülmektedir.

Tablo 1: En Fazla Açık İş Olan Meslekler (2018)

Meslek	Açık İş Sayısı
Beden İşçisi (Genel)	22.881
Makineci (Dikiş)	3.548
Satış Danışmanı / Uzmanı	3.027
Meyve Sebze Ayıklama İşçisi	2.349
Kasiyer	2.318
Gazaltı (Mıg-Mag) Kaynakçısı	2.202
Garson (Servis Elemanı)	1.995
İnşaat Kalfası (Genel)	1.787
Beden İşçisi (Temizlik)	1.660
Kalite Kontrolcü	1.606

Kaynak: İŞKUR

Bursa ilinde 2018 yılında 101 bin 314 kişilik açık iş, işverenler tarafından İŞKUR'a iletilmiştir. Bu sayının içinde, ilk sırada 22 bin 881 açık iş ile Beden İşçisi (Genel) mesleği bulunmaktadır. Bu sayı toplam açık iş sayısının yüzde 22,6'sını oluşturmaktadır. Bu mesleği Makineci (Dikiş) ve Satış Danışmanı / Uzmanı meslekleri takip etmektedir. 2017 yılında en fazla açık işi olan ilk on meslek ile 2018 yılı karşılaştırıldığında İnşaat Kalfası(Genel) mesleği haricindeki mesleklerin tamamının aynı olduğu görülmektedir.

İşe Yerleştirmeler

İŞKUR özellikle son yıllarda performansını önemli ölçüde artırarak 2018 yılında yıllık bazda 2 milyon 394 bin açık işi işgücü piyasasından toplamıştır. Şekil 2'den de görüleceği üzere bu artan performans İŞKUR işe yerleştirme hizmetlerine doğrudan yansımaktadır.

Şekil 2: Yıllara Göre İşe Yerleştirme Sayıları (2011-2018)

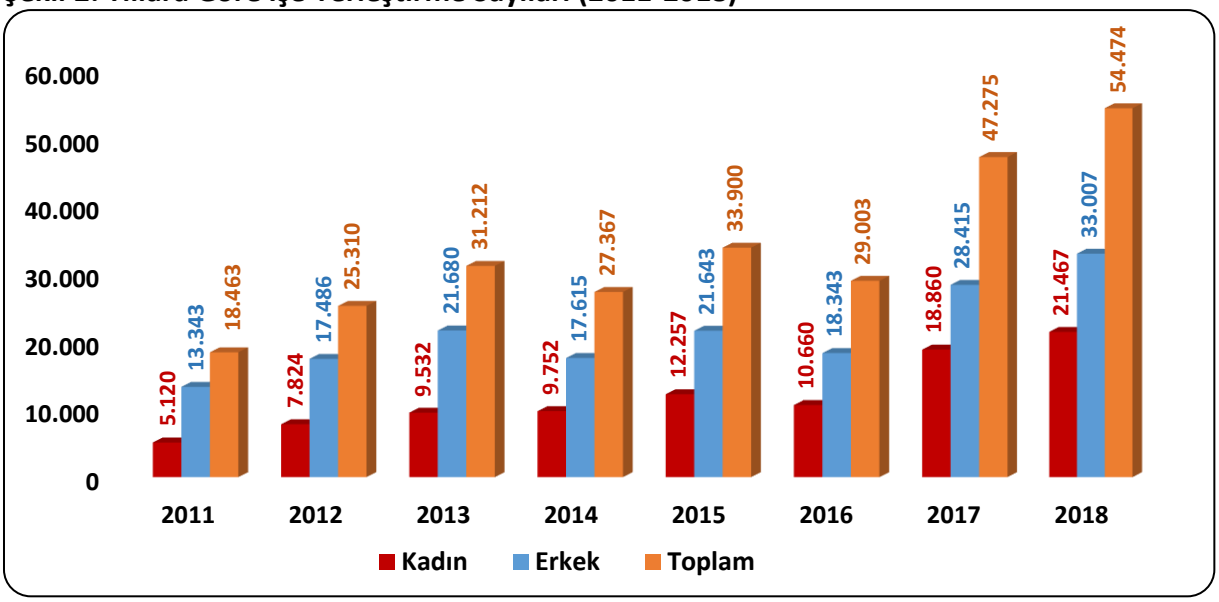

Kaynak: İŞKUR

2011 yılındaki işe yerleştirme sayısı 18 bin 463 olan Bursa ilinde işe yerleştirilenlerin 13 bin 343'ü erkeklerden, geri kalan 5 bin 120 kişi ise kadınlardan oluşmaktadır. Bu rakamlar yıllar itibariyle dalgalı bir seyir izlemektedir. 2018 yılında ise belirgin bir artış yaşanarak 54 bin 474 kişi İŞKUR tarafından işe yerleştirilmiştir. 2018 yılında işe yerleşenlerin yüzde 39,4'ü kadınlardan oluşmuştur. Şekil 1 incelendiğinde 2018 yılında, bir önceki yıla göre açık iş sayısında yüzde 12,8'lik azalış gözlemlenmekteydi fakat açık işlerin karşılanma oranlarında ise zamanla artış gözlemlenmektedir. 2017 yılında alınan açık işlerin yüzde 40,7'sine işe yerleştirme yapılırken bu oran 2018 yılında artarak yüzde 53,8 olarak gerçekleşmiştir. 2013 yılında yüzde 30,5 olan kadın işe yerleştirme oranı bir önceki yıla göre artış göstererek 2014 yılında yüzde 35,6 olarak gerçekleşmiştir. 2017 yılında ise kadın işe yerleştirme oranı en yüksek seviyesini görerek yüzde 39,9 olarak gerçekleşmiştir. 2018 yılında 2017 yılına benzer şekilde kadın işe yerleştirme oranı yüzde 39,4 olarak gerçekleşmiştir. İşe yerleştirilen her 5 kişiden 2'sinin kadın olduğu söylenebilir.

İŞKUR'un; piyasayı yakından takip ederek il özelinde piyasanın sahip olduğu tüm değişkenleri göz önünde bulundurup işverenlerin işgücü ihtiyaçlarını zamanında karşılaması en temel fonskiyonları arasında yer almaktadır.

Tablo 2: Mesleklere Göre İşe Yerleştirme Sayıları (2018)

Meslekler	Erkek	Kadın	Genel Toplam
Beden İşçisi (Genel)	9.287	4.272	13.559
Meyve Sebze Ayıklama İşçisi	403	1.933	2.336
Satış Danışmanı / Uzmanı	801	1.202	2.003
Kasiyer	554	1.402	1.956
Makineci (Dikiş)	314	1.612	1.926
İnşaat Kalfası (Genel)	1.769	13	1.782
Diğer Mobilyacılar ve İlgili İşçiler	1.094	218	1.312
Garson (Servis Elemanı)	831	419	1.250
Reyon Görevlisi	496	666	1.162
Kalite Kontrolcü	574	412	986

Kaynak: İŞKUR

Bursa ilinde 13 bin 559 kişilik işe yerleştirmeyle Beden İşçisi (Genel) mesleği ilk sırada yer almaktadır. Bu sayı toplam işe yerleştirme sayısının yüzde 24,9'unu oluşturmaktadır. Bu mesleği Meyve Sebze Ayıklama İşçisi ve Satış Danışmanı / Uzmanı meslekleri takip etmektedir. Açık iş sayısı en fazla olan ilk 5 meslek ile en fazla işe yerleştirme yapılan ilk 5 meslek benzerlik göstermektedir. Kadınların en çok işe yerleştirildiği meslekler Beden İşçisi (Genel) ve Meyve Sebze Ayıklama İşçisi olup toplam işe yerleştirilen mesleklerle benzerlik göstermektedir. Erkeklerin ise en fazla işe yerleştirildiği iki meslek 9 bin 287 kişi ile Beden İşçisi (Genel) ve bin 769 kişi ile İnşaat Kalfası (Genel)'tır.

Tablo 2'deki Mesleklere göre işe yerleştirme sayıları incelendiğinde, en fazla işe yerleştirme yapılan ilk üç mesleğin sıralaması, 2017 yılında en fazla işe yerleştirme yapılan ilk üç mesleğin sıralaması ile birebir aynı olduğu görülmektedir.

Kayıtlı İşsiz

Kayıtlı İşsiz; Hali hazırda herhangi bir gelir getirici işte çalışmayıp Kurumumuza iş arama maksadı ile başvuran kişilerdir.

Kurumumuz ilgili mevzuat gereğince kayıtlı iş arayanlarına en az bir yıl süre ile hizmet vermekle yükümlü olmakta olup, iş arayanlar İŞKUR sistemi üzerinde durumlarını güncelleyerek iş aramaya devam ettikleri sürece İŞKUR hizmetlerinden herhangi bir süre kısıtı olmadan yararlanabilmektedirler.

Son 12 ay içerisinde İŞKUR hizmetlerine başvurusu veya profil güncellemesi yapmadığı tespit edilen kayıtlar sistem tarafından pasife alınmaktadır. Ayrıca iş arayanlar kayıtlarını istedikleri zaman pasife alarak İŞKUR hizmetlerinden yararlanmayı sonlandırabilmektedir.

Şekil 3: Yıllar İtibariyle Cinsiyete Göre Kayıtlı İşsiz Sayısı (2011-2018)

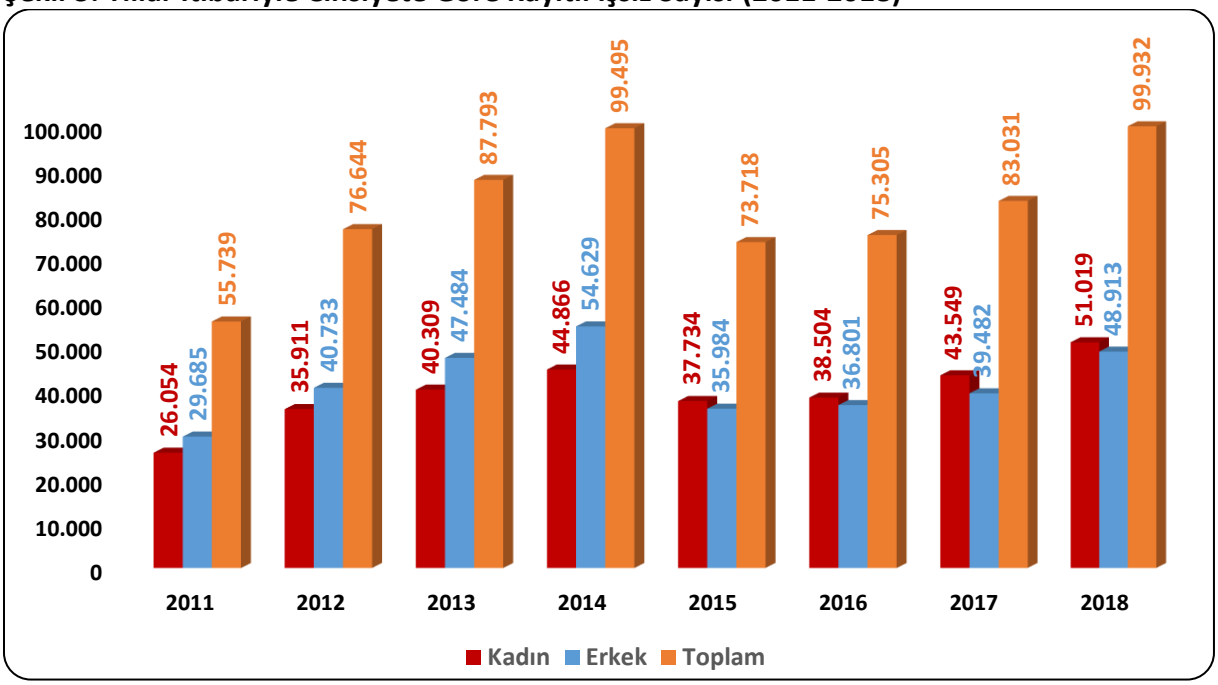

Kaynak: İŞKUR

2011 yılında Bursa ilinde İŞKUR'a kayıtlı 55 bin 739 işsiz bulunmaktadır. Kayıtların 29 bin 685'i erkek, 26 bin 54'ü ise kadınlardan oluşmaktadır. 2018 yılında ise toplam 99 bin 932 kişi işsiz olarak kayıtlarda yerini almıştır. 2015 yılındaki düşüşün nedeni ise 2015 yılı içinde kayıtlı işsiz sorgulamalarında SGK kayıtlarının baz alınması yöntemine geçilmesidir. Bu gelişme, sayesinde İŞKUR olarak işsizlerin işgücündeki durumlarını anlık olarak takip edilebilme imkanına erişmiştir.

Yıllar itibariyle kadın ve erkek dağılımları incelendiğinde dikkati çeken nokta kadınların kayıtlı işsiz olarak İŞKUR kayıtlarındaki önemli artışıdır. 2011 yılında 26 bin 54 kadın kayıtlarda işsiz olarak yer almışken bu sayı 2018 yılında yaklaşık iki kat artarak 51 bin 19' a yükselmiştir. Bu artışta İŞKUR'un sunmuş olduğu hizmetleri hem nitelik hem de nicelik olarak iyileştirmesinin yanı sıra Milli İstihdam Seferberliği kapsamında kadın istihdamına yönelik istihdam teşviklerinin de etkisi olduğu düşünülmektedir.

Bursa ilinde mesleklere göre kayıtlı işsiz sayıları incelendiğinde en fazla kayıtlı işsizin olduğu ilk 10 mesleğin başında Beden İşçisi (Genel) mesleği yer almakta olup bu meslekte Bursa ilinde Kuruma kayıtlı 15 bin 897 işsiz bulunmaktadır. Bu rakam Bursa ilindeki toplam kayıtlı işsiz

sayısının yüzde 15,9'unu oluşturmaktadır. Bu mesleği Temizlik Görevlisi, Satış Danışmanı / Uzmanı ve Beden İşçisi(Temizlik) meslekleri takip etmiştir. En fazla kayıtlı işsiz olan dört mesleğin sıralaması, kadınların en fazla kayıtlı işsiz olduğu dört mesleğin sıralamasıyla benzerlik göstermektedir.

Aktif İşgücü Programları

İŞKUR, aktif işgücü piyasası programları aracılığıyla istihdamın korunmasına ve artırılmasına, işsizlerin mesleki niteliklerinin geliştirilmesine, işsizliğin azaltılmasına ve özel politika gerektiren kişi ve grupların işgücü piyasasına kazandırılmasına yardımcı olmakta ve işsizlikten istihdama geçişi kolaylaştırmaya çalışmaktadır. Aktif işgücü piyasası programları içerisinde bulunan mesleki eğitim kursları, işbaşı eğitim programları ve girişimcilik eğitim programları ile işgücüne nitelik kazandırmaktadır.

Tablo 3: Mesleki Eğitim Kursları ve Katılımcı Sayıları (2011-2018)

Yıllar	Kurs	Kadın	Erkek	Toplam
2011	259	2.028	2.766	4.794
2012	399	2.868	3.973	6.841
2013	313	1.861	2.767	4.628
2014	311	2.307	2.293	4.600
2015	276	2.076	3.059	5.135
2016	210	1.513	2.712	4.225
2017	93	1.298	286	1.584
2018	157	1.990	757	2.747

Kaynak: İŞKUR

Mesleki eğitim kursları özellikle işbaşı eğitim programlarının daha ön plana çıkmasından sonra azalma eğilimi içerisine girmiştir. 2017 yılında ise düzenlenen 93 mesleki eğitim kursuna bin 584 kursiyer katılmıştır. Katılan kursiyerlerin 286' sı erkek, bin 298' i kadınlardan oluşmaktadır. Tablo 3 incelendiğinde, 2017 yılına gelindiğinde hem mesleki eğitim kurs sayısında hem de mesleki eğitim kurslarına katılan kişi sayısında belirgin bir düşüş olduğu görülmektedir. Bunun nedeni olarak aktif işgücü hizmetlerinde yapılan değişiklikle İŞKUR'un diğer bir hizmeti olan ve işi yaparak öğrenmeyi amaçlayan işbaşı eğitim programının uygulanabilirliğinin kolaylaştırılması gösterilebilir. 2017 Aralık ayında İŞKUR ile TOBB arasında işgücü piyasasının talep ettiği niteliklerde işgücünün yetiştirilmesi için kamu-özel sektör işbirliğinde teorik ve uygulamalı eğitimlerin birleştirilmesini içerecek şekilde mesleki eğitimlerin düzenlenmesine yönelik imzalanan ve 2018 yılında uygulamaya konulan Mesleki Eğitim ve Beceri Geliştirme

İşbirliği Protokolü(MEGİP) ile 2018 yılında mesleki eğitim kurslarında tekrar bir artış gözlemlenmektedir. Bu nedenle gerçekleşen artışla 2018 yılında düzenlenen 157 mesleki eğitim kursuna 2 bin 747 kursiyer katılmıştır. Katılan kursiyerlerin 757'si erkek, bin 990'ı kadınlardan oluşmaktadır.

Mesleki eğitim kursları; yeni bir meslek kazandırılması veya var olan mesleki becerilerin geliştirilmesi suretiyle bireylerin istihdam edilebilirliğini arttırmaya yönelik programlardır. Bu kapsamda düzenlenecek kursların beceri eksikliği olan kitlelere ulaşması büyük önem taşımaktadır. Cinsiyet bazında kursa katılan bireyler incelendiğinde kadın katılımcıların daha fazla olduğu görülmektedir. Kadınların eğitim seviyesi arttıkça işgücüne katılımlarının arttığı gerçeği düşünüldüğünde mesleki eğitim kursları ile kadınların beceri seviyeleri arttırılarak işgücü piyasasına girişleri ve istihdam edilebilirlikleri kolaylaştırılmaktadır. 2018 yılında kursiyerlerin yüzde 72,4'ünün kadınlardan oluştuğu görülmektedir. Bu bilgiler ışığında katılımcıların cinsiyet dağılımı incelendiğinde kadınların yüksek oranda olması hedef kitlenin doğru belirlendiğini göstermektedir.

Tablo 4: Mesleki Eğitim Kurslarının Cinsiyete Göre Meslek Dağılımı

Toplam	Erkek	Kadın
Satış Elemanı (Perakende)	Satış Elemanı (Perakende)	Satış Elemanı (Perakende)
Düz Dikiş Makineci	Et ve Et Ürünleri İşlemecisi	Düz Dikiş Makineci
Et ve Et Ürünleri İşlemecisi	Depo İşçisi (Elleçleme)	El Nakışçısı
El Nakışçısı	Ev Tipi Sofralık Zeytin İşlemecisi	Ev Tekstili Ürünleri Hazırlama Elemanı
Depo İşçisi (Elleçleme)	Düz Dikiş Makineci	Et ve Et Ürünleri İşlemecisi
Ev Tekstili Ürünleri Hazırlama Elemanı	Mobilya Döşeme Kesim İşçisi	Seramik İmal İşçisi
Seramik İmal İşçisi	Ayakkabı Üretim (Fora-Freze-Gazuma) Elemanı	Giysi Tadilatçısı
Giysi Tadilatçısı	Veri Tabanı Analisti	Bindallı (Üç Etek) Yapımcısı
Bindallı (Üç Etek) Yapımcısı	Lojistik Elemanı	Kilim Dokuyucu (El Tezgahı)
Kilim Dokuyucu (El Tezgahı)	Gazeteci	Sepet Örücü

Kaynak: İŞKUR

2018 yılında en fazla sayıda katılımcının olduğu kurslar Satış Elemanı (Perakende), Düz Dikiş Makineci ve Et ve Et Ürünleri İşlemecisi mesleklerinde düzenlenmiştir. En fazla sayıda kadın katılımcının olduğu kurslar ise Satış Elemanı (Perakende), Düz Dikiş Makineci ve El Nakışçısı mesleklerinde düzenlenmiştir. Erkeklerde ise en Satış Elemanı (Perakende Et ve Et Ürünleri İşlemecisi ile Depo İşçisi (Elleçleme) mesleklerinde kurs düzenlenmiştir.

Tablo 5: İşbaşı Eğitim Programı ve Katılımcı Sayıları (2011-2018)

Yıllar	Kurs	Kadın	Erkek	Toplam
2011	195	161	316	477
2012	461	278	733	1.011
2013	689	500	928	1.428
2014	399	323	667	990
2015	2.121	1.933	2.361	4.294
2016	3.222	2.953	3.294	6.247
2017	3.580	4.845	4.233	9.078
2018	3.948	4.958	5.477	10.435

Kaynak: İŞKUR

İşsizliğin en önemli nedenlerinden biri işsizlerin gerekli mesleki bilgi ve beceriye sahip olmamasının yanında yeterli iş tecrübesinin de bulunmamasıdır. İşbaşı eğitim programının temel gayesi mesleki deneyimi veya iş tecrübesi olmayan kişilere mesleki deneyim ve iş tecrübesi kazandırılarak bu kişilerin istihdam edilebilirliklerinin arttırılmasıdır. Bir diğer gaye ise nitelikli işgücü temin etmekte zorlanan işverenlere işe alacakları kişileri işyerinde belli bir süre gözlemleyerek ve eğitim vererek kişiler hakkında ayrıntılı bilgi sahibi olma ve işe alma konusunda isabetli bir karar verme imkânı sunmaktır.

2014 yılı hariç, 2011 yılından itibaren işbaşı eğitim programlarının sayısı artış eğilimi içerisindedir. İşverenler tarafından oldukça rağbet gösterilen işbaşı eğitim programları, katılımcılar açısından da pratik eğitim almaları ve işyerinde tecrübe kazanarak sonrasında daha kolay iş bulmaları açısından önemli bir aktif işgücü programı olarak değerlendirilmektedir. 2018 yılında düzenlenen toplam kurs sayısı 2011 yılına göre yaklaşık 20 kat artmıştır. Bu durum İŞKUR'un kurslarının daha çok kişiye beceri ve tecrübe kazandırdığını ve işgücü piyasasınında etkinliğini arttırdığını göstermektedir.

2018 yılında 3 bin 948 program düzenlenmiş olup toplam 10 bin 435 kişi programlara katılmıştır. Katılımcıların yüzde 48'i kadınlardan, yüzde 52'si ise erkeklerden oluşmaktadır.

2018 yılı verilerine göre işbaşı eğitim programlarından yararlanan kişi sayısı bir önceki yıl verilerine kıyasla yüzde 14,9 oranında artış göstermiştir.

Tablo 6: İşbaşı Eğitim Programlarının Cinsiyete Göre Meslek Dağılımı

Toplam	Erkek	Kadın
Satış Elemanı (Perakende)	Satış Elemanı (Perakende)	Satış Elemanı (Perakende)
Makineci (Dikiş)	Metal Mamuller Montaj İşçisi	Makineci (Dikiş)
Metal Mamuller Montaj İşçisi	İnşaat Kalfası (Genel)	Hasta Kabul-Kayıt Görevlisi
Ön Muhasebeci	Sıhhi Tesisatçı	Ön Muhasebeci
Hasta Kabul-Kayıt Görevlisi	Dokuma Makineleri Operatörü /	Kalite Kontrolcü-Tekstil
Kalite Kontrolcü-Tekstil	Seri Üretim Tezgâh Operatörü	Hemşire
Metal Kaplamacı	Plastik Mamuller Montaj İşçisi	Kasiyer
İnşaat Kalfası (Genel)	Plastik İşlemeci	Perakende Satış Elemanı (Gıda)
Sıhhi Tesisatçı	Metal Kaplamacı	Çağrı Merkezi Müşteri Temsilcisi
Garson (Servis Elemanı)	Garson (Servis Elemanı)	Sekreter

Kaynak: İŞKUR

2018 yılında Bursa ilinde yararlanıcı sayısı en fazla olan işbaşı eğitim programları Satış Elemanı (Perakende), Makineci (Dikiş) ve Metal Mamuller Montaj İşçisi mesleklerinde düzenlenmiştir. Mesleki Eğitim Kurslarında olduğu gibi İşbaşı Eğitim Programında da Satış Elemanı (Perakende) meslekleği, hem kadın hem de erkek katılımcılar için ilk sırada yer almaktadır.

Tablo 7: Girişimcilik Eğitim Programı ve Katılımcı Sayıları (2011-2018)

Yıllar	Kurs	Kadın	Erkek	Toplam
2011	20	231	237	468
2012	26	292	330	622
2013	46	572	575	1.147
2014	66	785	802	1.587
2015	61	763	763	1.526
2016	21	229	299	528
2017	140	1.742	1.530	3.272
2018	151	1.601	1.528	3.129

Kaynak: İŞKUR

Girişimcilik Eğitim Programları, istihdamın korunması, artırılması, geliştirilmesi ve işsizliğin azaltılması hedefleri çerçevesinde işsizlere kendi işlerini kurma imkânı sunarak hem işsiz olan bireyleri işsizlikten kurtarmayı hem de bireylere ilave istihdam imkânı oluşturmayı hedeflemektedir. 2018 yılında 151 girişimcilik eğitim programı düzenlenmiştir. 2018 yılında düzenlenen girişimcilik eğitim programı sayısı 2017 yılına göre yüzde 6,4 daha fazla olmasına rağmen katılımcı sayısı bir önceki seneye oranla azalmıştır. Bunun nedeni açılacak olan programlara katılmak isteyenlerin hem e-devlet üzerinden KOSGEB'e hem de İŞKUR'a eş zamanlı başvuru yapmasıdır. Programa 2018 yılında bin 601'i kadın, bin 528'i erkek olmak üzere toplam 3 bin 129 kişi katılmıştır.

İşsizlik Ödeneği

İşsizlik sigortası, kişinin bir işyerinde çalışırken; çalışma istek, yetenek, sağlık ve yeterliliğinde olmasına rağmen, kendi istek ve kusuru dışında işini kaybetmesi halinde uğradıkları gelir kayıplarını kısmen de olsa karşılayabilmek için, sigortacılık tekniği ile faaliyet gösteren sigorta koludur.

Şekil 4: Yıllar İtibariyle İşsizlik Ödeneği Hak Eden Sayısı (2012-2018)

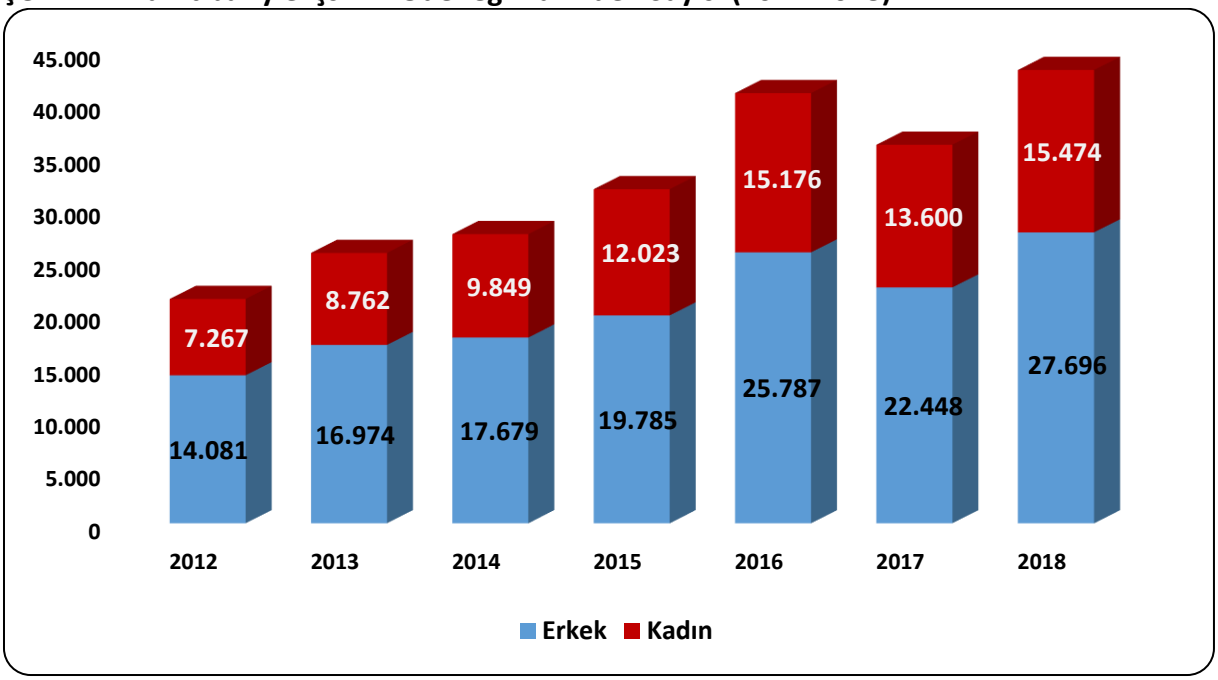

Kaynak: İŞKUR

Bursa ilinde 2018 yılında yüzde 35,8'i kadın olmak üzere 43 bin 170 kişi işsizlik ödeneği almaya hak kazanmıştır. İşsizlik ödeneğini hak edenlerin sayısı ise 2018 yılında 2017 yılına göre yüzde 19,8 oranında artış göstermiştir.

İKİNCİ BÖLÜM

İŞGÜCÜ PİYASASI TALEP ARAŞTIRMASI SONUÇLARI

İşgücü piyasasında arz ve talep dengesinin dinamiklerini görmek adına işgücü piyasasındaki gelişmeleri takip etmek oldukça önemlidir. İşgücü piyasasında işgücü arzı ve talebinin niteliklerini ortaya çıkarmak ise söz konusu etkin işleyişin ön şartı olarak kabul edilmektedir. İşgücü arzında görülen fazlalıklara rağmen hala belirli alanlarda işgücü sıkıntısı çekilmekte, nitelik uyumsuzluğu sonucu işsizlik azalış eğilimine girememektedir. Bu sorun da gelişmiş ülkelerin dahi işgücü piyasasında en çok sıkıntı çektiği konuların başında gelmektedir.

İşgücü piyasasında eşleştirme hizmetlerinde yaşanan bu tür sıkıntıları bertaraf edebilmek için işgücünün istihdam edilebilirliğini arttırmak odak nokta olarak ortaya çıkmasına rağmen ilk önce işgücü piyasasının gerçek ihtiyaçlarını tespit etmek önemlidir. Bunun sebebi işgücü piyasasının ihtiyacı olmamasına rağmen söz konusu alanda işgücü yetiştirilmesi gibi etkin olmayan faaliyetlerde bulunmanın oluşturduğu etkinlik problemi olarak söylenebilir. Belirli bir alanda işgücü ihtiyacı var mı? İhtiyaç varsa kaç kişilik açık iş mevcut? Hangi beceriler aranmakta? Bir mesleğin temininde güçlük çekiliyorsa bunun sebebi işe başvuru yapılmaması mı, gerekli niteliğe sahip olunamadığından mı ya da ücret ve çalışma koşulları beğenilmediği için mi? Bu soruların cevaplarına ulaşmak, etkin bir eşleştirme hizmeti için zaruri görünmektedir. Bu sebeple işgücü piyasasının talep boyutunun ele alınıp, Kurum politikalarına yön vermesi için çok ciddi çalışmalar yapılmaktadır. İşgücü piyasasının arz yönünü ele alan ve istatistiklerini yayımlayan Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK), bu çalışmalarını Sürekli Hanehalkı İşgücü Anketleri aracılığıyla gerçekleştirmektedir. Talep tarafına ilişkin ise İŞKUR'un İşgücü Piyasası Araştırmaları bu alandaki boşluğu kapatmaya yöneliktir. Bu bağlamda işgücü piyasasının seyrini izlemek, değerlendirmek ve beklentileri açığa çıkarmak gayesiyle İşgücü Piyasası Araştırması yapılmaktadır.

Türkiye İş Kurumuna verilen görevlere istinaden işgücü piyasası ihtiyaçlarının tespit edilmesi gayesiyle Türkiye İş Kurumunca 2007 yılından itibaren İşgücü Piyasası Araştırmaları (İPA) periyodik olarak sürdürülmektedir. Değişik yöntemler kullanılarak 2007 yılından günümüze kadar devam ettirilen araştırmalar 2009-2013 tarihleri arasında yılda iki defa yapılmış olup, sonraki yıllarda ise yılda bir kez yapılmıştır. İşgücü piyasası araştırmaları 2011 yılı ikinci yarısından itibaren TÜİK işbirliğiyle devam etmektedir.

Bu çalışmaların temel amaçları, işgücü piyasası ile ilgili periyodik bilgi elde etmek, işgücü piyasasında mevcut ve gelecek dönemde meydana gelen veya gelmesi beklenen mesleki değişim ve gelişmeleri izlemek, işgücü piyasasının talep yapısını ortaya koymak ve bu sonuçlar üzerinden aktif istihdam politikalarına veri kaynağı teşkil etmek şeklindedir. Bu çalışmanın önemli amaçlarından biri de İŞKUR dışında diğer kurum ve kuruluşların işgücü talebi hakkında bilgi ihtiyacını karşılamaktır. Bu çalışma yerel istihdam politikalarına yön verecek yegane kaynaktır.

Türkiye İş Kurumu, 2019 Yılı İşgücü Piyasası Araştırması kapsamında 1 Nisan-3 Mayıs 2019 tarihleri arasında Türkiye genelinde 83 bin 887 işletme ziyaret edilerek yüze görüşme yöntemiyle veri derlenmiştir. TÜİK İşyeri Kayıtları Sistemi altlık kullanılarak Avrupa Topluluğu Ekonomik Faaliyetlerin İstatistiki Sınıflaması (NACE) Rev. 2 sınıflandırmasına göre Tarım, Kamu Yönetimi ve Savunma; Zorunlu Sosyal Güvenlik, Hane Halklarının İşverenler Olarak Faaliyetleri dışındaki 18 alt sektörde yer alan ve 20 ve daha fazla çalışanı olan işletmeler için 77 ilde tamsayım, 4 ilde (Ankara, İstanbul, İzmir, Bursa) örneklem yöntemiyle çalışılmıştır. 2-9 ile 10-19 arası çalışanı olan işletmelerde ise Türkiye geneli sonuç alabilmek için örneklem yöntemiyle sahaya çıkılmıştır.

İşyerleri ile Kurum personeli tarafından yüz yüze görüşme yöntemiyle gerçekleştirilen "İl İşgücü Piyasası Araştırması İşyeri Bilgi Formu" kapsamında,

- Temel işletme bilgileri
- Mevcut istihdam bilgileri (Cinsiyet, Meslek)
- Açık iş (Meslek, Talep Edilen Eğitim ve Beceri düzeyleri, Arama Kanalı, Cinsiyet)
- Temininde güçlük çekilen meslekler (Meslek, Güçlük Çekme Nedeni)
- Bir yıl sonrası için artış/azalış olacağı düşünülen mesleklere ilişkin sorular sorulmuştur.

İŞLETMELER VE MEVCUT İSTİHDAM

İşyerleri ve Mevcut İstihdam bölümünde Bursa ilinde gerçekleştirilen işgücü piyasası araştırması kapsamında bulunan işletmeler ile çalışanlar üzerinde durulmaya çalışılacaktır. İşletmelerin İŞKUR hizmetlerinden yararlanma durumu ve hangi tür hizmetlerden yararlandığı, işletmelerin vardiyalı çalışma yapma durumları, ihracat yapıp yapmama durumları, işletmelerde İK sorumlusu olup olmadığı, Ar-Ge çalışması yapılıp yapılmadığı ile part-time çalışanın bulunup bulunmadığı durumlarına ilişkin toplanan bilgilere yer verilecektir. Çalışma

kapsamında Bursa ilinde 4 bin 934 işletme için veri derlenmiştir. Bu işletmelerde 394 bin 482 çalışan tespit edilmiştir.

İşyeri Verileri

Araştırma kapsamında Bursa ilinde 20 ve daha fazla çalışanı olan işletmeler için veri derlenmiştir. Tablo 8'de Bursa ilinde araştırma kapsamında olan işletmelerin sektörel dağılımı incelenecektir.

Tablo 8: İşyerlerinin Sektörel Dağılımı

Sektörler	İşletme Sayısı
İmalat	2.343
Toptan ve perakende ticaret	785
İnşaat	508
Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri	268
Ulaştırma ve depolama	217
İdari ve destek hizmet faaliyetleri	171
Eğitim	153
Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler	140
İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri	114
Madencilik ve taş ocakçılığı	46
Bilgi ve iletişim	46
Diğer hizmet faaliyetleri	36
Gayrimenkul faaliyetleri	30
Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri	24
Finans ve sigorta faaliyetleri	19
Kültür, sanat eğlence, dinlence ve spor	19
Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı	15
Genel Toplam	**4.934**

Kaynak: İPA 2019

Bursa ilinde İmalat sektörünün önemi, İşgücü Piyasası Araştırmalarında da ortaya çıkmıştır. Bursa ilindeki çalışma kapsamına giren işletmelerin yüzde 47,5'i İmalat sektöründe yer almaktadır. Türkiye geneli ile kıyaslama yapılacak olursa; Türkiye genelinde 20 ve daha fazla istihdamlı işletmeler içerisinde İmalat sektöründe bulunan işletmelerin ağırlığı yüzde 30,9 seviyesindedir. Bu durumda Bursa ilinde İmalat sektöründe bulunan işletmelerin toplam içindeki ağırlığı Türkiye ortalamasının üzerinde bulunmaktadır. İmalat sektöründen sonra en fazla sayıda işletme Toptan ve Perakende Ticaret sektöründe faaliyet göstermektedir. Araştırma kapsamında Toptan ve Perakende Ticaret sektöründeki işletmelerin ülkemizdeki

payı 18,2 iken Bursa ilinde Toptan ve Perakende Ticaret sektörünün payı yüzde 15,2 düzeyindedir. Bursa ilinde 20 ve daha fazla kişi istihdam eden yaklaşık her 2 işyerinden biri imalat sektöründe faaliyet göstermektedir.

En az işletme ise Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı sektöründe yer almaktadır. Ancak bu tablo incelenirken Bursa ili düzeyinde yalnızca 20 ve daha fazla istihdamı olan işletmelerin araştırma kapsamına dahil olduğu göz önünde bulundurulmalıdır.

Şekil 5: Sektörlere Göre Part-Time Çalışanı Olan İşletmelerin Oranı

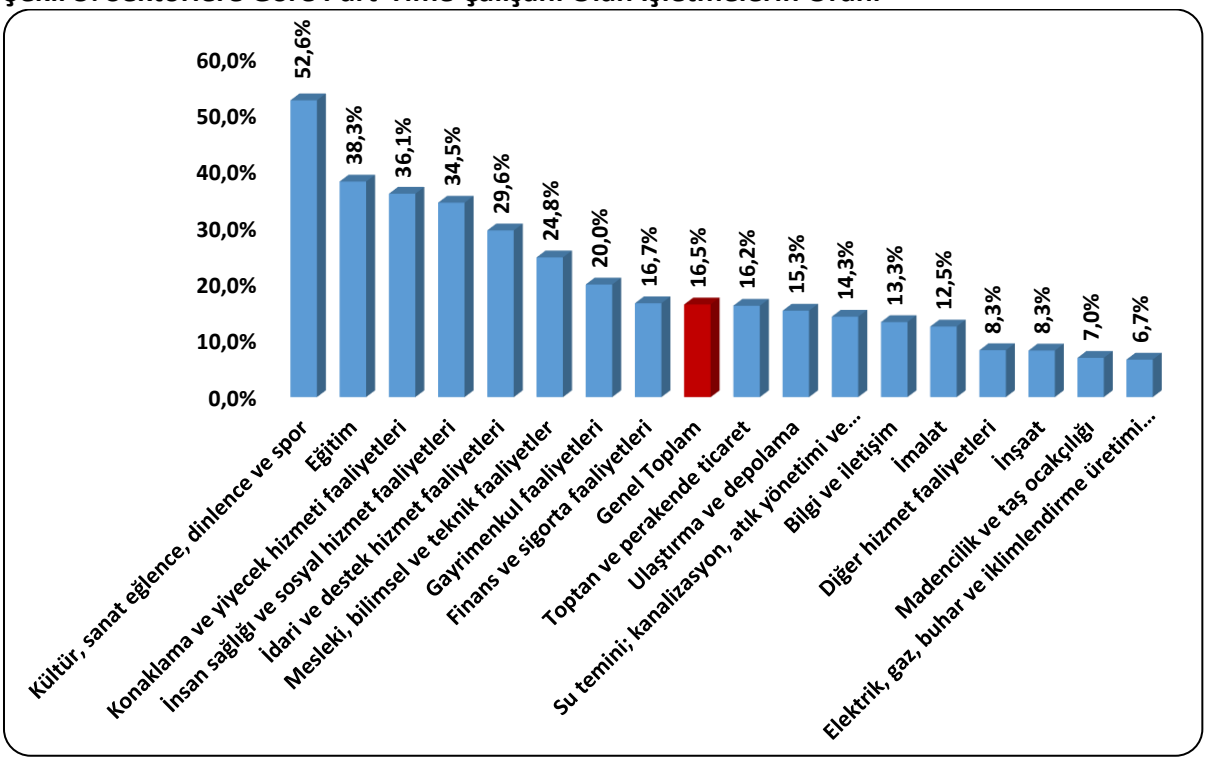

Kaynak: İPA 2019

Bursa ili genelinde part-time çalışması olan işletmelerin oranı yüzde 16,5 olarak gerçekleşmiştir. Kültür, sanat eğlence, dinlence ve spor sektöründe yer alan işletmelerin yüzde 52,6 sında part-time çalışan bulunmaktadır. Part-time çalışma açısından ikinci sırada Eğitim sektörü yer almaktadır. Bu sektördeki işletmelerin yüzde 38,3'ünde part-time çalışan bulunmaktadır. Üçüncü sırada ise yüzde 36,1 ile Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri yer almaktadır. Bu sektörlerde bulunan işletmelerde part-time çalışan olmasının sebebi, ilgili sektörün part-time çalışmaya uygun olmasıdır.

Türkiye genelinde İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri sektörü part-time çalışma konusunda öne çıkmıştır ve işletmelerin yüzde 45,9'unda part-time çalışan yer almaktadır. Bursa ilinde part-time çalışma yapma eğiliminde yüzde 6,7 ile Elektrik, gaz, buhar ve

iklimlendirme üretimi ve dağıtımı sektörü son sırada yer almaktadır. Türkiye genelinde ise yüzde 8,6 ile İnşaat ve Madencilik ve taş ocakçılığı sektörleri son sırada yer almaktadır.

Part-time çalışma bir esnek çalışma şekli olup işgücü piyasasında özellikle kadınlar ve gençler tarafından talep edilmektedir. Şekil 6'da part-time çalışma yapılan ve yapılmayan işletmelerdeki kadın çalışan oranları bulunmaktadır.

Şekil 6: İşletmelerde Part-Time Çalışma Durumu ve Kadın Çalışan Oranı

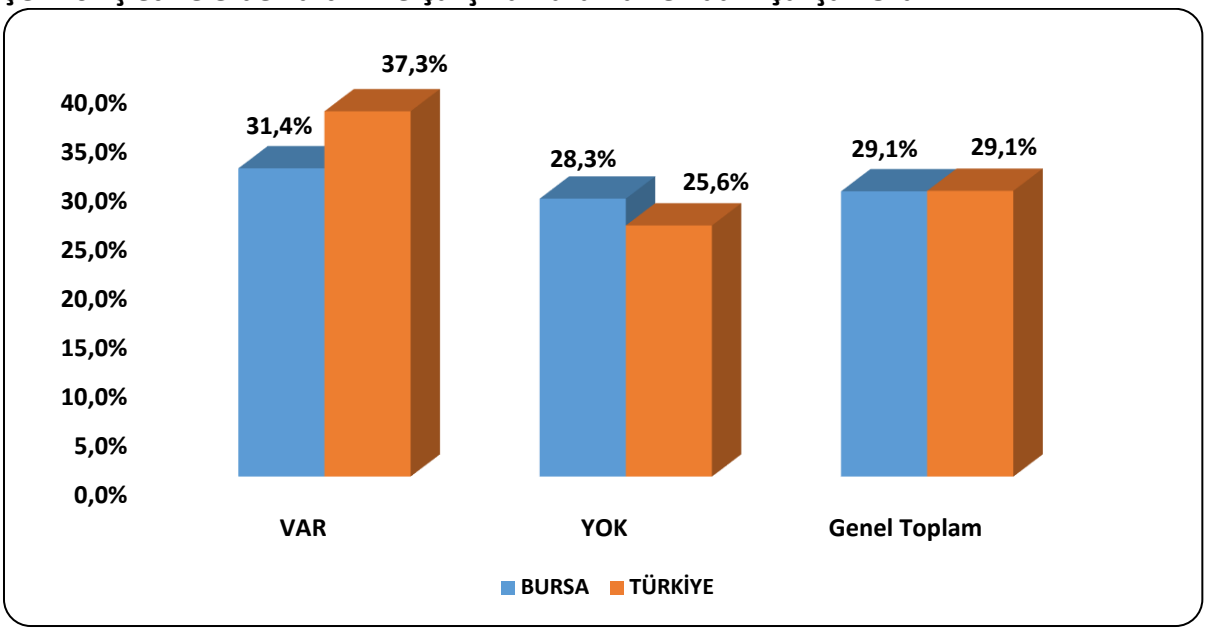

Kaynak: İPA 2019

Türkiye genelinde 20+ istihdamlı işletmelerde çalışanların yüzde 29,1'ini kadınlar oluşturmaktayken Bursa ilinde de bu oran yüzde 29,1 olarak gerçekleşmiştir. Bursa ili verileri incelendiğinde part-time çalışanı olmayan işletmelerde kadın çalışan oranı yüzde 28,3 iken part-time çalışanı olan işletmelerde kadın çalışan oranı yüzde 31,4 seviyesindedir. Türkiye geneli verileri incelendiğinde ise part-time çalışanı olmayan işletmelerde kadın çalışan oranı yüzde 25,6 iken part-time çalışanı olan işletmelerde kadın çalışan oranı yüzde 37,3 seviyesindedir. Hem ülke genelinde hem de Bursa ilinde part-time çalışma, kadın istihdamını olumlu etkilemektedir.

Şekil 7: Sektör Bazında İşletmelerin Vardiyalı Çalışma Yapma Durumu

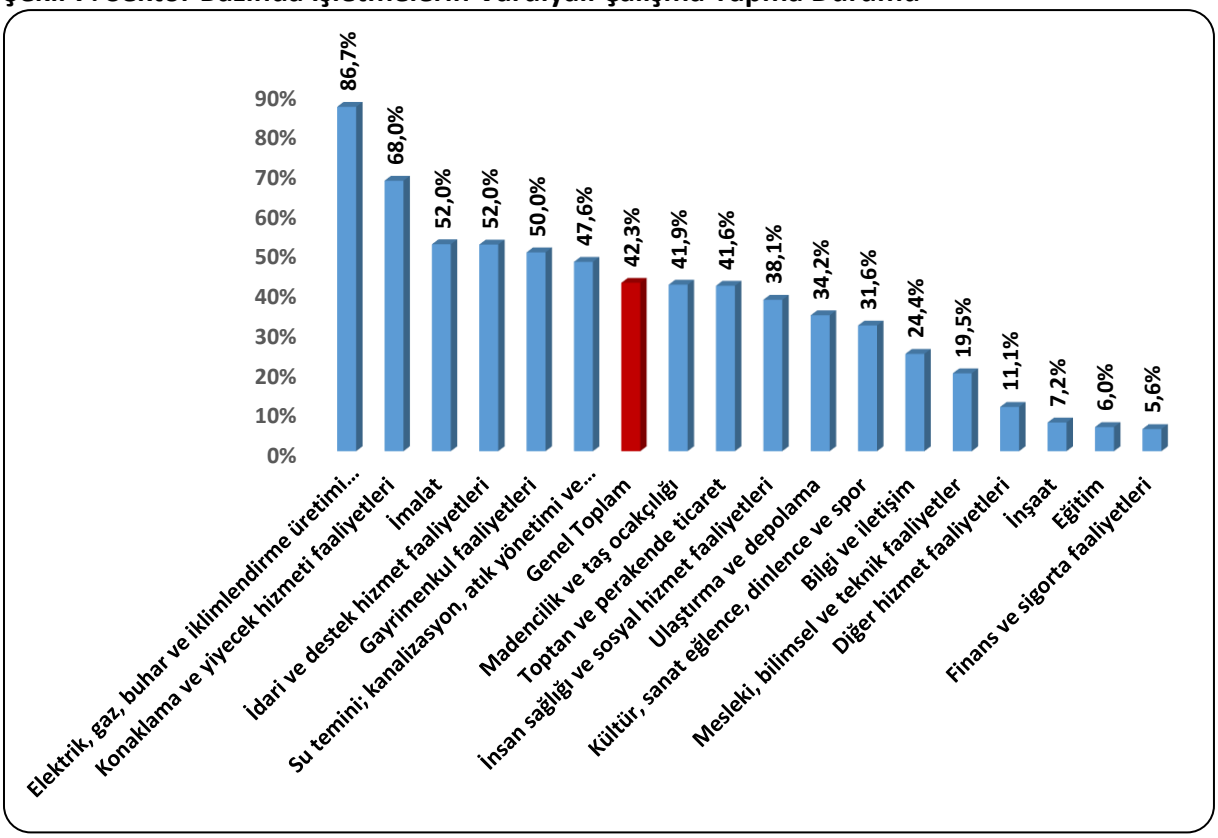

Kaynak: İPA 2019

Bursa ilinde işletmelerin yüzde 42,3'ünde vardiyalı çalışma mevcut olup bu oran 20+ istihdamlı işletmeler için Türkiye genelinde yüzde 33,2 seviyesindedir. Bursa ilinde en fazla vardiyalı çalışma yapan işletmeler Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı, Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri, İmalat ile İdari ve destek hizmet faaliyetleri sektörlerinde görülmektedir. Bu sektörlerde faaliyet gösteren 20+ istihdamlı işletmelerin yarıdan fazlasında vardiyalı çalışma söz konusudur. Gayrimenkul faaliyetleri sektöründe faaliyet gösteren işyerlerinin de yarısında vardiyalı çalışma söz konusudur. Finans ve sigorta faaliyetleri sektörü ise yüzde 5,6 ile en az vardiyalı çalışma yapılan sektör olmuştur.

Şekil 8: Kadınların Vardiyalı Çalışma Durumu

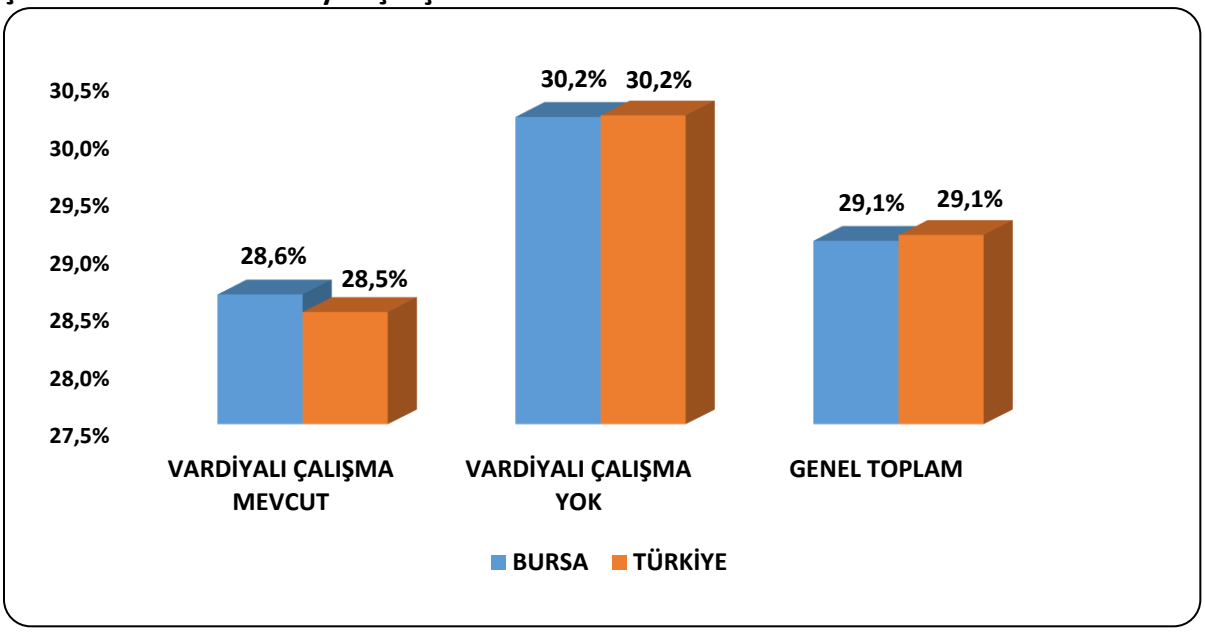

Kaynak: İPA 2019

Vardiyalı çalışma yapılan işletmelerde özellikle gece çalışmalarında erkekler daha yoğun bir şekilde çalıştırılmaktadır. Kadınların gece vardiyasında çalışabilmesi mevzuat açısından da özel düzenlemelere tabidir. Yasal yükümlülükler ve ailevi sorumluluklar gibi sebeplerle vardiyalı çalışma yapılan işletmelerde erkek işgücünün daha yüksek oranda yer alması beklendik bir durumdur.

Şekil 8'de söz konusu eğilime benzer yönde bir durum olduğu göze çarpmaktadır. Bursa ilinde vardiyalı çalışma yapılmayan işletmeler için çalışanlar içerisinde kadın oranı, vardiyalı çalışma yapılan işletmelere kıyasla daha yüksektir. Vardiyalı çalışma yapılan işletmelerde çalışanların yüzde 28,6'sı kadın, yüzde 71,4'ü ise erkeklerden oluşmaktadır. Vardiyalı çalışma yapılmayan işletmelerde ise çalışanlar içerisinde kadın oranı yüzde 30,2'ye yükselmektedir. Bu işletmelerde erkeklerin nihai olarak daha fazla oranda çalıştığı görülmektedir. Fakat bunun sebebi genel olarak Bursa ilinde 20+ istihdamlı işletmelerde çalışanların sadece yüzde 29,1'inin kadınlardan oluşmasıdır. Yani her 10 çalışandan 3'ü kadınlardan oluşmakta olup, Türkiye ortalaması ile birebir benzerlik göstermektedir.

Türkiye ortalamasında vardiyalı çalışma yapılan ve yapılmayan işletmelerdeki kadın çalışan oranında 1,7 puanlık bir fark söz konusudur. Vardiyalı çalışma yapılmayan işletmelerdeki çalışanlarda kadın oranı, vardiyalı çalışma yapılan işletmelere göre daha fazladır. Şekilden de görüldüğü üzere bu fark Bursa ilinde de benzer yönde işlemektedir.

Şekil 9: Sektörlere Göre İşletmelerin İhracat Yapma Oranı

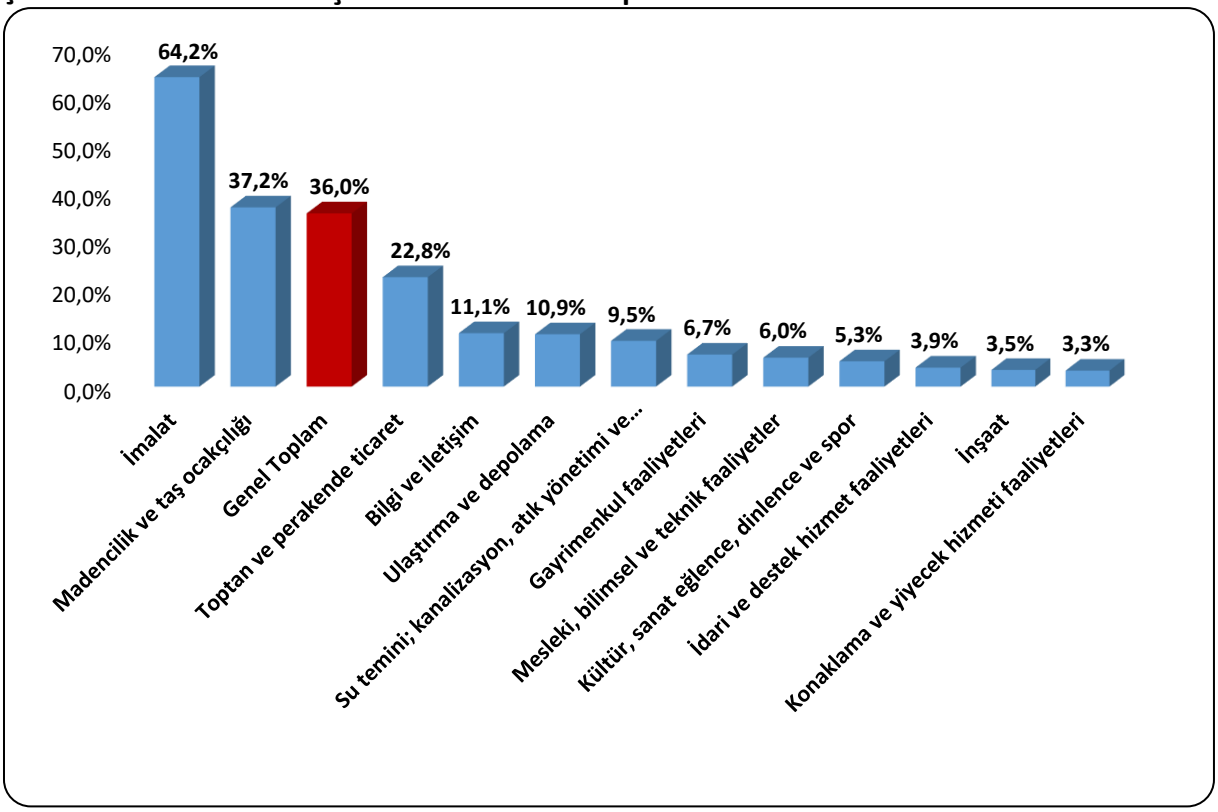

Kaynak: İPA 2019

Bursa ilindeki işletmelerin yüzde 36'sında ihracat yapılmaktadır. İmalat sektöründe bulunan işletmelerin yüzde 64,2'si ihracat yapmakta, ikinci sırada ise Madencilik ve taş ocakçılığı sektörü bulunmaktadır. Bu iki sektör ihracat yapan işletme oranı anlamında Bursa ili ortalamasına göre daha yüksek seviyededir. Türkiye genelinde 20+ istihdamlı işletmelerin yüzde 25,4'ü ihracat yapmakta ve ilk iki sektör olarak yüzde 57,1 ile İmalat ve yüzde 33,3 ile Madencilik ve taş ocakçılığı sektörleri ön plana çıkmaktadır. Bursa ili ve Türkiye geneli bu iki sektör ihracat yapan işletme oranında benzerlik göstermektedir.

Bursa ilinde bulunan işgücü için İmalat sektöründe istihdam edilme hususu önemli ağırlık oluşturmaktaydı. Bu sektördeki işverenlerin ihracat yapma oranının diğer sektörlere nazaran yüksek olmasının nedeni; ihracata dayalı olarak ekonomik faaliyet içerisinde bulunmalarıdır. İhracat yapan işyerlerinde ise istihdam kapasitesinin ve işgücü verimliliğinin yüksek olması beklenmektedir. Madencilik ve Taş Ocakçılığı sektöründe söz konusu oranın yüksek çıkmasının en önemli sebebi işyeri sayısının az olmasıdır.

Bursa ilinde işletmelerin yüzde 10,6'sı e-ticaret yapmaktadır. E-ticaret yapmayan işletmelere ise neden e-ticaret yapmadıkları sorusu sorulmuştur. Tablo 9'da sonuçların dağılımı görülmektedir.

Tablo 9: E-Ticaret Yapmama Nedenleri

E-Ticaret Yapmama Nedeni	Oran
Üretilen ürün/hizmetlerin e-ticarete uygun olamaması	91,4%
Elektronik ticareti teşvik eden mekanizmaların var olamaması	7,0%
E-ticaret konusunda bilgisi olan personel eksikliği	5,6%
E-ticaretin güvensiz bir mecra olması	4,5%
Finansman yetersizliği	3,9%

Kaynak: İPA 2019

Bursa ilinde e-ticaret yapmayan işletmelerin büyük bir çoğunluğu neden olarak Üretilen ürün/hizmetlerin e-ticarete uygun olmamasını göstermiştir. İkinci sırada ise Elektronik ticareti teşvik eden mekanizmaların var olamaması gelmektedir. Ülke genelinde ise e-ticaret yapan işletme oranı yüzde 13,4 iken e-ticaret yapmama nedeninde ilk sırada Bursa ili ile benzer şekilde Üretilen ürün/hizmetlerin e-ticarete uygun olmaması gelmektedir.

Şekil 10: Ar-Ge Çalışması Yapan İşletme Durumu

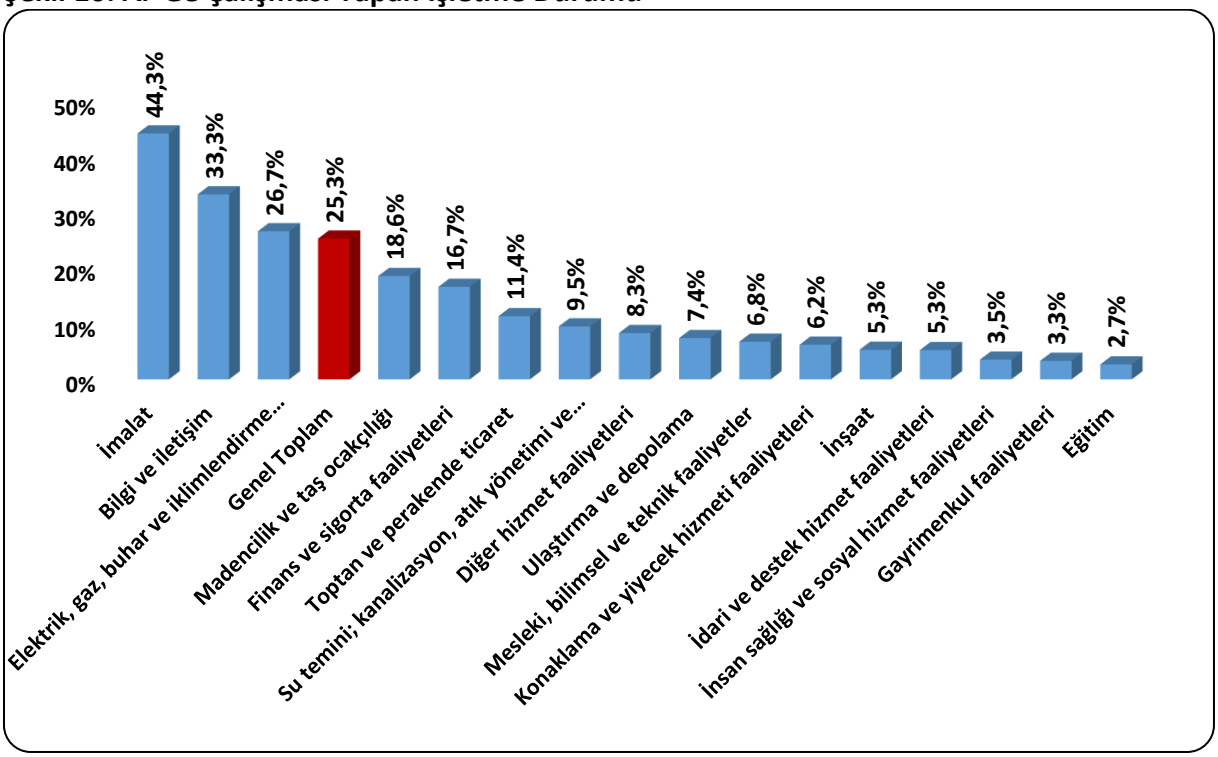

Kaynak: İPA 2019

Bursa ilinde 18 sektörden 16 sektörde bulunan işletmeler Ar-Ge çalışması yapmaktadır. İl genelinde Ar-Ge çalışması yapan işletme oranı yüzde 25,3 olarak gerçekleşmiştir. En fazla Ar-Ge çalışması yapılan üç sektör İmalat, Bilgi ve İletişim ile Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı sektörleridir. Türkiye genelinde 20+ istihdamlı işyerlerinin yüzde 17,1' i Ar-

Ge çalışması yapmaktadır. Bursa ilinde ise bu oran Türkiye geneline oranla daha yüksek olup yüzde 25,3 olarak gerçekleşmiştir.

Bursa ilinde İmalat sektöründe Ar-Ge çalışması yapan işyerlerinin oranı Türkiye geneline oranla daha fazladır. Bu durum Bursa ilinde İmalat sektöründeki Ar-Ge çalışmalarına Türkiye geneline oranla daha fazla önem verildiğinin göstergesidir.

Şekil 11: Gelecek Bir Yıl İçinde Yatırım Planlayan İşletme Oranı (%)

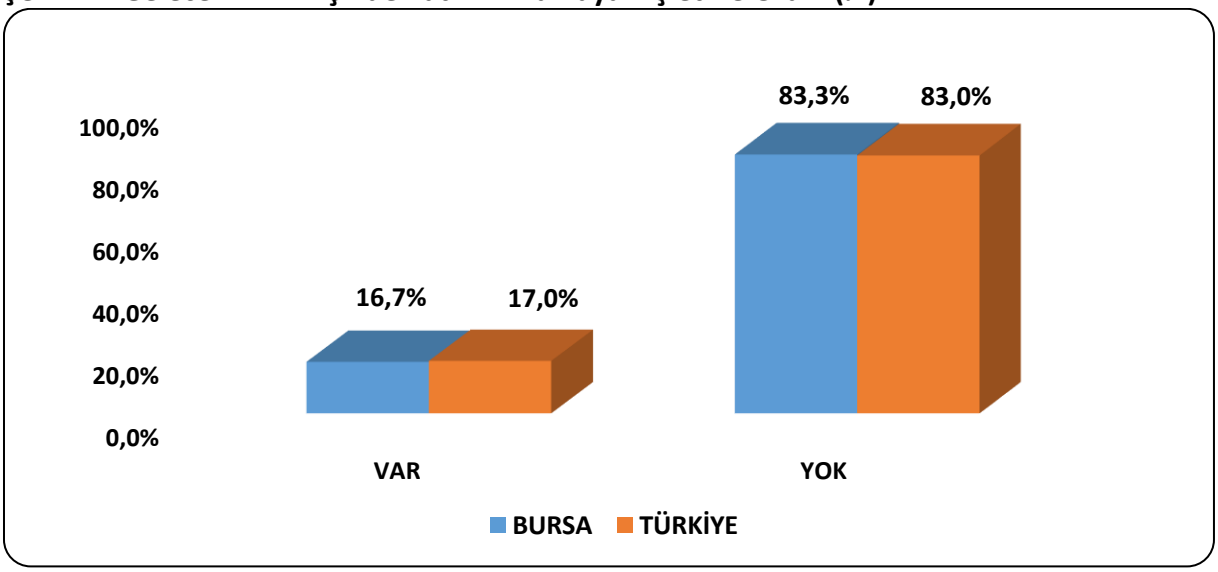

Kaynak: İPA 2019

Bursa ilinde 20+ çalışanı olan işletmelerin yüzde 16,7'si gelecek bir yıl içinde yatırım planlamakta iken, bu oran Türkiye genelinde yüzde 17 olarak gerçekleşmiştir. Şekil 12'de planlanan yatırım türlerine yer verilmiştir.

Şekil 12: Gelecek Bir Yıl İçinde Planlanan Yatırım Oranı (%)

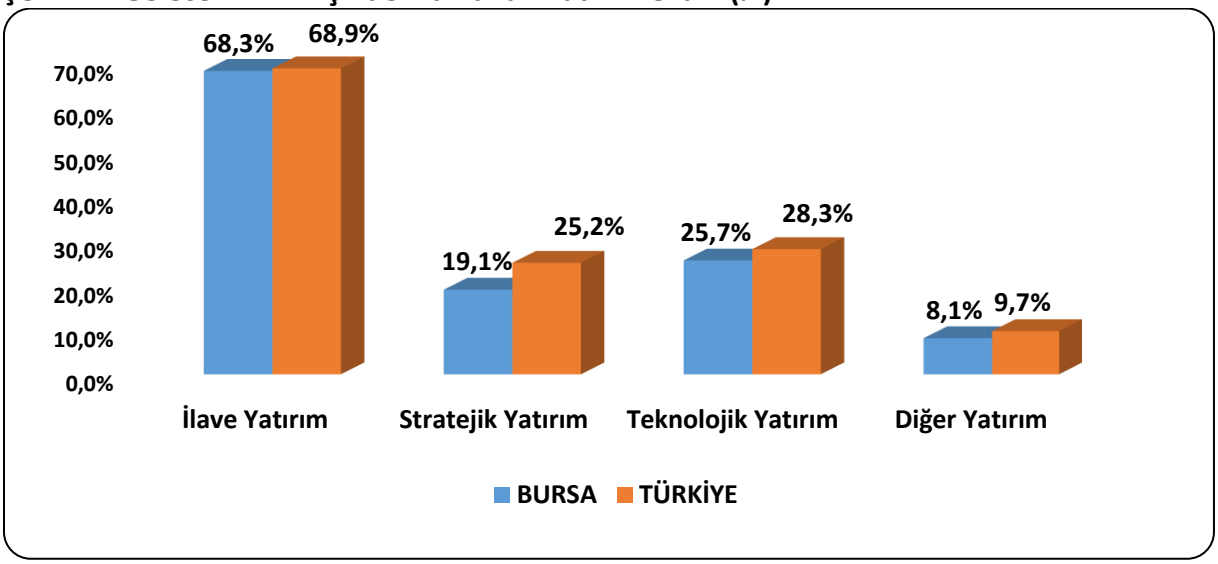

Kaynak: İPA 2019

Gelecek bir yıl içinde yatırım yapmayı planlayan işletmeler yatırım türlerine göre incelendiğinde; Bursa ilinde yatırım yapmayı planlayan 20+ çalışanı olan işletmelerin yüzde 68,3'ü ilave yatırım, yüzde 25,7'si Teknolojik yatırım ve yüzde 19,1'i stratejik yatırım yapmayı planlamaktadır. Türkiye genelinde ise yatırım yapmayı planlayan işverenlerin yüzde 68,9'u ilave yatırım, yüzde 28,3'ü teknolojik yatırım, yüzde 25,2'si stratejik yatırım ve yüzde 9,7'si ise diğer yatırım türlerinde yatırım yapmayı planlamaktadır.

Şekil 13: Sektörlere Göre İŞKUR Hizmetlerinden Faydalanan İşletme Oranı

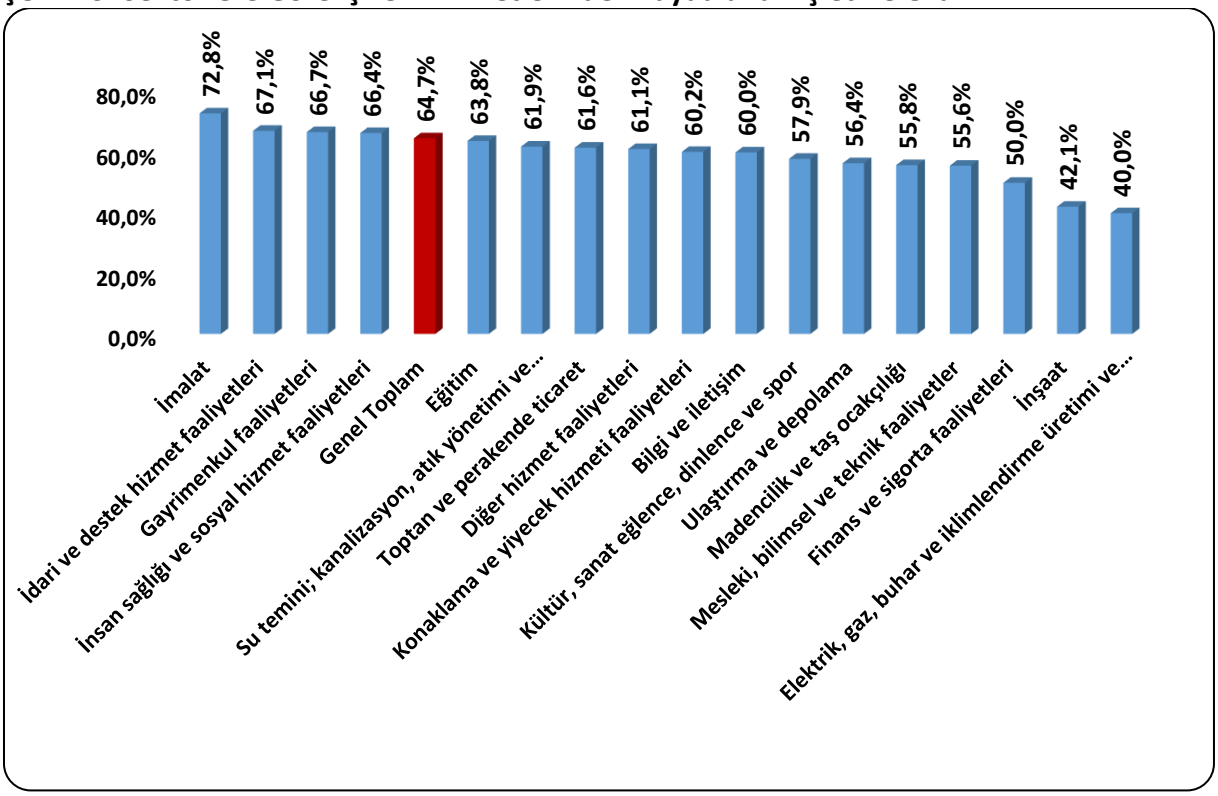

Kaynak: İPA 2019

Şekil 13'de İŞKUR hizmetlerinden son bir yıl içerisinde faydalanma oranları sektörler bazında gösterilmiştir. Türkiye genelinde İŞKUR hizmetlerinden faydalanma oranı yüzde 53,3 seviyesindedir. Bursa ilinde bulunan 20+ istihdamlı işletmelerin yüzde 64,7'si İŞKUR hizmetlerinden faydalanmaktadır. 2018 yılında yapılan araştırma sonuçlarına göre yüzde 56,9 olan bu oran, artış göstererek Bursa ili için Türkiye ortalamasının üzerinde gerçekleşmiştir.

Bursa ilinde İmalat, İdari ve destek hizmet faaliyetleri, Gayrimenkul faaliyetleri ve İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri sektörlerinde İŞKUR hizmetlerinden faydalanma oranları ortalamanın üzerinde yer almıştır. İlin en çok işyerine sahip olan İmalat sektöründe ise bu oran yüzde 72,8 ile ilk sırada yer almıştır.

Tablo 10: İŞKUR Hizmetlerinden Faydalanan İşletmelerin, Hizmetlerimize Göre Oranları

Sektörler	Çalışanlara Yönelik Eğitim	Danışmanlık ve Yönlendirme	Eleman Talebi	İEP	KÇÖ	Kurs	Teşvik
İmalat	0,5%	50,0%	87,6%	26,5%	3,4%	0,6%	34,4%
Toptan ve perakende ticaret	0,6%	45,5%	84,2%	27,0%	0,9%	0,6%	36,1%
İnşaat	1,3%	52,5%	79,7%	14,6%	1,3%	-	22,8%
Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri	0,7%	49,7%	85,5%	24,1%	2,1%	1,4%	35,2%
Ulaştırma ve depolama	-	38,6%	80,7%	15,8%	1,8%	0,9%	30,7%
İdari ve destek hizmet faaliyetleri	-	46,1%	91,2%	19,6%	1,0%	1,0%	25,5%
Eğitim	-	54,7%	86,3%	29,5%	1,1%	-	36,8%
Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler	2,7%	48,6%	70,3%	48,6%	5,4%	1,4%	35,1%
İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri	-	44,0%	78,7%	48,0%	2,7%	1,3%	37,3%
Bilgi ve iletişim	3,7%	55,6%	77,8%	55,6%	3,7%	3,7%	33,3%
Madencilik ve taş ocakçılığı	4,2%	45,8%	70,8%	4,2%	-	4,2%	33,3%
Diğer hizmet faaliyetleri	9,1%	54,5%	77,3%	40,9%	-	-	31,8%
Gayrimenkul faaliyetleri	-	55,0%	80,0%	5,0%	-	-	40,0%
Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri	7,7%	53,8%	69,2%	15,4%	7,7%	-	38,5%
Kültür, sanat eğlence, dinlence ve spor	-	27,3%	90,9%	27,3%	-	-	-
Finans ve sigorta faaliyetleri	-	44,4%	44,4%	44,4%	-	-	77,8%
Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı	-	50,0%	83,3%	16,7%	-	-	33,3%
Genel Toplam	**0,7%**	**48,8%**	**85,1%**	**26,2%**	**2,6%**	**0,7%**	**33,7%**

Kaynak: İPA 2019

Bursa İlinde bulunan 20+ istihdamlı işyerlerinin yüzde 64,7'si İŞKUR hizmetlerinden faydalanmış olup en çok yüzde 85,1 ile Eleman Talebi hizmeti aldıklarını belirtmişlerdir. İşletmelerin 48,8'i Danışmanlık ve Yönlendirme hizmetinden yararlanırken yüzde 33,7'si ise Teşvik kapsamında İŞKUR hizmetlerinden faydalanmışlardır.

Çalışma kapsamında Bursa ilinde en fazla işletme sayısına sahip sektör olan İmalat sektöründe işverenlerin yüzde 87,6'sı İŞKUR'dan eleman talebinde bulunarak, yüzde 50'si Danışmanlık ve Yönlendirme hizmeti alarak ve yüzde 34,4'ü ise Teşvik kapsamında son bir yıl içerisinde İŞKUR hizmetlerinden yararlanmıştır.

İmalat, Toptan ve perakende ticaret, Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri, Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler ve Bilgi ve iletişim sektörlerinde İŞKUR'un herhangi bir hizmetinden faydalanan işletmeler, son bir yıl içerisinde İŞKUR'un sunmuş olduğu tüm hizmetlerden faydalanmışlardır. Sektör bazında işverenlerin son bir yıl içerisinde İŞKUR'un hangi hizmetlerinden yararlandığı sorusunun cevabı Tablo 10'da bulunmaktadır.

İŞKUR'un sunmuş olduğu çalışanlara yönelik eğitim hizmetlerinden faydalanma oranı en yüksek olan sektör Diğer hizmet faaliyetleri sektörüdür.

Tablo 11: İŞKUR'un Desteklemesini İstediğiniz Alanlar

Desteklemesi İstenen Alanlar	İşletme Oranı
İşe Uygun Eleman Temini	64,2%
Yeni alım yapılacak çalışanlar için sigorta ve prim desteği	55,5%
Yeni alım yapılacak çalışanlar için ücret desteği	50,3%
İşbaşı Eğitim Programı	21,8%
Çalışanların niteliklerinin artırılması için mesleki eğitim desteği	12,5%
İşyerime özel sektörel danışmanlık vermesi	4,0%

Kaynak: İPA 2019

Bursa ilinde İŞKUR'un işletmeleri en fazla hangi alanda desteklemesi gerektiği sorulduğunda; işverenlerin yüzde 64,2'si İşe Uygun Eleman Temini cevabını vermiştir. Yeni alım yapılacak çalışanlar için sigorta ve prim desteği ikinci sırada yer alırken, sonrasında ise Yeni alım yapılacak çalışanlar için ücret desteği seçeneği işaretlenmiştir.

Şekil 14: İŞKUR Hizmetlerinden Faydalanmama Nedenleri

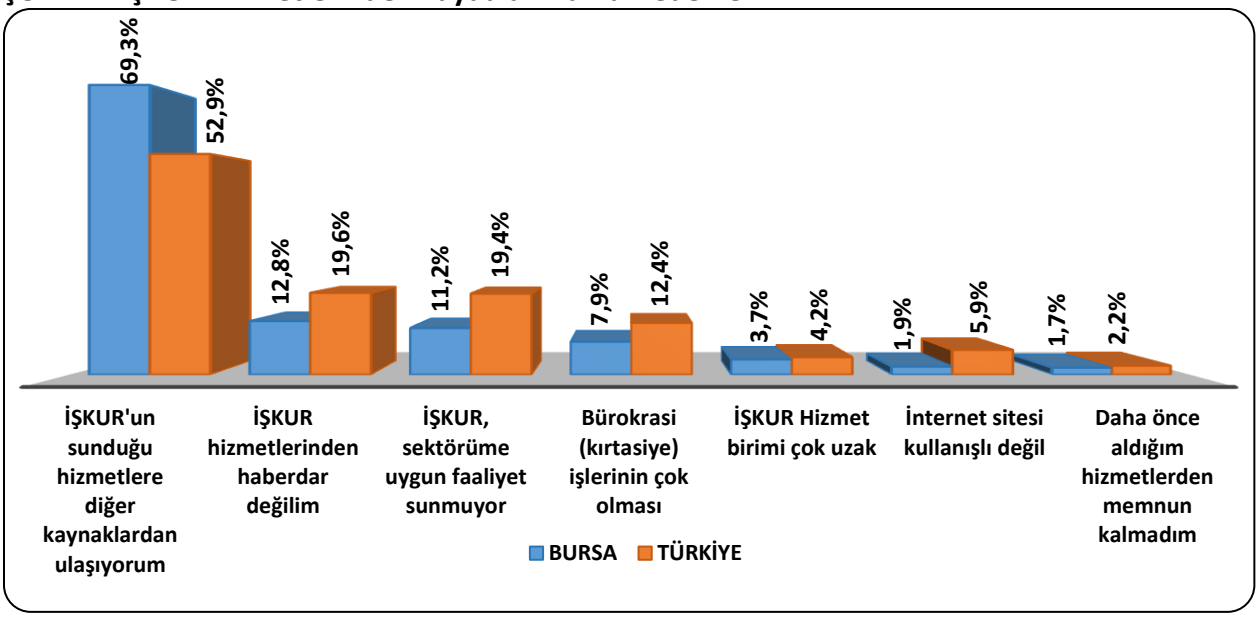

Kaynak: İPA 2019

Bursa ilinde İŞKUR hizmetlerinden faydalanmama nedenlerinde ilk üç sırada, yüzde 69,3 ile İŞKUR'un sunduğu hizmetlere diğer kaynaklardan ulaşılabilmesi, yüzde 12,8 ile İŞKUR hizmetlerinden haberdar olunmaması, ve yüzde 11,2 ile İŞKUR sektörüme uygun faaliyet sunmuyor gösterilmiştir. Türkiye genelinde ise Bursa ilinde olduğu gibi ilk sırada yüzde 52,9 ile İŞKUR'un sunduğu hizmetlere diğer kaynaklardan ulaşılabilmesi gerekçe gösterilmiştir. Bursa ilinde İŞKUR'un sunduğu hizmetlere diğer kaynaklardan ulaşılabilmesi gerekçesi haricindeki diğer gerekçelerin oranları Türkiye geneli ortalamasının altında gerçekleşmiştir.

Mevcut İstihdam

Bursa ilinde araştırma kapsamına dahil olan 20+ istihdamlı işletmelerde çalışanların verileri Mevcut İstihdam başlığı altında incelenecektir.

Bursa ilinde 20+ istihdamlı işletmeler için toplam çalışan sayısı 394 bin 482 olarak tespit edilmiştir. Cinsiyet bağlamında ele alındığında ise 279 bin 708 erkek çalışan ve 114 bin 774 kadın çalışan mevcuttur.

Tablo 12: Sektörlere ve Cinsiyete Göre Çalışan Sayısı

Sektörler	Kadın Çalışan Sayısı	Erkek Çalışan Sayısı	Toplam Çalışan Sayısı
İmalat	65.611	173.360	238.971
Toptan ve perakende ticaret	14.042	29.258	43.300
İnşaat	2.867	17.156	20.022
Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri	7.579	11.359	18.938
Ulaştırma ve depolama	2.515	14.732	17.247
İdari ve destek hizmet faaliyetleri	4.589	11.862	16.451
Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler	3.176	7.298	10.474
Eğitim	5.900	3.355	9.255
İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri	6.103	2.743	8.846
Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi	248	1.902	2.150
Madencilik ve taş ocakçılığı	131	1.855	1.985
Bilgi ve iletişim	512	941	1.454
Gayrimenkul faaliyetleri	309	1.130	1.439
Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve	282	1.104	1.386
Kültür, sanat eğlence, dinlence ve spor	290	884	1.174
Diğer hizmet faaliyetleri	314	521	835
Finans ve sigorta faaliyetleri	308	247	555
Genel Toplam	**114.774**	**279.708**	**394.482**

Kaynak: İPA 2019

Sektörlere göre dağılımda ise; Bursa ilinde çalışanların önemli bir ağırlığı İmalat sektöründe istihdam edilmektedir. İmalat sektörünün Bursa ili için önemi bu verilerden de anlaşılmaktadır. Erkeklerin yüzde 62'si, kadınların ise yüzde 57,2'si İmalat sektöründe istihdam edilmektedir. Toplam çalışan sayıları içinde ise İmalat sektöründe çalışma oranı yüzde 60,6 olarak gerçekleşmiştir.

Tablo 12 incelendiğinde; Eğitim ve İnsan Sağlığı, Sosyal Hizmet Faaliyetleri ve Finans ve sigorta faaliyetleri sektörlerinde kadın çalışan sayısının erkek çalışan sayısından daha yüksek olduğu görülmektedir. Geçen yıl yapılan araştırmada da benzer şekilde Eğitim ile İnsan Sağlığı, Sosyal Hizmet Faaliyetleri sektöründeki kadın çalışan sayısı, erkek çalışan sayısından yüksek olarak gerçekleşmişti.

Türkiye genelinde İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri, Eğitim ve Uluslararası örgütler ve temsilciliklerinin faaliyetleri sektörlerinde kadın çalışan sayısının erkeklerden daha fazla olduğu görülmektedir. Bursa ilinde araştırma kapsamında Uluslararası örgütler ve temsilciliklerinin faaliyetleri sektörlerinde işyeri bulunmamaktadır.

Tablo 13: Meslek Grupları ve Cinsiyete Göre Çalışan Sayıları

Meslek Grupları	Kadın Çalışan Sayısı	Erkek Çalışan Sayısı	Toplam Çalışan Sayısı
Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar	26.486	74.429	100.915
Sanatkârlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar	15.875	75.030	90.905
Nitelik Gerektirmeyen Meslekler	19.697	33.463	53.160
Hizmet ve Satış Elemanları	14.692	26.353	41.044
Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar	12.679	21.142	33.821
Profesyonel Meslek Mensupları	14.961	16.608	31.569
Teknisyenler, Teknikerler ve Yardımcı Profesyonel Meslek Mensupları	7.124	24.194	31.318
Yöneticiler	2.745	7.432	10.177
Nitelikli Tarım, Ormancılık ve Su Ürünleri Çalışanları	517	1.057	1.573
Genel Toplam	**114.774**	**279.708**	**394.482**

Kaynak: İPA 2019

Meslek grubu bazında çalışan sayıları incelendiğinde en fazla çalışanı olan meslek grubu Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılardır. Toplam çalışanlar içerisinde Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar oranı yüzde 25,6 seviyesindedir. Bursa ilindeki kadın çalışanların yüzde 23,1'i; erkek çalışanları ise yüzde 26,6'sı bu meslek grubunda bulunmaktadır. İkinci

sırada ise Sanatkarlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar yer almakta ve toplam çalışanların yüzde 23'ü bu meslek grubunda istihdam edilmektedir. Üçüncü sırada ise yüzde 13,5 ile Nitelik Gerektirmeyen Meslekler meslek grubu yer almaktadır.

Bursa ilinde hem kadın çalışanların hem de erkek çalışanların en fazla olduğu sahip meslek grubu Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılardır.

Kadın ve erkek çalışan sayılarının birbirine en yakın olduğu meslek grubu, Profesyonel Meslek Mensupları meslek grubudur.

Çalışan sayısının en az olduğu meslek grubu ise bir önceki seneyle benzerlik göstererek Nitelikli Tarım, Ormancılık ve Su Ürünleri Çalışanları olmuştur. Bursa ilinin sosyo-ekonomik yapısında Ormancılık ya da tarımsal faaliyet anlamında önemli bir ağırlıkta istihdam gerçekleşmemiştir. Bu oranın düşük olmasında, mevsimselliğin önemli rol oynadığı söylenebilir.

Tablo 14: En Fazla Çalışanı Olan Meslekler

Toplam	Kadın	Erkek
Temizlik Görevlisi	Temizlik Görevlisi	Beden İşçisi (Genel)
Beden İşçisi (Genel)	Makineci (Dikiş)	Seri Üretim Tezgâh Operatörü
Seri Üretim Tezgâh Operatörü	Dikiş Makinesi Operatörü-Kumaş	Temizlik Görevlisi
Satış Danışmanı / Uzmanı	Satış Danışmanı / Uzmanı	Şoför-Yük Taşıma
Dokuma Makineleri Operatörü / Dokumacı	Beden İşçisi (Genel)	Dokuma Makineleri Operatörü / Dokumacı
Kalite Kontrolcü	Kasiyer	Güvenlik Görevlisi
Şoför-Yük Taşıma	Muhasebeci	Diğer İmalat ve ilgili İşçiler (Makine ile)
Metal Mamuller Montaj İşçisi	Kalite Kontrolcü	Metal Mamuller Montaj İşçisi
Makineci (Dikiş)	Büro Memuru (Genel)	Kalite Kontrolcü
Diğer İmalat ve ilgili İşçiler (Makine ile)	Kablo Ağı Bantlama Elemanı	Satış Danışmanı / Uzmanı

Kaynak: İPA 2019

Tablo 14'te ise Bursa ilinde cinsiyet bazında en fazla çalışanı olan meslekler görülmektedir. Toplam çalışan sayısının en fazla olduğu meslekler sırasıyla Temizlik Görevlisi, Beden İşçisi (Genel) ve Seri Üretim Tezgâh Operatörü meslekleridir. Kadın çalışan sayısının en fazla olduğu ilk üç meslek Temizlik Görevlisi, Makineci (Dikiş) ve Dikiş Makinesi Operatörü-Kumaş; Erkek çalışan sayısının en fazla olduğu ilk üç meslek ise Beden İşçisi (Genel), Seri Üretim Tezgah Operatörü ve Temizlik Görevlisi meslekleridir.

Bursa ilinde en fazla çalışanı olan ilk iki meslek Türkiye geneli ile benzerlik göstermektedir. Ayrıca en fazla çalışanı olan ilk on meslek incelendiğinde Seri Üretim Tezgah Operatörü ve Satış Danışmanı / Uzmanı meslekleri haricindeki meslekler önceki seneki ilk on meslek ile benzerlik göstermektedir.

Şekil 15: İşletmelerde İnsan Kaynakları Sorumlu İstihdamı

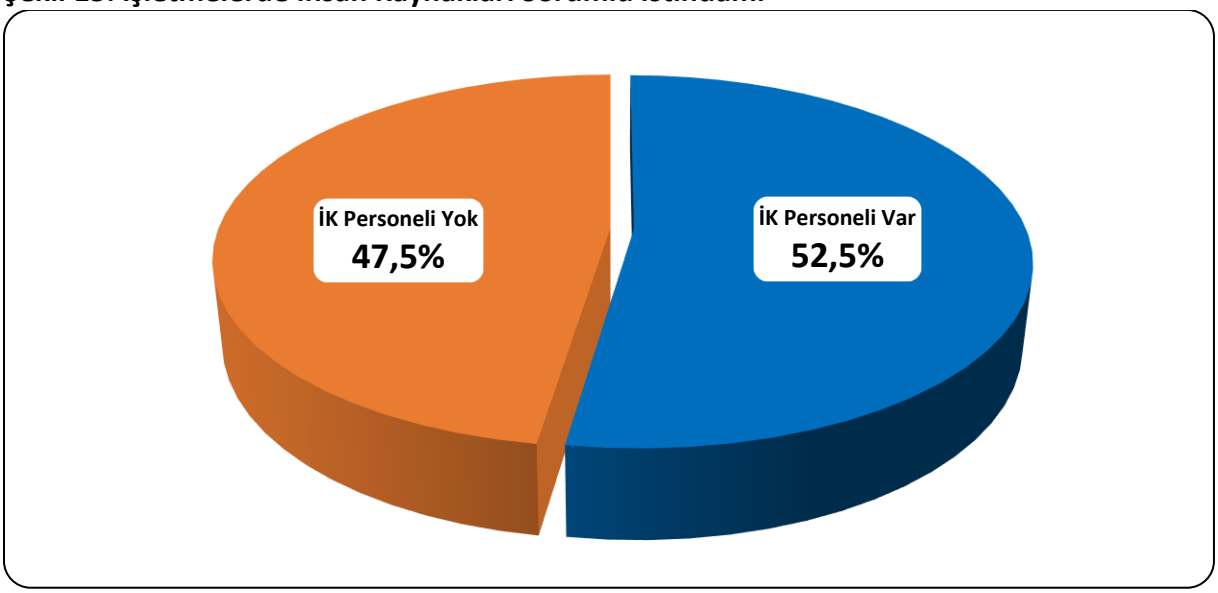

Kaynak: İPA 2019

Şekil 15'te görüldüğü üzere Bursa ilinde araştırma kapsamında yer alan işletmelerin yüzde 52,5'inde İnsan Kaynaklarından sorumlu personel bulunmaktadır. Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri sektöründe bu oran yüzde 81, Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı sektöründe yüzde 66,7 ve İmalat sektöründe ise yüzde 62,4 seviyesindedir.

Şekil 16: Genç (15-24 yaş) Personel Seçiminde Aranan Kriterlerin Dağılımı

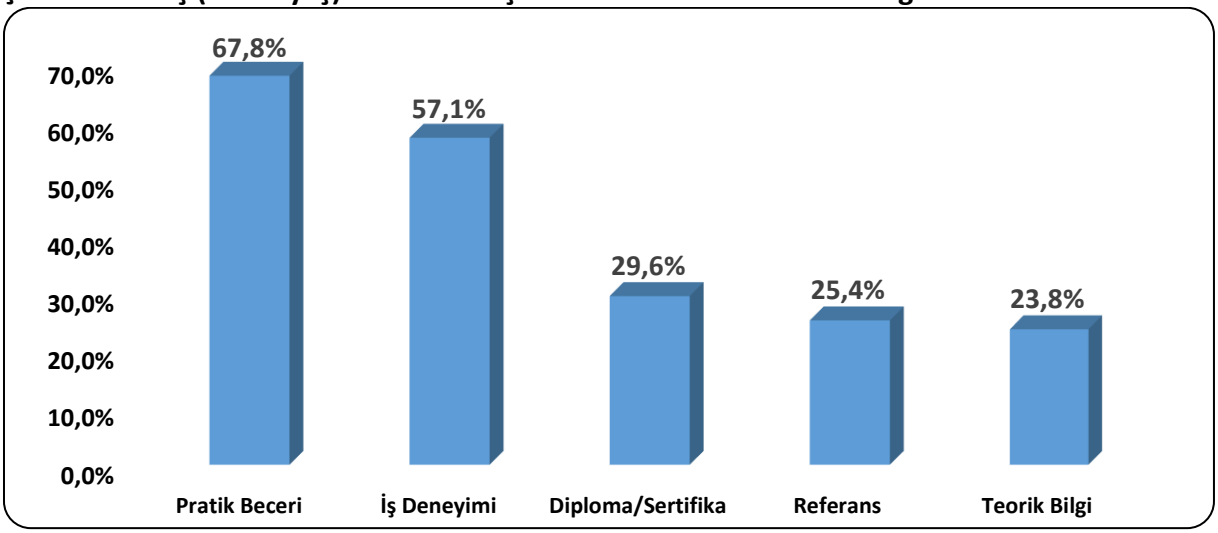

Kaynak: İPA 2019

Bursa ilinde 20+ çalışanı olan işletmeler genç personel seçerken aradıkları kriterler incelenmiştir. İşverenlerin yüzde 67,8'i Pratik Beceri, yüzde 57,1'i İş deneyimi ve yüzde 29,6'sı ise Diploma/Sertifika aramaktadır.

Türkiye genelinde ise en yüksek tercih edilen kriter, Bursa ilinde olduğu gibi yüzde 72,6 ile Pratik Beceri kriteridir. Bunu sırasıyla yüzde 64,7 ile İş Deneyimi ve yüzde 35,7 ile Diploma / Sertifika kriterleri izlemektedir. Geçtiğimiz yıl olduğu gibi bu yılki sonuçlarda göstermektedir ki Pratik Beceri kriteri hem Bursa ilinde hem de Türkiye genelinde genç personel seçerken en çok aranan kriterdir.

AÇIK İŞLER

Açık işler; işgücü piyasasında işverenlerin ihtiyaçlarını ortaya koyan, gerek meslek gerekse talep edilen beceri ve eğitim düzeyi bilgisini elde etmek suretiyle açılacak olan mesleki eğitim kursları, işverenlere verilmesi muhtemel teşvikler ve iş arayanları doğru mesleklere yöneltmek anlamında alınacak kararları etkileyen önemli verileri içermektedir.

Çalışma kapsamında işletmelere ziyaret esnasında açık işlerinin bulunup bulunmadığı ve açık iş bulunan mesleklerin yanında, bu meslekte cinsiyet tercihlerinin olup olmadığı, engelli çalışan tercih edip edemeyecekleri, açık iş olan meslekler için talep edilen asgari eğitim düzeyi, aranan beceriler, açık işleri hangi kanallar ile aradıkları sorulmuştur. Bu başlık altında açık iş kapsamında derlenen veriler incelenecektir.

Tablo 15: Sektörlere Göre Açık İş Sayısı, Açık İş Oranı ve Açık İşi Olan İşletme Oranı

Sektörler	Açık İş Sayısı	Açık İş Oranı	Açık İşi Olan İşletme Oranı
İmalat	3.137	1,3%	27,7%
Toptan ve perakende ticaret	347	0,8%	17,9%
Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri	192	1,0%	23,7%
İnşaat	130	0,6%	6,1%
İdari ve destek hizmet faaliyetleri	120	0,7%	16,4%
İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri	96	1,1%	30,1%
Ulaştırma ve depolama	63	0,4%	9,9%
Eğitim	39	0,4%	12,1%
Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler	36	0,3%	8,3%
Bilgi ve iletişim	30	2,0%	20,0%
Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri	27	1,9%	19,0%
Madencilik ve taş ocakçılığı	19	1,0%	16,3%
Kültür, sanat eğlence, dinlence ve spor	12	1,0%	15,8%
Diğer hizmet faaliyetleri	10	1,2%	16,7%
Gayrimenkul faaliyetleri	9	0,6%	13,3%
Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı	7	0,3%	6,7%
Finans ve sigorta faaliyetleri	5	0,9%	11,1%
Genel Toplam	**4.281**	**1,1%**	**21,0%**

Kaynak: İPA 2019

Bursa ili İşgücü Piyasası Araştırması sonucunda bin 36 işletmede 4 bin 281 açık iş tespit edilmiştir. Bursa ilinde İmalat sektörünün açık işlerde önemli bir ağırlığının olduğu görülmektedir. 4 Bin 281 kişilik açık işin yüzde 73,3'üne tekabül eden 3 bin 137 kişilik kısmı, imalat sektöründeki işverenlerden gelmiştir. Açık iş sayısının yoğun olduğu diğer sektörler ise Toptan ve Perakende Ticaret ile Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri sektörleridir. İmalat sektörü Bursa ilinde çalışma kapsamında yer alan işletme sayısı en fazla olan sektördür.

Açık iş oranı; açık iş sayısının, açık iş sayısı ve mevcut istihdam sayısının toplamına oranlanması suretiyle elde edilmektedir. Tablo 15'ten de görüleceği üzere Bursa ilinde açık iş oranı yüzde 1,1 olarak tespit edilmiş olup, bu oran Bursa ilindeki 20+ istihdamlı işyerleri bağlamında her 98,9 kişilik dolu kadronun yanında 1,1 kişilik doldurulmayı bekleyen kadronun bulunduğu anlamına gelmektedir. Türkiye genelinde araştırma döneminde açık iş oranı yüzde 1,5 olarak tespit edilmiştir. Bursa ilindeki açık iş oranı Türkiye ortalamasının altındadır. Bursa ilinde açık

iş oranının en yüksek olduğu sektör ise yüzde 2 ile Bilgi ve iletişim sektörü olarak tespit edilmiştir.

Bursa ilinde araştırma kapsamına giren 20+ istihdamlı işletmelerin yüzde 21'inde açık iş bulunmaktadır. Bu oran Türkiye ortalamasının üzerinde olup Türkiye geneli için açık işi olan işletme oranı yüzde 18,4 olarak gerçekleşmiştir.

Şekil 17: Açık İşlerde Cinsiyet Tercihi

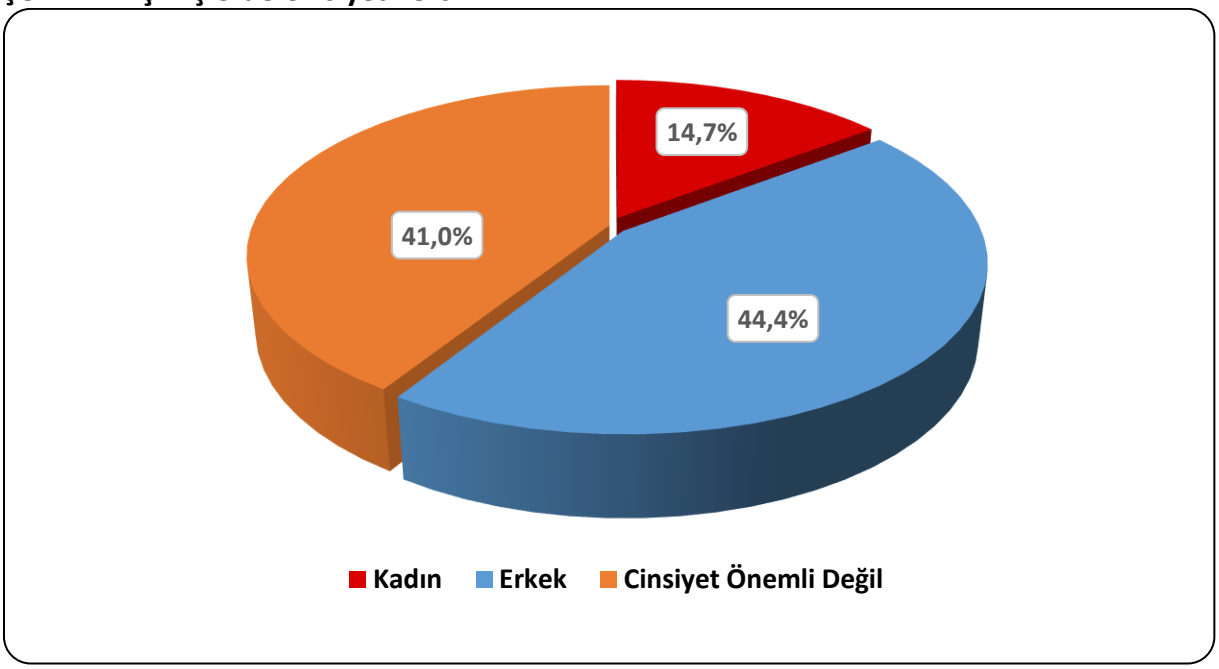

Kaynak: İPA 2019

Şekil 17'de Bursa ilinde araştırma sonucunda elde edilen açık işlerde 20+ çalışanı bulunan işletmelerin cinsiyet tercihleri gösterilmektedir. Bursa ilinde işverenler açık işlerin yüzde 41'inde cinsiyetin önemli olmadığını belirtirken, bu oran Türkiye genelinde yüzde 59,1 olarak gerçekleşmiştir. Kadın işgücü istihdam etme eğilimi ise Türkiye genelinde yüzde 8,8 iken, Bursa ilinde yüzde 14,7 olarak gerçekleşmiştir. Türkiye genelinde işverenlerin yüzde 32,1'i açık işlerinde erkek tercih edeceklerini belirtmiştir. Bursa ilinde ise işverenlerin yüzde 44,4'ü mevcut açık işlerinde erkek tercih etmektedir. Türkiye genelinde işverenlerin yarısından fazlası açık işlerinde herhangi bir cinsiyet tercihinde bulunmamıştır. Bursa ilinde ise işverenlerin beşte ikisi açık işlerinde cinsiyet tercihinde bulunmamıştır.

Türkiye genelinde çalışan sayısı içinde kadınların payı düşük iken, işverenlerin büyük bir kısmı mevcut açık işlerinde istihdam edecekleri kişinin cinsiyetinin önemli olmadığını belirtmiştir. Bu durum kadın istihdamının artması konusunda önem arz etmektedir.

Şekil 18: Açık İşlerin Eğitim Düzeyine Göre Dağılımı

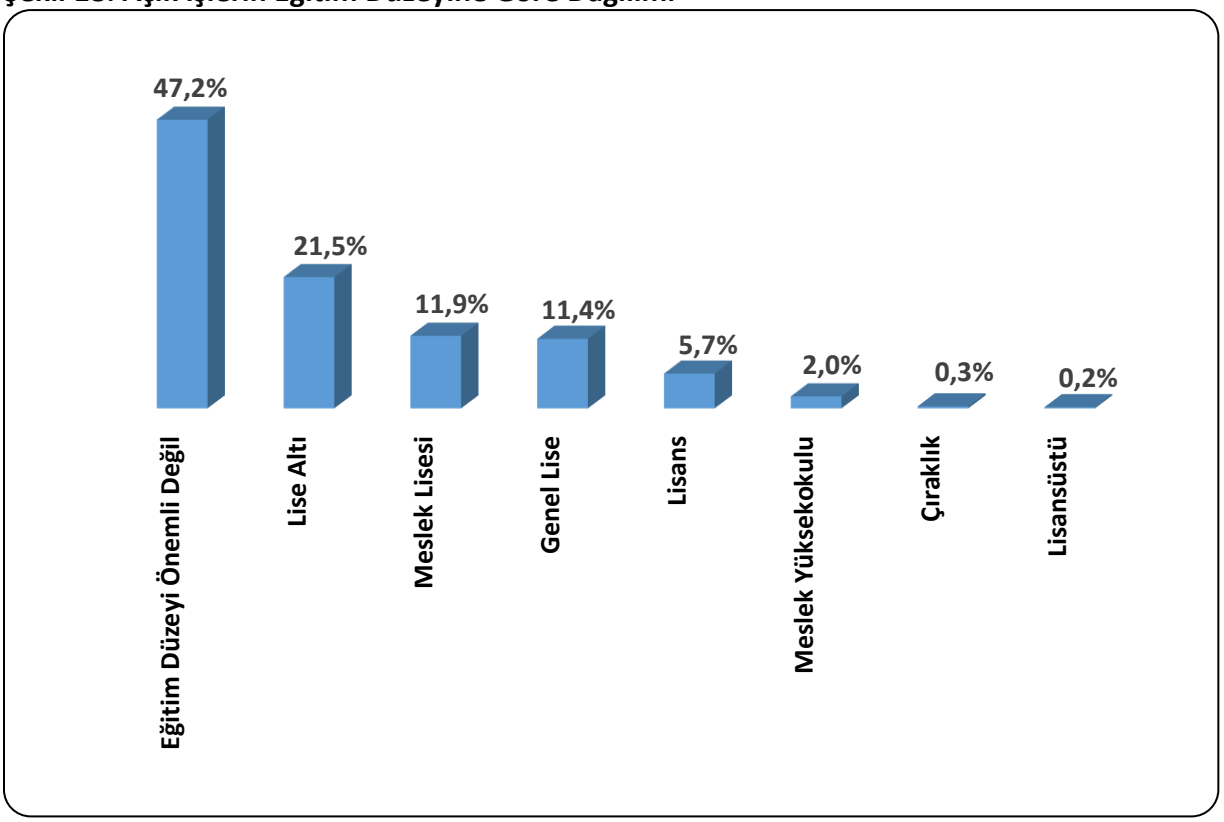

Kaynak: İPA 2019

İşverenlere mevcut açık işleri için aradıkları asgari eğitim düzeyi sorulmuştur. Bursa ilindeki açık işlerin yüzde 47,2'sinde işverenler eğitim düzeyinin önemli olmadığını belirtmişlerdir. Açık işlerin yüzde 21,5'inde ise Lise Altı mezunu talep edilmiştir. Açık işlerde en az talep edilen eğitim seviyeleri ise yüzde 0,3 ile Çıraklık Eğitimi ve yüzde 0,2 ile Lisans Üstü 'dür.

Şekil 19: Açık İşlerin Cinsiyet ve Eğitim Düzeyine Göre Dağılımı

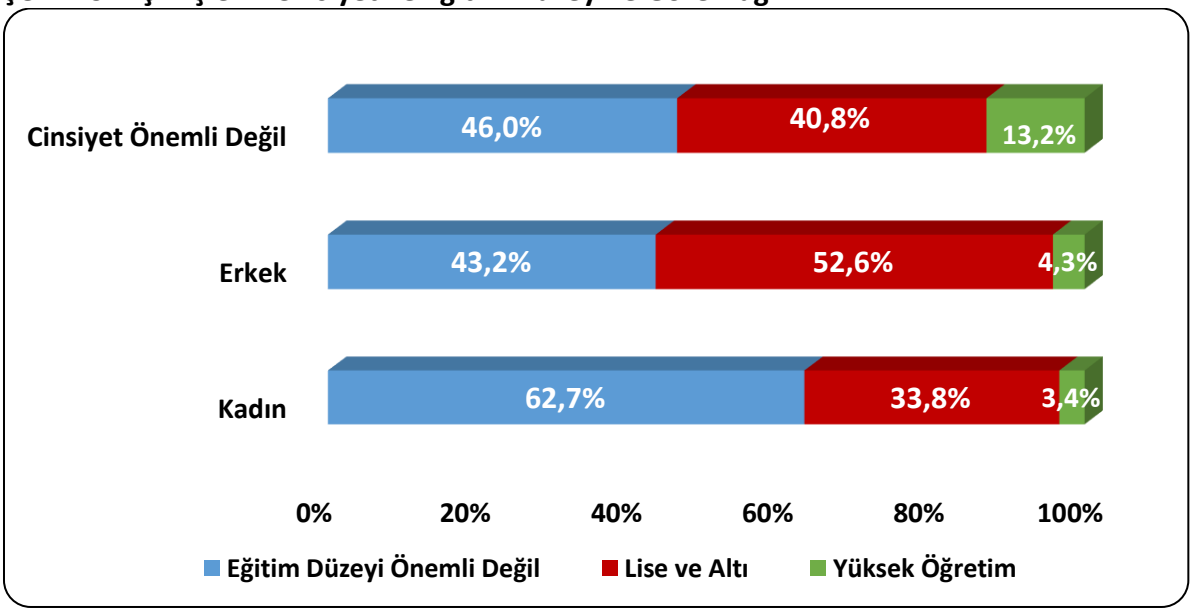

Kaynak: İPA 2019

Şekil 19'da açık işlerin cinsiyete ve eğitim düzeyine göre dağılımı görülmektedir. İşverenlerce cinsiyetin önemli olmadığı açık işlerde, yüzde 46 oranında Eğitim Düzeyinin de önemli olmadığı belirtilmiştir. Cinsiyetin önemli olmadığı açık işlerde yüzde 40,8 oranında Lise Altı eğitim düzeyi talep edilirken yüzde 13,2 oranında ise Yüksek Öğretim Düzeyi talep edilmiştir. Erkeklerin tercih edildiği açık işlerde yüzde 43,2 oranında, kadınların tercih edildiği açık işlerde ise yüzde 62,7 oranında eğitim düzeyinin önemli olmadığı belirtilmiştir. Kadınların tercih edildiği açık işler için asgari lise altı eğitim talebi olan işveren oranı ise yüzde 33,8 olarak gerçekleşmiştir.

Şekil 20: Açık İşlerde Engelli Çalıştırma Durumu

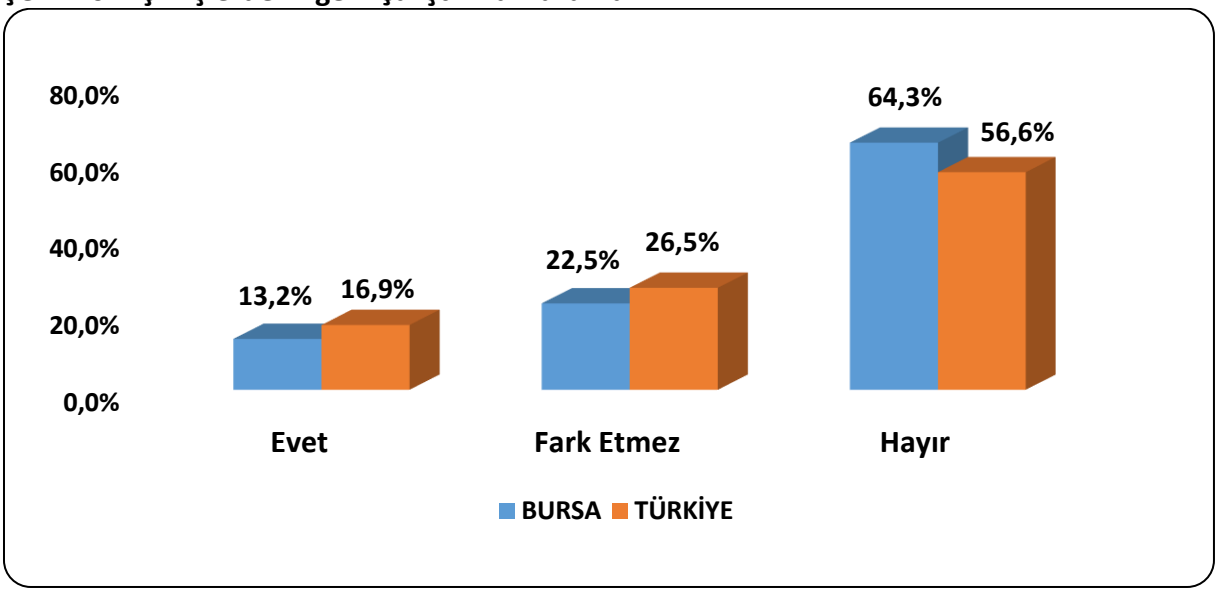

Kaynak: İPA 2019

Açık iş olan mesleklerde engelli çalıştırılmak istenmesi durumu incelendiğinde; Bursa ilinde yüzde 13,2 oranında Evet denilmiştir. Farketmez diyenlerin oranı yüzde 22,5'tir. Yani açık işler açısından genel değerlendirmede her 3 açık iş için 1 engelli tercih edilebileceği söylenmiştir.

Türkiye genelinde ise yüzde 16,9 oranında evet, yüzde 26,5 oranında farketmez denilmiştir. Yani her 5 açık iş için 2 engelli tercih edilebileceği söylenmiştir. Bursa ili engelli işçi çalıştırma eğiliminin Türkiye geneline göre daha düşük oranda olduğu gözlemlenmiştir. Bursa ilinde Türkiye geneline göre açık işler için engelli işçi çalıştırma eğiliminin daha düşük oranda olduğu gözlemlenmiştir.

Şekil 21: Açık İşlerin Arama Kanallarına Göre Dağılımı

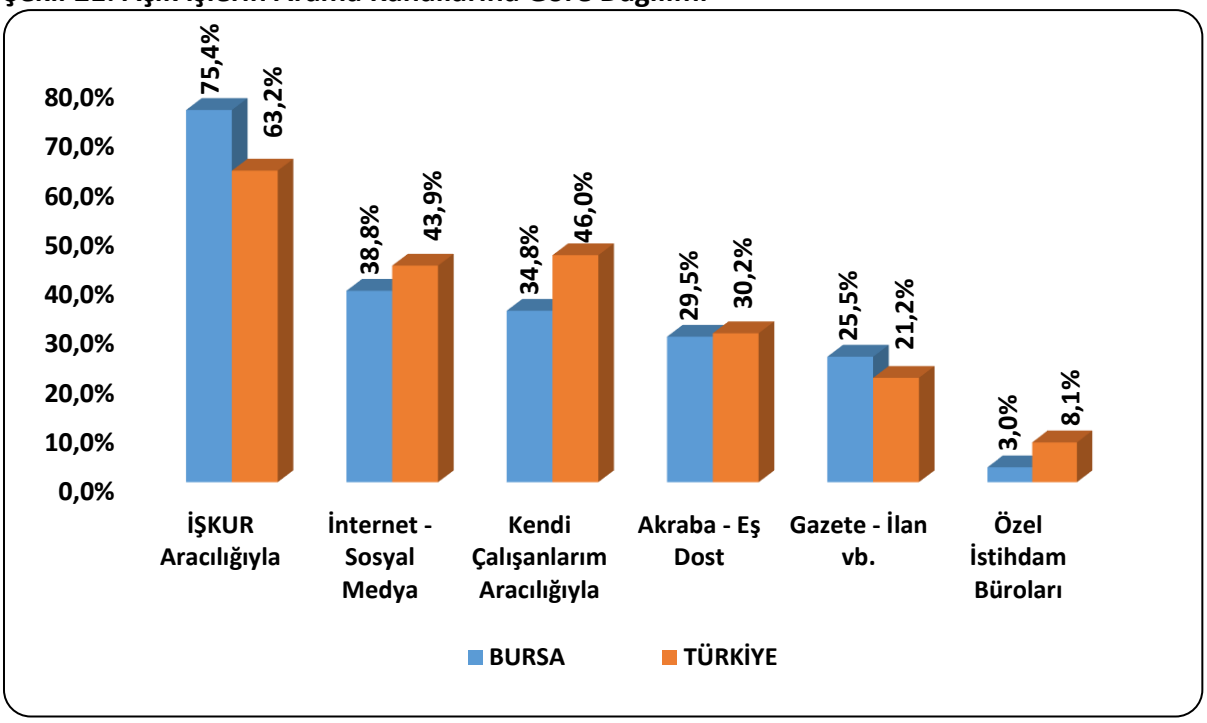

Kaynak: İPA 2019

Açık işlerin hangi arama kanalı ile işgücü piyasasına sunulduğu özellikle İŞKUR için önemli bir konuyu oluşturmaktadır. Piyasadaki açık işlerin Kuruma kazandırılması yoluyla daha çok kişiyi işe yerleştirmek için hangi beceri ve eğitim düzeylerinin talep edildiğinin bilinmesi açılacak olan aktif işgücü programlarının etkinliği açısından önem arz etmektedir.

Şekil 21'de Bursa ili ve Türkiye genelinde karşılaştırmalı olarak açık işlerin arama kanalına göre dağılımı mevcuttur. Bursa ilinde 20+ istihdamlı işletmelerden alınan açık işlerin yüzde 75,4 gibi büyük bir oranı İŞKUR aracılığıyla aranmaktadır. 2017 yılında yüzde 68,3 ve 2018 yılında ise yüzde 69,6 olarak gerçekleşen bu oran, yıllar geçtikçe işverenlerin açık işlerini karşılarken İŞKUR'u daha çok tercih ettiklerini göstermektedir. Bu oran Türkiye geneli için yüzde 63,2 olarak gerçekleşmiştir. Bursa ilinde ikinci sırada yüzde 38,8 ile İnternet - Sosyal Medya arama kanalı kullanılmıştır. Üçüncü sırada ise yüzde 34,8 ile Kendi Çalışanlarım Aracılığıyla arama kanalı kullanılmıştır.

Tablo 16: Cinsiyete Göre Açık İşlerde Talep Edilen Becerilerin Öncelik Sıralaması

Beceri	Kadın	Erkek	Cinsiyet Önemli Değil	Genel Toplam
Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe	1	1	1	1
Fiziki ve Bedensel Yeterlilik	2	2	2	2
Takım Çalışması	3	3	3	3
Sorun Çözme ve İnisiyatif Alabilme	4	4	4	4
İletişim ve İfade Yeteneği	5	5	5	5
Analitik Düşünebilme	9	6	6	6
Bilgisayar Kullanımı	6	7	8	7
İkna Kabiliyeti ve Pazarlama Gücü	8	9	7	8
Yenilikçi Düşünce Yeteneği	7	8	10	9
Yabancı Dil	10	10	9	10

Kaynak: İPA 2019

Bursa ilinde cinsiyete göre açık işlerde talep edilen becerilerin öncelik sıralaması incelendiğinde, hem kadınların hem erkeklerin hem de cinsiyetin önemli olmadığı açık işlerde ilk sırada Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe becerisi, ikinci sırada Fiziki ve Bedensel Yeterlilik becerisi, üçüncü sırada Takım Çalışması, dördüncü sırada Sorun Çözme ve İnisiyatif Alabilme becerisi ve beşinci sırada ise İletişim ve İfade Yeteneği becerisi yer almaktadır. Türkiye genelinde cinsiyete göre açık işlerde talep edilen becerilerin öncelik sıralamasında ilk üç sırada yer alan beceriler ile Bursa ili cinsiyete göre açık işlerde talep edilen becerilerin öncelik sıralamasında ilk üç sırada yer alan beceriler ve sıralamaları aynıdır. İŞKUR üzerinden piyasaya sunulan açık işlerde yabacı dil becerisi en az istenen özellik olarak dikkat çeken bir husustur.

Tablo 17: Meslek Gruplarına Göre Açık İş Sayısı ve Açık İş Oranı

Meslek Grupları	Toplam Açık İş Sayısı	Açık İş Oranı
Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar	1.865	1,8%
Sanatkârlar ve İlgili İslerde Çalışanlar	959	1,0%
Nitelik Gerektirmeyen Meslekler	421	0,8%
Hizmet ve Satış Elemanları	404	1,0%
Profesyonel Meslek Mensupları	247	0,8%
Teknisyenler, Teknikerler ve Yardımcı Profesyonel Meslek Mensupları	197	0,6%
Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar	149	0,4%
Yöneticiler	22	0,2%
Nitelikli Tarım, Ormancılık ve Su Ürünleri Çalışanları	16	1,0%
Genel Toplam	**4.281**	**1,1%**

Kaynak: İPA 2019

Bursa ilinde açık işlerin meslek gruplarına göre dağılımı incelendiğinde; en fazla açık işin Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar meslek grubunda olduğu tespit edilmiş olup, toplam açık işler içerisinde bu meslek grubunun payı yüzde 43,6'sıdır. İkinci sırada ise Sanatkârlar ve İlgili İslerde Çalışanlar meslek grubu bulunmaktadır.

Bursa ili için tespit edilen yüzde 1,1'lik açık iş oranı meslek grupları bazında da değerlendirildiğinde, açık iş oranının en yüksek olduğu meslek grubu yüzde 1,8 ile Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar meslek grubudur. Daha sonra ise Açık iş oranı bakımından sırasıyla Sanatkârlar ve İlgili İslerde Çalışanlar, Hizmet ve Satış Elemanları ile Nitelikli Tarım, Ormancılık ve Su Ürünleri Çalışanları meslek grupları gelmektedir.

Meslek Gruplarına göre açık iş sayısı ve açık iş oranlarının sıralaması incelendiğinde 2018 yılı ile benzerlik göstermekte olup ilk iki meslek grubunun sıralamasının birebir aynı olduğu görülmüştür.

Tablo 18: Meslek Gruplarına Göre Açık İşlerin Aranma Kanalları

Meslek Grubu	Akraba - Eş Dost	Gazete - İlan vb.	İnternet - Sosyal Medya	İŞKUR Aracılığıyla	Kendi Çalışanlarım Aracılığıyla	Özel İstihdam Büroları
Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar	30,3%	25,8%	39,9%	76,7%	36,5%	1,3%
Sanatkârlar ve Ilgınlı İslerde Çalışanlar	20,3%	28,6%	34,2%	79,1%	38,5%	1,8%
Nitelik Gerektirmeyen Meslekler	46,7%	29,8%	21,4%	81,8%	24,7%	0,5%
Hizmet ve Satış Elemanları	39,1%	16,8%	44,9%	69,7%	36,9%	2,8%
Profesyonel Meslek Mensupları	19,0%	22,9%	58,3%	55,5%	29,7%	15,7%
Teknisyenler, Teknikerler ve Yardımcı Profesyonel Meslek Mensupları	21,4%	20,8%	52,0%	73,9%	26,3%	11,7%
Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar	29,1%	27,3%	39,4%	73,1%	28,2%	3,8%
Yöneticiler	7,5%	13,8%	63,6%	30,1%	14,3%	22,6%
Nitelikli Tarım, Ormancılık ve Su Ürünleri Çalışanları	100,0%	-	-	100,0%	100,0%	-
Genel Toplam	**29,5%**	**25,5%**	**38,8%**	**75,4%**	**34,8%**	**3,0%**

Kaynak: İPA 2019

Meslek gruplarına göre açık işlerin aranma kanalları değerlendirilecek olursa; İŞKUR'un en yüksek oranda kullanıldığı meslek grupları sırasıyla, Nitelikli Tarım, Ormancılık ve Su Ürünleri Çalışanları, Nitelik Gerektirmeyen Meslekler, Sanatkârlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar, Tesis ve

Makine Operatörleri ve Montajcılar ile Teknisyenler, Teknikerler ve Yardımcı Profesyonel Meslek Mensupları ile Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar olmuştur. Bu meslek gruplarındaki açık işlerin yüzde 70'ten fazlası İŞKUR aracılığıyla işgücü piyasasına sunulmuştur.

Profesyonel Meslek Mensupları ve Yöneticiler meslek grupları haricindeki meslek gruplarında açık işler büyük oranda İŞKUR aracılığıyla karşılanmaktadır. Bu iki meslek grubunun açık işlerini karşılarken en fazla tercih ettikleri arama kanalı ise İnternet - Sosyal Medya'dır.

Tablo 19: Açık İş Olan Mesleklerden İstenen Becerilerde Öncelik Sıralaması

Meslekler	Bilgisayar kullanımı	Fiziki ve Bedensel Yeterlilik	Hesap Yapabilme (Analitik Beceri)	İletişim ve İfade Yeteneği	Proje Tabanlı Çalışma	Satış ve Pazarlama Becerisi	Sorun Çözme ve İnisiyatif Alabilme	Takım Çalışması	Yabancı Dil	Yeterli Mesleki, Teknik Bilgi ve Tecrübe
Makineci (Dikiş)	-	2	7	6	-	-	4	3	5	1
Beden İşçisi (Genel)	7	1	6	5	-	-	4	3	-	2
Dikiş Makinesi Operatörü-Kumaş	-	3	-	-	-	-	-	1	-	2
Kalite Kontrolcü	7	2	5	6	-	8	3	4	-	1
Satış Danışmanı / Uzmanı	8	2	6	3	-	1	7	5	-	4
Dokuma Makineleri Operatörü / Dokumacı	-	3	5	5	-	-	4	2	-	1
Garson (Servis Elemanı)	-	3	7	1	-	5	6	4	8	2
Pres Tezgâhı Operatörü (Kesim)	-	3	5	-	-	-	4	2	-	1
Tekstüre İplik Üretim Makinesi Operatörü	-	3	-	-	-	-	4	1	-	2
Düz Dikiş Makineci	-	1	-	5	-	-	4	3	-	2

Kaynak: İPA 2019

Tablo 19'da Bursa ilinde açık işi olan meslekler özelinde talep edilen becerilerin öncelik sıralaması bulunmaktadır. Makineci (Dikiş), Kalite Kontrolcü, Dokuma Makineleri Operatörü / Dokumacı ve Pres Tezgâhı Operatörü (Kesim) mesleklerinde aranan becerilerde ilk sırada Yeterli Mesleki, Teknik Bilgi ve Tecrübe ön plana çıkmaktadır.

Dikiş Makinesi Operatörü-Kumaş ve Tekstüre İplik Üretim Makinesi Operatörü mesleklerinde Takım Çalışması becerisi ilk sırada aranmaktadır. Beden İşçisi (Genel) ve Düz Dikiş Makineci meslekleri için ilk sırada Fiziki ve Bedensel Yeterlİplik becerisi, Garson (Servis Elemanı) için

İletişim ve İfade Yeteneği ilk sırada ve Satış Danışmanı / Uzmanı için ise aranan beceri Satış ve Pazarlama Becerisidir.

Tablo 20: Cinsiyet Bazında En Çok Açık İş Olan Meslekler

Kadın	Erkek	Cinsiyet Önemli Değil	Genel Toplam
Makineci (Dikiş)	Beden İşçisi (Genel)	Makineci (Dikiş)	Makineci (Dikiş)
Makine Nakışçısı	Dokuma Makineleri Operatörü / Dokumacı	Dikiş Makinesi Operatörü-Kumaş	Beden İşçisi (Genel)
Bobin Aktarma İşçisi	Pres Tezgâhı Operatörü (Kesim)	Satış Danışmanı / Uzmanı	Dikiş Makinesi Operatörü-Kumaş
Paketleme İşçisi	Cnc Freze Tezgahı Operatörü	Kalite Kontrolcü	Kalite Kontrolcü
Brode Makinesi Operatörü/Brodeci	Tekstüre İplik Üretim Makinesi Operatörü	Beden İşçisi (Genel)	Satış Danışmanı / Uzmanı
Terzi-Abiye, Gelinlik	Sentetik Elyaf İmal İşçisi	Kalite Kontrolörü-Kumaş	Dokuma Makineleri Operatörü / Dokumacı
Satış Temsilcisi / Plasiyer	Gazaltı (Mıg-Mag) Kaynakçısı	Düz Dikiş Makineci	Garson (Servis Elemanı)
Muhasebeci	Şoför-Yük Tasıma	Garson (Servis Elemanı)	Pres Tezgahı Operatörü (Kesim)
Kasiyer	Boyahane Tesis Takıp İşçisi	Dokuma Makineleri Operatörü / Dokumacı	Tekstüre İplik Üretim Makinesi Operatörü
Satış Danışmanı / Uzmanı	Jet Boya Makinesi Operatörü	Güvenlik Görevlisi	Düz Dikiş Makineci

Kaynak: İPA 2019

Bursa ilinde en fazla açık iş olan ilk üç meslek; Makineci (Dikiş), Beden İşçisi (Genel) ve Dikiş Makinesi Operatörü-Kumaş meslekleridir. İşverenlerin açık işlerinde kadın işgücü tercihinde bulundukları açık iş sayısı en fazla olan üç meslek ise Makineci (Dikiş), Makine Nakışçısı ve Bobin Aktarma İşçisi meslekleridir. Açık işlerde erkek işgücü tercihinin olduğu ve açık iş sayısının en fazla olduğu üç meslek Beden İşçisi (Genel), Dokuma Makineleri Operatörü / Dokumacı ve Pres Tezgâhı Operatörü (Kesim) meslekleri; cinsiyetin önemli olmadığı açık işlerde ise Makineci (Dikiş), Dikiş Makinesi Operatörü-Kumaş ve Satış Danışmanı / Uzmanı meslekleridir.

TEMİNİNDE GÜÇLÜK ÇEKİLEN MESLEKLER

Araştırma kapsamında işverenlere son 1 yıl içerisinde hangi mesleklerde eleman temininde güçlük çektikleri, temininde güçlük çektikleri eleman sayısı ve bunun nedenleri sorulmuştur. Derlenen verilerle Bursa ili işgücü piyasasının talep kısmını daha net görmek hedeflenmektedir. İşverenlerin karşılamakta güçlük çektiği mesleği, sayısını ve hangi nedenlerden ötürü aradığı çalışanı temin edemediğini bilmek, ilin istihdam politikasına da yön vereceğinden araştırmanın temininde güçlük çekilen meslekler bölümü önemli bilgiler içermektedir. Bu kapsamda bu bölümde temininde güçlük çekilen meslekler, sektörler ve meslek grupları bazında incelenecektir.

Araştırma kapsamında yapılan ziyaretler sonucu Türkiye genelinde 22 bin 626 işletmede (20+ istihdamlı) eleman temininde güçlük çekildiği tespit edilmiştir. Bursa ilinde ise 20+ istihdamlı bin 619 işletme temininde güçlük çekilen meslekler olduğunu ifade etmiştir. Bursa ilindeki işletmelerin yüzde 32,8'i son bir yıl içerisinde eleman temininde güçlük çektiğini belirtirken ülke genelinde bu oran yüzde 23,3 seviyesinde gerçekleşmiştir.

Tablo 21: Sektörlere Göre Temininde Güçlük Çekilen Kişi Sayısı

Sektörler	Temininde Güçlük Çekilen Eleman Sayısı
İmalat	3.972
Toptan ve perakende ticaret	603
Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri	229
İnşaat	195
İdari ve destek hizmet faaliyetleri	169
Ulaştırma ve depolama	119
İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri	89
Eğitim	62
Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler	44
Madencilik ve taş ocakçılığı	34
Bilgi ve iletişim	18
Gayrimenkul faaliyetleri	17
Diğer hizmet faaliyetleri	14
Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri	11
Kültür, sanat eğlence, dinlence ve spor	9
Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı	6
Finans ve sigorta faaliyetleri	1
Genel Toplam	**5.593**

Kaynak: İPA 2019

Bursa ilinde eleman temininde güçlük çeken işyerlerini sektörel olarak incelediğimizde; tüm sektörlerin eleman temininde güçlük çektiği dikkat çeken bir husus olarak karşımıza çıkmaktadır. Dikkat çeken diğer bir husus ise 2018 yılına benzer şekilde tabloda açık iş sayısına göre sıralanan ilk iki sektörün değişmemiş olmasıdır.

Bursa ilinde 5 bin 593 kişinin temininde güçlük çekildiği tespit edilmiştir. Temininde güçlük çekilen kişi sayıları, sektör bazında incelendiğinde 2018 ylı ve Türkiye geneli ile benzer şekilde İmalat ile Toptan ve Perakende Ticaret sektörlerinde yoğunlaştığı görülmektedir.

Bu iki sektörün temininde güçlük çektiği eleman sayısı, Bursa ilinde toplam temininde güçlük çekilen sayının yüzde 81,8' ini oluşturmaktadır. Söz konusu sektörlerde çalışan sayısının fazla olması sebebi ile temininde güçlük çekilen kişi sayısı da fazladır. Öyle ki Bursa ilinde toplam çalışanların yüzde 71,6'sı bu sektörlerde çalışmaktadırlar.

Şekil 22: Temininde Güçlük Çekilen Kişilerin Meslek Gruplarına Göre Dağılımı

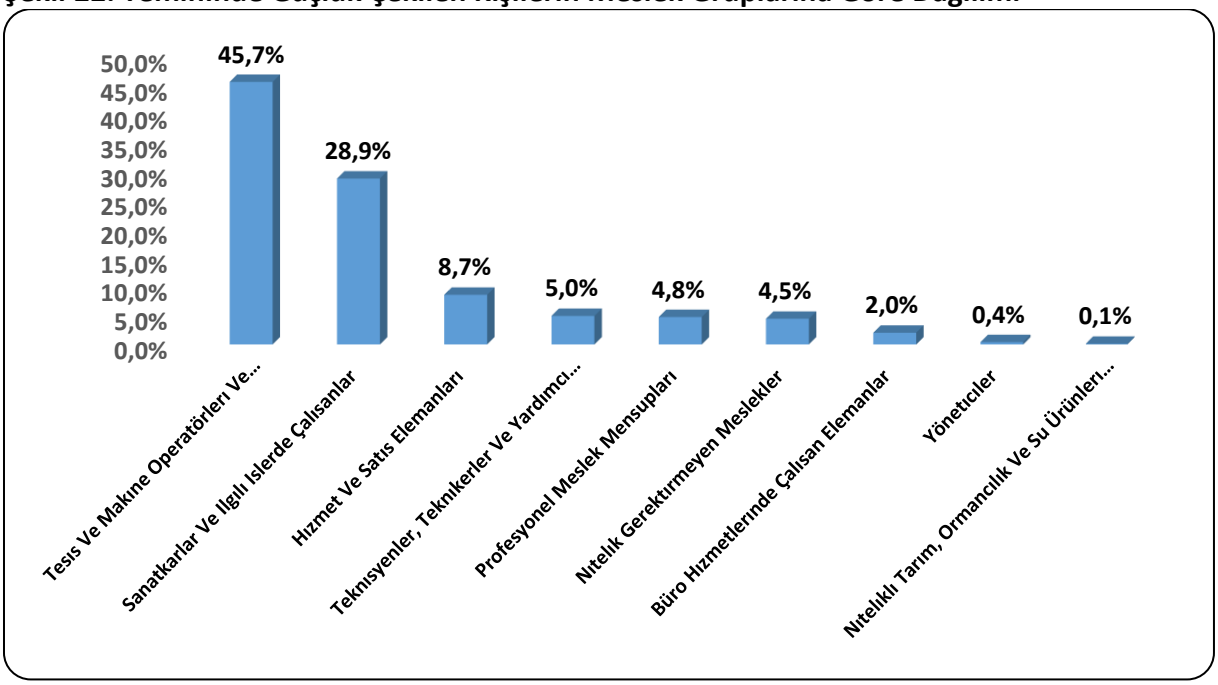

Kaynak: İPA 2019

Bursa ilinde meslek gruplarına göre temininde güçlük çekilen kişilere bakıldığında en çok 2 bin 554 kişi ile Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar meslek grubunda yer aldıkları görülmektedir. Eleman temininde güçlük çekilen kişilerin yüzde 45,7'si bu meslek grubunda yer almakta ve bu durum, meslek gruplarına göre açık iş sayısıyla benzerlik göstermektedir.

Türkiye genelinde de 20+ istihdamlı işyerlerinde eleman temininde güçlük çekilme oranında birinci sırada, Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar meslek grubunun olması, bu meslek grubunun ihtiyaçlarının sadece Bursa İli ile sınırlı olmadığını göstermektedir. Türkiye genelinde

temininde güçlük çekilen meslekler içerisinde ilgili meslek grubunun payı yüzde 30,7 seviyesindedir. Benzer şekilde araştırma sonuçları göstermektedir ki Nitelikli Tarım, Ormancılık ve Su Ürünleri Çalısanları meslek grubu hem ülke geneli hem de Bursa ilinde eleman temininde en az güçlük çeken meslek grubudur.

Tablo 22: Mesleklere Göre TGÇM Dağılımı

TGÇM	Eleman Sayısı
Makineci (Dikiş)	793
Dokuma Makineleri Operatörü / Dokumacı	269
Dikiş Makinesi Operatörü-Kumaş	180
Gazaltı (Mıg-Mag) Kaynakçısı	151
Cnc Freze Tezgahı Operatörü	124
Garson (Servis Elemanı)	111
Cnc Torna Tezgahı Operatörü	102
Plastik Enjeksiyon Üretim Elemanı	99
Satış Danışmanı / Uzmanı	86
Tekstüre İplik Üretim Makinesi Operatörü	77
Diğer	3.601
Toplam	**5.593**

Kaynak: İPA 2019

Bursa ilinde temininde güçlük çekilen mesleklere bakıldığında ilk sırada 793 kişi ile Makineci(Dikiş) mesleği yer almaktadır. Bu mesleğin ardından sırasıyla 269 kişi ile Dokuma Makineleri Operatörü / Dokumacı ve 180 kişi ile Dikiş Makinesi Operatörü-Kumaş meslekleri gelmektedirler..

2017 ve 2018 yılında gerçekleştirilen araştırma sonuçlarına göre temininde güçlük çekilen ilk on meslekle bu yılki araştırma sonuçlarını kıyasladığımızda Makineci (Dikiş), Dokuma Makineleri Operatörü / Dokumacı, Gazaltı (Mig-Mag) Kaynakçısı ve Garson (Servis Elemanı) mesleklerinin yine ilk on meslek arasında olduğu görülmektedir.

Temininde güçlük çekilen altı mesleğin aynı zamanda açık işi en çok olan meslekler arasında ilk onda yer alması, ilin istihdam politikalarına yön vermesi adına dikkate değer bir bilgi şeklindedir.

Şekil 23: TGÇM Nedenlerinin Dağılımı

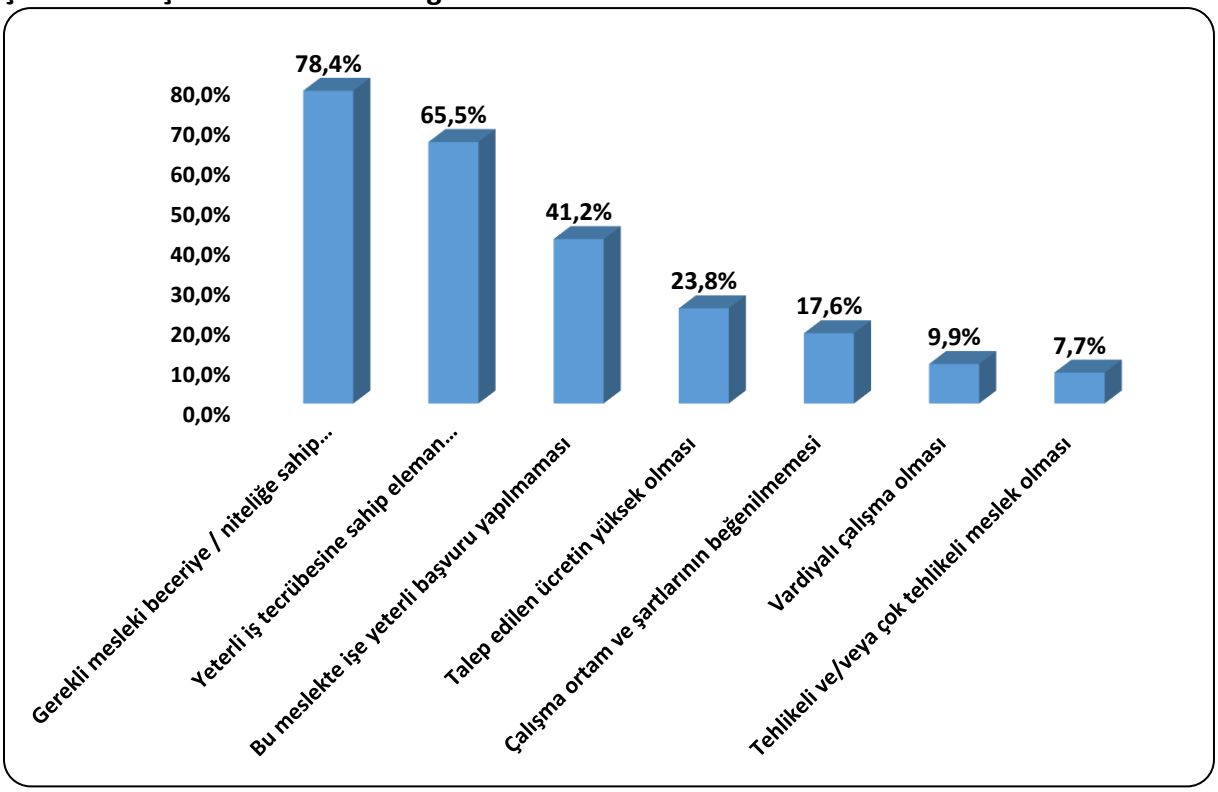

Kaynak: İPA 2019

Bursa ilinde temininde güçlük çekilme nedenlerine bakıldığında ilk sırada Gerekli mesleki beceriye/niteliğe sahip eleman bulunamaması yer almaktadır. Türkiye geneli 20+ istihdamlı işletmelerin TGÇM Nedenleri Dağılımında da ilk sırada Gerekli mesleki beceriye/niteliğe sahip eleman bulunamaması yer almaktadır.

Mesleklere göre TGÇM dağılımı incelendiğinde, açık işi en çok olan mesleklerle temininde güçlük çekilen mesleklerin benzerlik gösterdiği görülmektedir. TGÇM nedenlerinin dağılımına bakıldığında ise ilk sırada Gerekli mesleki beceriye/niteliğe sahip eleman bulunamaması gelmektedir. Eleman temininde güçlük çekilen bu nedeni ortadan kaldırmaya yarayacak doğru aktif işgücü politikaları üretilip, mevcut açık işler için aranan yeterli iş tecrübesine sahip bireyler sağlandığında işgücü talep ve arzı dengelenmiş olacaktır.

Daha sonra sırasıyla Yeterli İş Tecrübesine Sahip Eleman Bulunamaması, Bu Meslekte İşe Başvuru Yapılmaması, Talep Edilen Ücretin Yüksek Bulunması ve Çalışma Ortam ve Koşullarının Beğenilmemesi işverenlerin temininde güçlük çekme nedenleri gelmektedir.

Vardiyalı Çalışma Olması ve Tehlikeli Veya Çok Tehlikeli Meslek Olması nedenleri ise işverenlerin en az oranda temininde güçlük çekme nedenleri olarak görülmektedir.

Tablo 23: Mesleklere Göre TGÇM Nedenleri

Meslekler	Bu meslekte işe yeterli başvuru yapılmaması	Gerekli mesleki beceriye / niteliğe sahip eleman bulunamaması	Yeterli iş tecrübesine sahip eleman bulunamaması	Çalışma ortam ve şartlarının beğenilmemesi	Talep edilen ücretin yüksek olması	Vardiyalı çalışma olması	Tehlikeli ve/veya çok tehlikeli meslek olması
Makineci (Dikiş)	32,4%	95,5%	64,2%	7,4%	4,9%	2,5%	2,0%
Dokuma Makineleri Operatörü / Dokumacı	47,1%	73,3%	74,9%	12,1%	19,3%	13,9%	-
Dikiş Makinesi Operatörü-Kumaş	0,9%	100,0%	100,0%	91,0%	91,0%	90,1%	90,1%
Gazaltı (Mıg-Mag) Kaynakçısı	22,8%	77,8%	64,4%	10,7%	52,8%	-	1,1%
Cnc Freze Tezgahı Operatörü	51,9%	79,5%	81,6%	11,8%	35,5%	2,6%	1,3%
Garson (Servis Elemanı)	42,1%	77,0%	69,9%	33,1%	18,8%	28,9%	1,8%
Cnc Torna Tezgahı Operatörü	70,3%	94,2%	77,6%	9,6%	36,7%	1,6%	3,2%
Plastik Enjeksiyon Üretim Elemanı	47,5%	45,9%	80,3%	11,5%	9,8%	34,4%	1,6%
Satış Danışmanı / Uzmanı	23,4%	83,8%	71,5%	13,6%	11,4%	3,4%	-
Tekstüre İplik Üretim Makinesi Operatörü	22,1%	100,0%	100,0%	11,6%	4,2%	31,6%	-

Kaynak: İPA 2019

Bursa ilinde eleman temininde güçlük çekilen mesleklerin nedenlerine bakıldığında, Makineci (Dikiş), Gazaltı (Mıg-Mag) Kaynakçısı, Garson (Servis Elemanı), Cnc Torna Tezgahı Operatörü ve Satış Danışmanı / Uzmanı olmak üzere ilk on meslekten beş tanesinin temininde güçlük çekilme nedenlerinin en yüksek oranda Gerekli Mesleki Beceriye/Niteliğe Sahip Eleman Bulunamaması olduğu görülmektedir. Dokuma Makineleri Operatörü / Dokumacı, Cnc Freze Tezgahı Operatörü ve Plastik Enjeksiyon Üretim Elemanı mesleklerinde ise Yeterli iş tecrübesine sahip eleman bulunamaması temininde güçlük çekilme nedeninin ön planda yer aldığı görülmektedir. Tablo 23 incelendiğinde Dikiş Makinesi Operatörü-Kumaş ve Tekstüre İplik Üretim Makinesi Operatörü mesleklerinde işverenlerin her iki nedeni de en yüksek oranda temininde güçlük çekilme nedeni olarak belirttiği görülmektedir.

Temininde güçlük çekilme nedeni olarak "Bu meslekte işe yeterli başvuru yapılmaması" oranı, ilk 10 meslek incelendiğinde Cnc Torna Tezgahı Operatörü mesleğinde en yüksek seviyede görülmektedir.

Dokuma Makineleri Operatörü / Dokumacı, Satış Danışmanı / Uzmanı ve Tekstüre İplik Üretim Makinesi Operatörü mesleklerinde Tehlikeli ve/veya çok tehlikeli meslek olması nedeni Gazaltı (Mıg-Mag) Kaynakçısı mesleğinde ise Vardiyalı çalışma olması temininde güçlük çekilme nedeni olarak görülmemektedir.

GELECEK DÖNEM İSTİHDAM EĞİLİMLERİ

Ekonomilerde gelecek dönem istihdam eğilimini belirlemek, işgücü piyasasında oluşacak dalgalanmaları önceden görmek ve buna yönelik politikalar geliştirmek için önemli bir araçtır. İşgücü Piyasası Araştırmaları da bu bağlamda işverenlere bir sonraki yılda öngördükleri istihdam tahminlerini meslek bazında sorarak gelecek dönem istihdam eğilimleri belirlenmektedir.

Bu bölümde Bursa ilinde 2019 Yılı Nisan-Mayıs dönemi ile bir sonraki yıl aynı döneme tekabül eden zaman aralığı boyunca çalışan sayılarında ne gibi farklılıklar beklendiği, farklılaşmaların hangi mesleklerde ve sektörlerde olacağına dair tahminler üzerinde durulacaktır. Mevsimsel etkileri dışarıda bırakmak adına işverenlere tam bir yıllık dönem içindeki tahminleri sorulmuştur.

Çalışma kapsamında işverenlere yöneltilen “30 Nisan 2020 tarihi itibariyle işletmenizde herhangi bir meslekte net istihdam artışı/azalışı bekliyor musunuz?” sorusuna Türkiye genelinde işletmelerin yüzde 19,3’ü istihdamın artacağı yönünde cevap verirken Bursa ilinde işletmelerin yüzde 22,7’si istihdamın artacağını öngörmüştür. Öte yandan istihdamın azalacağını düşünen işletmelerin oranı, ülke genelinde yüzde 3,9 ve Bursa ilinde ise yüzde 3,6 olarak gerçekleşmiştir.

Tablo 24: Sektörlere Göre İşverenlerin İstihdam Beklentileri

Sektörler	Artış	Azalış	Değişmeyecek	Fikrim Yok
İmalat	27,9%	2,9%	34,4%	34,8%
Toptan ve perakende ticaret	22,6%	3,5%	33,4%	40,5%
İnşaat	12,3%	7,2%	28,0%	52,5%
Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri	21,6%	1,7%	34,9%	41,9%
Ulaştırma ve depolama	14,9%	4,0%	38,6%	42,6%
İdari ve destek hizmet faaliyetleri	17,1%	5,9%	28,3%	48,7%
Eğitim	16,8%	4,7%	34,9%	43,6%
Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler	18,0%	4,5%	33,1%	44,4%
İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri	20,4%	0,9%	40,7%	38,1%
Madencilik ve taş ocakçılığı	16,3%	4,7%	34,9%	44,2%
Bilgi ve iletişim	11,1%	-	33,3%	55,6%
Diğer hizmet faaliyetleri	13,9%	2,8%	30,6%	52,8%
Gayrimenkul faaliyetleri	13,3%	3,3%	53,3%	30,0%
Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri	19,0%	4,8%	38,1%	38,1%
Finans ve sigorta faaliyetleri	11,1%	-	50,0%	38,9%
Kültür, sanat eğlence, dinlence ve spor	15,8%	5,3%	36,8%	42,1%
Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı	13,3%	6,7%	53,3%	26,7%
Genel Toplam	**22,7%**	**3,6%**	**33,9%**	**39,8%**

Kaynak: İPA 2019

Sektörlere göre istihdam değişim beklentisi incelendiğinde istihdamda artış bekleyen işletmelerin oranı sırasıyla İmalat, Toptan ve perakende ticaret, Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri ve İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri sektörlerinde ve en yüksek düzeydedir. İstihdamda azalış bekleyen işletme oranı en yüksek sektör ise İnşaat sektörüdür. Araştırma kapmasında Bilgi ve iletişim ile Finans ve sigorta faaliyetleri sektörlerindeki işyerlerinin ise gelecek dönem için istihdamlarında herhangi bir azalış beklentileri bulunmamaktadır.

Tablo 24 incelendiğinde; istihdamında değişiklik beklemeyen işyerleri oranının en fazla olduğu sektörlerin ise Gayrimenkul Faaliyetleri ve Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı sektörleri olduğu görülmektedir. Sektörlerin istihdam eğiliminde dikkat çeken diğer bir husus ise Bilgi ve İletişim, Diğer Hizmet Faaliyetleri ve İnşaat sektörlerinde bulunan işyerleri çoğunlukla gelecek dönem için herhangi bir öngörüde bulunamamışlardır.

Tablo 25: Sektörlere Göre Net İstihdam Değişimi

Sektörler	Net İstihdam Değişimi	NİDO
İdari ve destek hizmet faaliyetleri	756	4,6%
Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri	51	3,7%
İmalat	8.175	3,4%
İnşaat	621	3,1%
Madencilik ve taş ocakçılığı	61	3,1%
Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri	534	2,8%
Diğer hizmet faaliyetleri	23	2,8%
İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri	232	2,6%
Toptan ve perakende ticaret	999	2,3%
Bilgi ve iletişim	32	2,2%
Gayrimenkul faaliyetleri	20	1,4%
Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler	139	1,3%
Ulaştırma ve depolama	221	1,3%
Eğitim	116	1,3%
Finans ve sigorta faaliyetleri	5	1,0%
Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı	4	0,2%
Kültür, sanat eğlence, dinlence ve spor	0	0,0%
Genel Toplam	**11.989**	**3,0%**

Kaynak: İPA 2019

Türkiye genelinde 20+ istihdamlı işletmelerde 2020 Nisan-Mayıs dönemlerinde 2019 Nisan-Mayıs dönemine göre istihdamın yüzde 3,6 artacağı beklenmekte olup Bursa ilinde ise bu oran yüzde 3 ile ülke genelinin altında gerçekleşmiştir.

2018 yılında yapılan araştırma sonucuna göre Net İstihdam Değişimi 12 bin 148'di. Bursa ili net istihdam değişim tahmini geçen yıla oranla küçük bir azalışla 11 bin 989 kişi olarak gerçekleşmiştir. Geçen yıl Net İstihdam Değişimi 6 bin 862 olan İmalat sektöründe ise belirgin bir artış görülmekte olup beklenen net istihdam artışı 8 bin 175 olarak gerçekleşmiştir. Öyle ki Bursa'da beklenen 11 bin 989 kişilik istihdam artışının yüzde 68,2'sinin bu sektörde gerçekleşeceği beklenmektedir.

Net istihdam değişim oranlarına (NİDO) göre ise çalışan sayılarındaki farklılık, bu sıralamayı değiştirmektedir. Öyle ki en yüksek net istihdam değişim oranı İdari ve destek hizmet faaliyetleri sektörüne ait iken imalat sektörü sıralamada daha alt sıralarda yer almakla beraber

en düşük net istihdam değişim oranının Kültür, sanat eğlence, dinlence ve spor sektörüne ait olduğu görülmektedir.

2018 yılında yapılan araştırmada İmalat sektörü için Net İstihdam değişim oranı yüzde 3,1 iken 2019 yılında meydana gelen artış ile yüzde 3,4 olarak gerçekleşmiştir.

2017 yılında yapılan araştırmada İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri sektörü için Net istihdam değişim oranı yüzde 12,2 iken 2018 yılında büyük bir düşüşle bu oran yüzde 7,6'ya 2019 yılı için de yüzde 4,6'ya gerilemiştir.

Net istihdam değişiminin sektörel dağılımı açışından Türkiye geneli ile Bursa ili benzerlik göstermektedir. Öyleki net istihdam değişimi en fazla olan ilk beş sektörün sıralaması birebir ayndır. Bu sektörler sırasıyla İmalat, Toptan ve perakende ticaret, İdari ve destek hizmet faaliyetleri, İnşaat ile Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleridir.

Net İstihdam Değişim Oranlarına göre sektörler incelendiğinde ise Türkiye genelinde yüzde 5,2 ile Madencilik ve taş ocakçılığı ilk sırada yer alırken, Bursa ilinde yüzde 4,6'lık oran ile İdari ve destek hizmet faaliyetleri sektörü yer almaktadır.

Tablo 26: Meslek Gruplarına Göre Net İstihdam Değişimi

Meslek Grupları	Net İstihdam Değişimi	NİDO
Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar	5.065	5,0%
Sanatkarlar ve Ilgınlı İslerde Çalışanlar	3.380	3,7%
Hizmet ve Satış Elemanları	1.149	2,8%
Profesyonel Meslek Mensupları	706	2,2%
Nitelik Gerektirmeyen Meslekler	1.163	2,2%
Nitelikli Tarım, Ormancılık ve Su Ürünleri Çalışanları	22	1,4%
Teknisyenler, Teknikerler ve Yardımcı Profesyonel Meslek Mensupları	228	0,7%
Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar	243	0,7%
Yöneticiler	32	0,3%
Silahlı Kuvvetlerle İlgili Meslekler	0	0,0%
Genel Toplam	**11.989**	**3,0%**

Kaynak: İPA 2019

Silahlı Kuvvetlerle İlgili Meslekler grubu hariç diğer tüm meslek gruplarında istihdam artışı beklenmektedir. En fazla istihdam artışı beklenen meslek grubu ise 5 bin 65 kişilik artış ile Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar çalışanlardır. En az artış beklenen meslek grubu ise 32 kişilik artış ile Yöneticilerdir.

Tablo 27: En Fazla İstihdam Artışı/Azalışı Beklenen Meslekler

Net İstihdam Artışı Beklenen Meslekler	Net İstihdam Azalışı Beklenen Meslekler
Makineci (Dikiş)	Seri Üretim Tezgah Operatörü
Beden İşçisi (Genel)	İnşaat İşçisi
Kablo Ağı Bantlama Elemanı	Plastik Mamuller İmal İşçisi
Dokuma Makineleri Operatörü / Dokumacı	Bakım ve Onarım Elektrikçisi/Endüstriyel Bakım ve Onarımcısı
Garson (Servis Elemanı)	İnşaat Kalfası (Genel)
Kalite Kontrolcü	Sayaç Okuma Elemanı (Su)
Gazaltı (Mig-Mag) Kaynakçısı	Ürün Tanıtım Görevlisi
Argon Kaynakçısı (Tığ Kaynakçısı)	Kalite Kontrol Teknisyeni (İnşaat)
Paketleme İşçisi	Fantezi Bükümcü
Endüstriyel Boru Montajcısı	İnşaat Elemanları Kalıpçısı (Elle)

Kaynak: İPA 2019

Bursa ilinde gelecek dönem, net istihdam artışının en fazla olması beklenen ilk üç meslek sırasıyla, Makineci (Dikiş), Beden İşçisi (Genel) ve Kablo Ağı Bantlama Elemanı olup, Seri Üretim

Tezgah Operatörü, İnşaat İşçisi ve Plastik Mamüller Montaj İşçisi ise en fazla net istihdam azalışı beklenen ilk üç meslek olarak sıralanmaktadır.

Geçtiğimiz yıl istihdam artışı beklenen mesleklerle bu yılı karşılaştırdığımızda Makineci (Dikiş) mesleği istihdam artışı beklenen meslekler içerisinde yine ilk sıralarda yer almaktadır.

2016, 2017 ve 2018 yılındaki istihdam artışı beklenen mesleklerle bu yılı karşılaştırdığımızda Makineci (Dikiş), Dokuma Makineleri Operatörü / Dokumacı, Beden İşçisi (Genel), Gazaltı (Mıg-Mag) Kaynakçısı ve Kalite Kontrolcü meslekleri istihdam artışı beklenen ilk on meslekte ortak olarak yer aldığı görülmektedir. Bursa ili için bu mesleklerin son dört yıldır önemini korumaya devam ettiği anlaşılmaktadır.

Geçtiğimiz yıl istihdam azalışı beklenen mesleklerle bu yılı karşılaştırdığımızda Bursa ili için ilk sıradaki meslekler arasında aynı meslek bulunmamaktadır.

Şekil 24: Teşviklerin İstihdama Katkısı

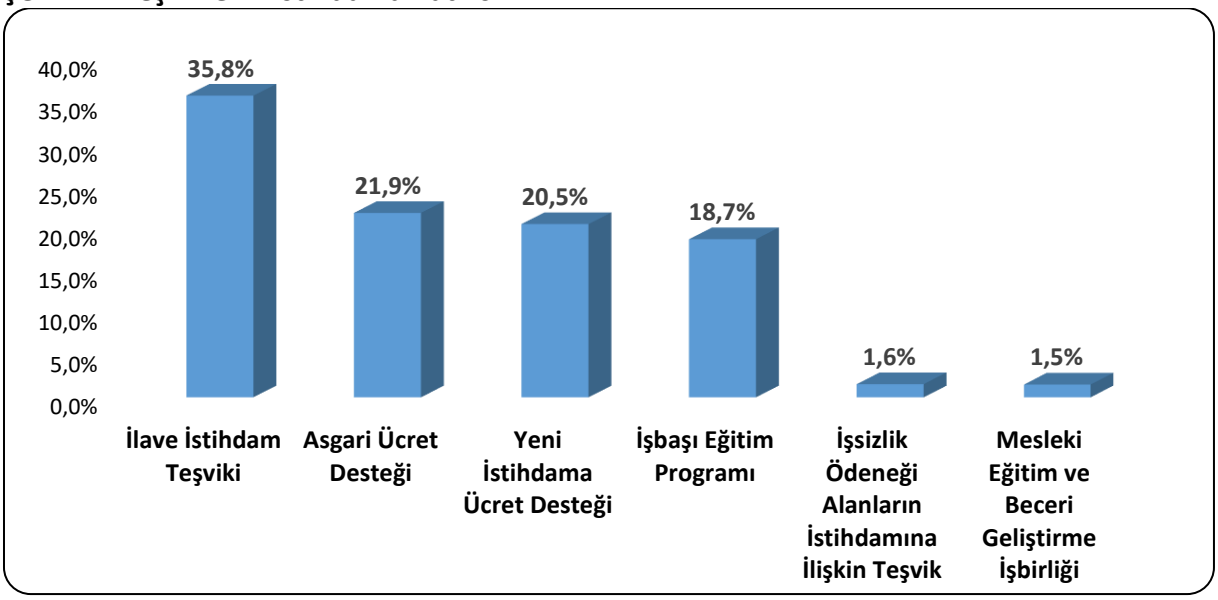

Kaynak: İPA 2019

Bursa ilinde 20+ çalışanı olan işletmelere teşviklerin istihdama olan katkısı sorulmuştur. İşverenler, istihdama en çok katkı sunan teşvikin İlave İstihdam Teşviki olduğunu beyan etmişlerdir. İkinci sırada ise Asgari Ücret Desteği yer almaktadır. İşverenler, İstihdama en düşük katkıyı sunan teşvikin ise Mesleki Eğitim ve Beceri Geliştirme İşbirliği olarak değerlendirmiştir.

Türkiye genelinde işverenlerin yüzde 34,4'ü istihdama en çok katkı sunan teşvikin İlave İstihdam desteği olduğunu beyan etmişlerdir. İkinci sırada ise Yeni İstihdama Ücret Desteği gelmektedir.

Şekil 25: Teknolojik Gelişmelerin İstihdama Etkisi

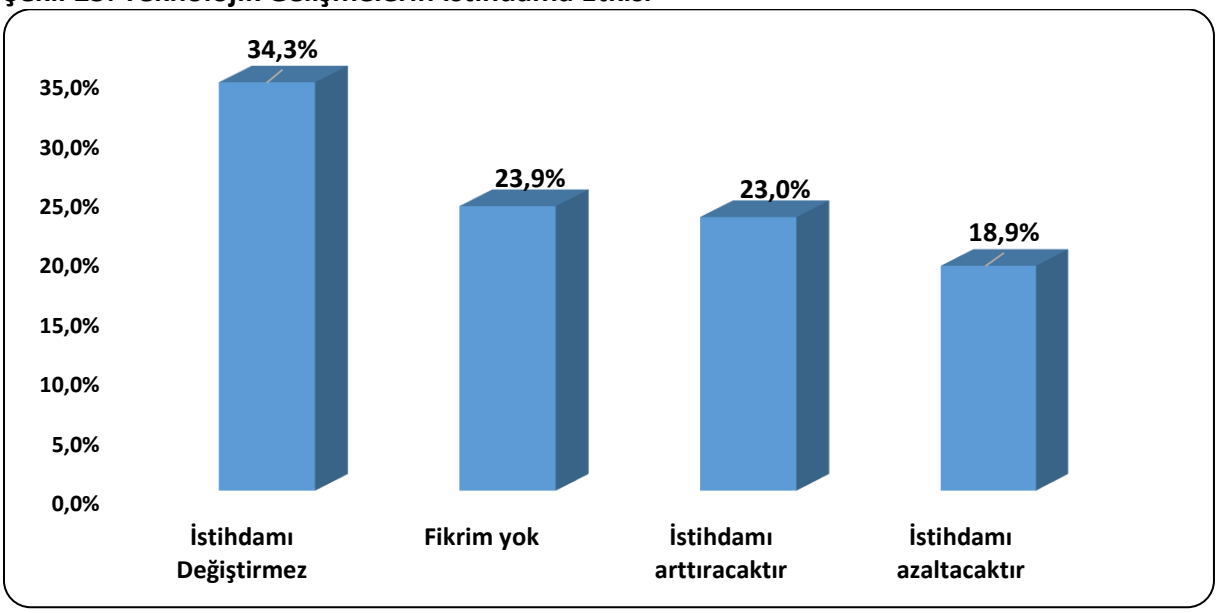

Kaynak: İPA 2019

Bursa ilinde 20+ çalışanı olan işletmelerin teknolojik gelişmelerin istihdama etkisi konusunda görüşleri sorulmuştur. İşverenlerin yüzde 23'ü istihdamı arttıracağını beyan ederken, yüzde 18,9'u ise istihdamı azaltacağını düşünmektedir. İşverenlerin yüzde 34,3'ü teknolojik gelişmelerin istihdamını değiştirmeyeceği görüşündeyken, yüzde 18,9'u ise fikir beyan etmemiştir.

Teknolojik gelişmelerin istihdama etkisine ilişkin beklentiler sektörler arası farklılık göstermektedir. Bursa ilinde; Bilgi ve İletişim sektörinde ise işverenlerin yaklaşık yarısı teknolojik gelişmelerin istihdamı arttıracağını savunmaktadır.

Türkiye genelinde ise işletmelerin yüzde 31,2'si teknolojik gelişmelerin istihdamı değiştirmeyeceğini, yüzde 22,7'si istihdamı arttıracağını ve yüzde 21'i ise istihdamı azaltacağını düşünmektedir.

SONUÇ

Bursa İşgücü Piyasası Araştırma Raporunun temel amacı, 2019 yılında Bursa ilinde gerçekleşmiş olan İşgücü Piyasası Araştırması çerçevesinde ihtiyaç duyulan işgücünün eğitim ve becerilerinin tespit edilerek, işgücü arzı ve talebi arasındaki dengesizliklerin giderilmesi, işsizliğin azaltılması ve istihdamın artırılmasına yönelik politikaların geliştirilmesine katkı sağlamaktır. Ayrıca araştırma kapsamında mevcut işletmelerden alınan bilgiler doğrultusunda temininde güçlük çekilen işgücüne gerekli niteliklerin kazandırılması için aktif istihdam politikalarının planlanmasına katkı sağlaması amaçlanmıştır.

Bursa ilinde yıllar itibari ile istihdam oranı artarken buna bağlı işsizlik oranı da azalmaktadır. 2012 sonuçlarına göre ilde işsizlik oranı yüzde 7,1 iken 2013 yılında yüzde 6,6'ya gerilemiştir. Aynı şekilde 2012 yılında istihdam oranı 46,8 ilen 2013 yılında yüzde 48'e yükselmiştir. 2014 yılından itibaren İşgücü Göstergeleri bölgesel bazda açıklanmış olup Bursa ilinin içinde bulunduğu, TR41 Bölgesi için açıklanan 2018 yılı sonuçlarına göre; bölgede işsizlik oranı yüzde 13,5, istihdam oranı yüzde 46,4 ve işgücüne katılım oranı ise yüzde 53,3 olarak gerçekleşmiştir.

İŞKUR'a kayıtlı işsizler incelendiğinde İŞKUR Bursa İl Müdürlüğünde 2018 yılı itibariyle 99 bin 932 kayıtlı işsiz bulunmaktadır. Bunların yüzde 49' u erkek, yüzde 51'i ise kadınlardan oluşmaktadır.

Bursa ilinde İŞKUR'da kaydı bulunan işsizlerin büyük bir bölümünün vasıf gerektirmeyen mesleklere sahip olduğu görülmektedir. Bursa'da mesleksizlik kaynaklı işsizlik sıkıntısı kadar kalifiye eleman sıkıntısı da yaşanmaktadır. İşverenler, açık işlerinde ve eleman temininde güçlük çektiği mesleklerde çalışacak personelin mesleki becerisi ve tecrübesine önem verdiğini ifade etmektedir. Bu durum kalifiye eleman talebinin karşılanamadığını göstermekte olup İŞKUR'un mesleki eğitim kursları gibi aktif işgücü programlarının önemini ortaya çıkarmaktadır. Araştırma sonucunda ortaya çıkan temininde güçlük çekilen mesleklere göre bir planlamayla kursların açılması istihdama yardımcı olacaktır.

Bursa ili İşgücü Piyasası Araştırma sonuçlarına göre toplam çalışanların yüzde 70,9'u erkeklerden, yüzde 29,1'i kadınlardan oluşmaktadır. İlimizde en fazla sayıda kadın çalışanın istihdam edildiği sektör İmalat sektörüdür. Sektörler kendi içinde değerlendirildiğinde ise kadın çalışan oranı en yüksek olan sektör İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri sektörüdür. Kadın çalışan oranı diğer sektörler ile kıyaslandığında nispeten daha yüksek olan sektörler

Eğitim ve Finans ve sigorta faaliyetleri sektörleri genellikle belirli bir eğitim düzeyi gerektiren işletmelerdir. Yukarıda açıklanan göstergelerle birlikte bu gösterge de Bursa ilinde belirli bir eğitim düzeyine sahip kadınların istihdam edilme şansının daha yüksek olduğunu göstermektedir.

Ülkemizde ve ilimizde istihdamın arttırılması için kadınların işgücüne katılımı artmalı ve kadın istihdamı teşvik edilmelidir. Bunun için de kadın eğitim seviyesinin artırılması ve düşük eğitim seviyesine sahip kadınların istihdamına yönelik teşviklerin ve girişimcilik programlarının geliştirilmesi gerekmektedir. Bursa ilinde İŞKUR'a kayıtlı kadın işsizlerin çoğunun nitelik gerektirmeyen mesleklerde kayıtlı olduğu görülmektedir. Bu kişilerin istihdamda yer alabilmeleri işverenin istediği mesleki becerilere sahip olacak şekilde eğitilmelerine bağlıdır.

2018 yılında aktif işgücü piyasası programlarından Mesleki Eğitim Kursları kapsamında 157 kurs düzenlenmiş olup bu kurslardan 2 bin 747 kişi faydalanmıştır. Mesleki eğitim kursları özellikle işbaşı eğitim programlarının daha ön plana çıkmasından sonra azalma eğilimi içerisine girmiştir. 2017 yılında ise düzenlenen 93 mesleki eğitim kursuna bin 584 kursiyer katılmıştır. 2017 yılında mesleki eğitim kurslarına katılan kişi sayısında belirgin bir düşüş olduğu görülmektedir. Bunun nedeni olarak aktif işgücü hizmetlerinde yapılan değişiklikle İŞKUR'un diğer bir hizmeti olan ve işi yaparak öğrenmeyi amaçlayan işbaşı eğitim programının uygulanabilirliğinin kolaylaştırılması gösterilebilir. Fakat 2017 Aralık ayında İŞKUR ile TOBB arasında işgücü piyasasının talep ettiği niteliklerde işgücünün yetiştirilmesi için kamu-özel sektör işbirliğinde teorik ve uygulamalı eğitimlerin birleştirilmesini içerecek şekilde mesleki eğitimlerin düzenlenmesine yönelik imzalnan Mesleki Eğitim ve Beceri Geliştirme İşbirliği Protokolü(MEGİP) ile 2018 yılında mesleki eğitim kurslarında tekrar bir artış gözlemlenmektedir. Bu nedenle gerçekleşen artışla 2018 yılında düzenlenen 157 mesleki eğitim kursuna 2 bin 747 kursiyer katılmıştır. İŞKUR'un düzenlendiği aktif işgücü programları ile kişilerin işgücü piyasasının gerekleri hakkında bilgilerini artırarak meslek kazanmaları, mesleklerinde gerekli beceri ve tecrübeyi kazanmaları amaçlanıp böylece işgücü piyasasına girişte İŞKUR'un aracı rol alması amaçlanmaktadır. Yıllar itibariyle istatistikler incelendiğinde aktif işgücü programlarına ilginin arttığı sonucuna ulaşılmaktadır.

2018 yılında işsizlik ödeneği hak edenlerin sayısı bir önceki yıla oranla yüzde 19,8'lik bir artışla 43 bin 170 olarak gerçekleşmiştir.

Talep boyutu itibariyle araştırma sonuçlarına göre, Bursa ilinde 20+ özel işyerlerinde çalışan sayısına göre en önde imalat sektörünün olması, en fazla açık iş ve temininde güçlük çekilen mesleklerin de imalat sektöründe bulunmasında etkili olmuştur.

Bursa ilinde açık iş oranı yüzde 1,1 olarak tespit edilmiştir. Türkiye genelinde ise açık iş oranı yüzde 1,5 olup, Bursa ili açık iş oranı bakımından 0,4' lük bir farkla Türkiye ortalamasının altında gerçekleşmiştir. Buna karşılık açık iş oranları itibariyle önde gelen sektör yüzde 2 ile Bilgi ve iletişim sektörüdür. Sektörde çalışan sayısının az olması ekonomide bu oranın önemini henüz hissettirmese de sektörün gelişimi ile birlikte bu yöndeki talep kendini etkin olarak hissettirecektir. Bursa ilinde İmalat sektöründe açık iş oranı ise yüzde 1,3'tür. 2018 yılında açık iş oranı yüzde 0,8 olan İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri sektörünün 2019' daki açık iş oranı yüzde 1,1 olarak gerçekleşmiştir. Bu sektördeki açık iş oranının artışı, bu sektördeki işyerlerinin bir önceki seneye oranla daha fazla oranla eksik elemanla çalıştığının göstergesidir.

Bursa ilinde 20+ istihdamlı işletmelerde çalışan sayılarına göre istihdamda öncü sektörler İmalat, Toptan ve Perakende Ticaret, İnşaat, Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri ve Ulaştırma ve depolama sektörleridir.

Bursa ili İşgücü Piyasası Araştırması döneminde bin 36 işletmede 4 bin 281 açık iş tespit edilmiştir. Bursa ilinde İmalat sektörünün açık işlerde önemli bir ağırlığının olduğu görülmektedir. 4 bin 281 kişilik açık işin yüzde 73,3'üne tekabül eden 3 bin 137 kişilik kısmı, bu sektördeki işverenlerden gelmiştir. İlgili dönemde açık işlerin olduğu diğer sektörler ise Toptan ve perakende ticaret, Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri, İnşaat ve İdari ve destek hizmet faaliyetleri sektörleridir.

Bursa ilinde araştırma kapsamına giren 20+ istihdamlı işletmelerin yüzde 21'inde açık iş bulunmaktadır. Bu oran Türkiye ortalamasının üzerinde olup Türkiye geneli için açık işi olan işletme oranı yüzde 18,4 olarak gerçekleşmiştir.

Bursa ilinde açık işlerin meslek gruplarına göre dağılımı incelendiğinde; en fazla sayıda açık işin Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar meslek grubunda olduğu tespit edilmiş olup bu gruptaki açık iş sayısının toplam açık iş sayısı içindeki oranı yüzde 43,6'dır.

Açık İşlerin 47,2'sinde; işverenlerin, aradıkları elemanlarda istenilen eğitim düzeyine verdikleri "eğitim düzeyi önemli değil" cevabı dikkat çekicidir. Bursa ilinin sanayi kenti olması ve çalışanların büyük bir bölümünü işçilerin oluşturması, talep edilen eğitim düzeyinin en çok

“eğitim düzeyi önemli değil” ve “lise altı” çıkmasında etkilidir. Bunun arkasında işverenlerin aradıkları elemanlarda eğitim düzeyinden çok Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe, Fiziki ve Bedensel Yeterlilik, Takım Çalışması ve Sorun Çözme ve İnsiyatif Alabilme becerilerini istemesi etkendir.

Açık işlerin karşılanma yollarında işverenlerin ilk tercihi İŞKUR olmuştur. İŞKUR’un birinci sırada yer almasında, son yıllarda işverenlerle geliştirdiği diyalog, 6111 sayılı torba yasayla işverenlere sunulan istihdam ve teşvik paketleri, Çalışma Hayatında Milli Seferberlik kapsamında sunulan ve 2019 yılında da devam eden istihdam teşvikleri ve yüz yüze gerçekleştirilen işyeri ziyaretlerinin etkisi büyüktür. Kurumumuza işverenler internet sayfamızdan (www.iskur.gov.tr) 7/24 erişebilmekte ve yapmak istedikleri işlemi internet üzerinden rahatlıkla yapabilmektedirler. Ayrıca İş ve Meslek Danışmanlarımız işverenlerin mevzuat çerçevesinde bilgilendirilmeleri ile taleplerini karşılamalarına sistemli olarak yardımcı olmaktadırlar.

Eleman temininde güçlük çekilen mesleklerin nedenleri sıralaması da bu görüşü teyit etmektedir. İşverenlerin büyük çoğunluğu istedikleri elemanları Gerekli Mesleki beceriye/niteliğe sahip eleman bulunamaması, Yeterli iş tecrübesine sahip eleman bulunamaması ve Bu meslekte işe başvuru yapılmaması nedenlerinden kaynaklandığını öncelikli olarak belirtmişlerdir. Son bir yıl içerisinde eleman temininde güçlük çekildiği belirtilen çoğu meslek için ilk sırada Gerekli mesleki beceriye/niteliğe sahip eleman bulunamamasının TGÇM nedeni olduğu görülmektedir.

Araştırma sonuçlarına göre çalışma kapsamında işverenlere bir yıl sonrası için yöneltilen “işletmenizde herhangi bir meslekte net istihdam artışı/azalışı bekliyor musunuz?” sorusuna Türkiye genelinde işyerlerinin yüzde 19,3’ü istihdamın artacağı yönünde cevap verirken Bursa ilinde işletmelerin yüzde 22,7’si istihdamın artacağını öngörmüştür. Diğer taraftan istihdamın azalacağını düşünen işletmelerin oranı, ülke genelinde yüzde 3,9 ve Bursa ilinde ise yüzde 3,6 olarak gerçekleşmiştir.

Bursa ilindeki işverenlerin yüzde 35,8’i istihdama en çok katkı sunan teşvikin İlave İstihdam Teşviki olduğunu beyan etmişlerdir. Türkiye genelinde de işverenlerin yüzde 34,4’ü benzer şekilde istihdama en çok katkı sunan teşvik olarak İlave İstihdam desteğini belirtmişlerdir.

Teknolojik gelişmelerin istihdama olası etkilerine işverenlere sorduğumuzda, sektörler arasında farklılıklar olduğu görülmüştür. Bursa ilinde; Bilgi ve İletişim sektörinde ise işverenlerin yaklaşık yarısı teknolojik gelişmelerin istihdamı arttıracağını savunmaktadır.

Gelişen teknoloji, mal ve hizmet üretim süreçlerini değiştirmektedir. Bu değişim işgücü piyasalarına da yansımakta olup işgücünden talep edilen nitelik ve beceriler her geçen gün değişmektedir. Üretim süreçleri ile işgücü niteliklerinin uyumlu bir biçimde değişmesi etkin bir işgücü piyasasının oluşması için önem arz etmektedir. İşgücü piyasasının taleplerini karşılayabilecek nitelikli işgücünün oluşmasında mesleki eğitimin önemi ön plana çıkmaktadır. Bu bağlamda işgücü piyasasının mevcut durumunu bilerek ve gelecek dönem eğilimlerini kestirerek karar almak son derece önemli olup bu ihtiyaçların karşılanması amacıyla işgücü piyasası analiz raporu hazırlanmıştır.

EK-1: İŞGÜCÜ PİYASASI ARAŞTIRMASI İŞYERİ BİLGİ FORMU

2019 YILI İŞGÜCÜ PİYASASI ARAŞTIRMASI İŞYERİ BİLGİ FORMU

Sayın İşyeri Yetkilisi,

Türkiye İş Kurumu (İŞKUR) tarafından gerçekleştirilecek olan işgücü piyasası araştırması(İPA) ile ilimizde istihdam ve işsizlik sorununun çözümü için işgücünün yapısı ile sektörler bazında işgücü, niceliği, eğitimi, niteliği hakkında ihtiyaçlarının belirlenmesine yönelik bilgi toplanması ve işgücünün yetiştirilmesine yönelik programların geliştirilmesi hedeflenmektedir.

Bilgi Verme ve Gizlilik

1- Kurum ve kuruluşlardan alınan bu bilgiler, yalnızca istatistiksel çalışmalarda kullanılmak maksadıyla toplanmakta olup, gizliliği 4904 sayılı Türkiye İş Kurumu ile İlgili Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanun ile teminat altına alınmıştır. Kanun uyarınca sizden alınan bu bilgilerden şahsınıza özel olanlar; idari, adli ve askeri hiçbir organ, makam, merci veya kişiye verilemez, istatistik maksadı dışında kullanılamaz.

2- 4904 sayılı Türkiye İş Kurumu ile İlgili Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanun gereğince Kurum tarafından, kamu ve özel kesim işyerlerinden iş ve işgücü konularında bilgi istenildiğinde, belirtilen süre içinde bilgi verilmesi zorunludur. Bildirim yükümlülüğüne aykırı hareket eden özel kesim iş- yerlerine 4.409 TL (dörtbindörtyüzdokuz Türk Lirası) İdari Para Cezası uygulanır.

3- İşverenlerden toplanan bilgiler, Kurum hizmetlerinden başka maksatla kullanılamaz. **İkinci maddeye aykırı davrananlar hakkında Türk Ceza Kanunu'nun 136 ncı maddesi hükümleri uygulanır.**

İşyeri Bilgi Formunun, işyeri sahibi veya ortakları, insan kaynakları, personel, işyeri veya muhasebe müdürleri tarafından doldurulması gerektirmektedir. Yukarıdaki açıklamalar doğrultusunda bilgi formunu doldurarak verdiğiniz bilgiler ve araştırmaya yapmış olduğunuz katkılardan dolayı teşekkür eder, saygılar sunarız.

İŞYERİ BİLGİLERİ

Örnek No	:.....
İşyerinin Yasal Unvanı	:.....
E-Posta Adresi	:.....

FORMU CEVAPLAYAN İŞYERİ YETKİLİSİNİN

Adı-Soyadı : ..... Unvanı :.....

Tarih : ..... Telefonu : .....

E-Posta :..... İmza/Kaşe : .....

Bu kısım Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğü'nde Bilgi Formunun uygulamasından sorumlu olan "kamu görevlilerince" doldurulacaktır.

BU İŞYERİ BİLGİ FORMU ZİYARETÇİ VE KOORDİNATÖR EL KİTABI OKUNDUKTAN SONRA UYGULANMIŞ VE VERİ GİRİŞİ ZİYARETÇİ VE KOORDİNATÖR EL KİTABINA UYGUN YAPILMIŞTIR.

	ZİYARETÇİ	KONTROLÖR	VERİ GİRİŞ PERSONELİ
Adı-Soyadı			
Tarih			
İmza			

1) İşyeri ile İlgili Bilgiler:

	Evet	Hayır
1.1. İşyerinizde ihracat yapılıyor mu?		
1.2. İşyerinizde Ar-Ge çalışması yapılıyor mu?*		
1.3. İşyerinizde vardiyalı çalışma yapılıyor mu?		
1.4. İşyerinizde kısmi (part-time) çalışma yapılıyor mu?		
1.5. İşyerinizde İnsan Kaynaklarından sorumlu personel var mı?		

2) Gelecek bir yıl içinde planlanan bir yatırımınız var mıdır? (Cevabınız evet ise soru 3'e geçiniz, Hayır ise, soru 4'e geçiniz.)

Evet ( ) Hayır ( )

3) Yatırımla İlgili Bilgiler

3.1 Yatırımın Türü:
İlave yatırım ( )
Her türlü ilave tesis, makine, teçhizat vs… alımı veya kiralanması
Teknolojik Yatırım ( )
Mevcut makine, teçhizatın teknolojik olarak yenilenmesi
Stratejik Yatırım ( )
İşyerinin verimliliğini ve karlılığını artırmak için yürütülecek her türlü, AR-GE, eğitim ve pazarlama faaliyetleri
Diğer ( )

3.2.Yatırımın sağlayacağı ortalama istihdam artış sayısı (kişi) …….
(artış olmayacağını düşünüyorsanız sıfır girin)

3.3. Yatırımın sağlayacağı ortalama istihdam azalış sayısı (kişi) ……
(azalış olmayacağını düşünüyorsanız sıfır girin)

* AR-GE; Bir kurumun bilim adamları ve mühendisler istihdam etmek suretiyle şirketin çalışma alanı doğrultusunda bilim ve teknolojinin gelişmesini sağlayacak yeni bilgileri elde etmek veya mevcut bilgilerle yeni malzeme, ürün ve araçlar üretmek, yazılım üretimi dahil olmak üzere yeni sistem, süreç ve hizmetler oluşturmak veya mevcut olanları geliştirmek, yaptığı çalışma ve faaliyetleri anlatmak için kullanılan yaygın bir terimdir.

BÖLÜM I- MEVCUT İSTİHDAM

4) İşyerinizde çalışmakta olan mevcut personeli fiilen yaptıkları işlere göre sıralayınız.

Yapılan iş (Örnek; mimar, ziraat mühendisi, harita teknikeri, buldozer operatörü, sekreter, taşıma işçisi vb.)	Kadın Çalışan Sayısı	Erkek Çalışan Sayısı	Toplam Çalışan Sayısı

BÖLÜM II-AÇIK İŞLER

5) Şu an işyerinize herhangi bir yolla eleman arıyor musunuz?

Evet ( ) 5.1. soruya geçiniz. Hayır ( ) 6.Soruya geçiniz.

5.1) Eleman aranılan meslekler

Eleman Aranılan Meslekler	Toplam Açık İş Sayısı	Talep Edilen Asgari Eğitim Düzeyi Lise altı 2. Çıraklık 3. Genel lise 4. Meslek L. Meslek yüksekokulu 6. Lisans 7. Lisansüstü Herhangi bir eğitim düzeyi aramıyorum.	Açık işiniz için cinsiyet tercihini belirtiniz? Kadın. 2. Erkek. Cinsiyet önemli değil.	Açık Pozisyonunuzda Engelli Çalıştırmak İster misiniz? 1. Evet. 2. Hayır. 3. Fark etmez.	Talep Edilen Bilgi ve Beceriler * Bilgisayar kullanımı Analitik Düşünebilme İletişim ve ifade yeteneği İkna kabiliyeti ve pazarlama gücü Sorun çözme ve inisiyatif alabilme 6. Takım çalışması. 7. Yabancı Dil Yeterli mesleki / teknik bilgi ve tecrübe Yenilikçi düşünce yeteneği.). Fiziki ve			İlgili meslekteki açık işinizi hangi yolla arıyorsunuz? ** 1. Akraba - Eş Dost 2. Gazete - İlan, vb. 3. İnternet - Sosyal Medya 4. İŞKUR. 5. Kendi çalışanlarım aracılığıyla. 6. Özel İstihdam Büroları.		
					1	2	3	1	2	3

*Önem derecesine göre **EN FAZLA** 3 beceriyi 1'den başlayarak SIRALAYINIZ. (1- En önemli)
Kullandığınız arama kanallarından **EN AZ 1 tanesini işaretleyiniz.

BÖLÜM III – 1 YIL SONRA (30 NİSAN 2020 TARİHİ İTİBARİYLE) ÇALIŞAN SAYISINDA NET DEĞİŞİKLİK OLACAĞI DÜŞÜNÜLEN MESLEKLER

6) 1 yıl sonra (30 Nisan 2020 tarihi itibariyle) işyerinizde net istihdam artışı bekliyor musunuz?	Evet ☐ →	6.1'e geçiniz.
	Hayır ☐ →	7.soruya geçiniz.
	Fikrim Yok ☐ →	7. soruya geçiniz.

6.1) 1 yıl sonra (30 Nisan 2020 tarihi itibariyle) işyerinizde çalışan sayısında net istihdam artışı olacağını düşündüğünüz meslekleri belirtiniz?

Net istihdam ARTIŞI olacağını düşündüğünüz meslekler	Net sayısal artış

7) 1 yıl sonra (30 Nisan 2020 tarihi itibariyle) işyerinizde net istihdam azalışı bekliyor musunuz?	Evet →	7.1'e geçiniz.
	Hayır →	8. soruya geçiniz.
	Fikrim Yok →	8. soruya geçiniz.

7.1) 1 yıl sonra **(**30 Nisan 2020 tarihi itibariyle) işyerinizde çalışan sayısında net istihdam azalışı olacağını düşündüğünüz meslekleri belirtiniz?

Net istihdam AZALIŞI olacağını düşündüğünüz meslekler	Net sayısal azalış

BÖLÜM IV - ELEMAN TEMİNİNDE GÜÇLÜK ÇEKİLEN MESLEKLER

8) Son 1 yıl içerisinde işyerinizde eleman temininde güçlük çektiğiniz meslek var mı?

Evet ( ) 8.1. soruya geçiniz. Hayır ( ) 9.Soruya geçiniz.

8.1) Son 1 yıl içerisinde işyerinizde eleman temininde güçlük çektiğiniz meslekleri ve bu mesleklerde temininde güçlük çektiğiniz kişi sayısını belirtiniz.

Eleman Temininde Güçlük Çekilen Meslekler	Temininde Güçlük Çekilen Kişi Sayısı	Temininde Güçlük Çekilme Nedeni* 1. Bu meslekte işe yeterli başvuru yapılmaması. 2. Gerekli mesleki beceriye / niteliğe sahip eleman bulunamaması. 3. Yeterli iş tecrübesine sahip eleman bulunamaması. 4. Çalışma ortam ve şartlarının beğenilmemesi. 5. Talep edilen ücretin yüksek olması. 6. Vardiyalı çalışma olması. 7. Tehlikeli ve/veya çok tehlikeli meslek olması.						
		1	2	3	4	5	6	7

*Birden Fazla Seçenek İşaretlenebilir.

BÖLÜM V – İŞGÜCÜ PİYASASINA GENEL BAKIŞ

9) Gelecek 10 yıl içerisinde teknolojik gelişmelerin sektörünüzdeki istihdama yansıması nasıl olacaktır?

İstihdamı arttıracaktır. ( ) İstihdamı azaltacaktır. ( ) İstihdamı Değiştirmez. ( ) Fikrim yok. ( )

10) Sektörünüzde gelecek 10 yılda öne çıkacağını düşündüğünüz (Geleceğin Meslekleri) meslekler nelerdir?

……...
……...

11) Genç (15-29 yaş) personel seçiminde aradığınız kriterler nelerdir? (Birden fazla seçilebilir)

Pratik Beceri. ( )
Teorik Bilgi. ( )
Diploma/sertifika. ( )
İş Deneyimi. ( )
Referans. ( )

12) Son 1 yıl içerisinde İŞKUR'un hizmetlerinden faydalandınız mı?

Evet ( ) 13. Soruya geçiniz. Hayır ( ) 14. Soruya geçiniz.

13) Son 1 yıl içerisinde İŞKUR'un hangi hizmetlerinden faydalandınız?
(Hizmetlerde birden fazla seçenek işaretlenebilir)

Eleman Temini. ( )
İşbaşı Eğitim Programları. ( )
Çalışanların Mesleki Eğitimi. ( )
Mesleki Eğitim Kursu. ( )
Kısa Çalışma Ödeneği. ( )
Danışmanlık ve Yönlendirme. ( )
Teşvikler. ( )
(15. Soruya Geçiniz)

14) İŞKUR'un sunmuş olduğu hizmetlerden faydalanmama nedeninizi belirtiniz. (Birden fazla seçilebilir)

İŞKUR hizmetlerinden haberdar değilim. ( )
İŞKUR'un sunduğu hizmetlere diğer kaynaklardan ulaşıyorum. ( )
İnternet sitesi kullanışlı değil. ( )
Bürokrasi (kırtasiye) işlerinin çok olması. ( )
İŞKUR, sektörüme uygun faaliyet sunmuyor. ( )
Daha önce aldığım hizmetlerden memnun kalmadım. ( )
İŞKUR Hizmet birimi çok uzak. ( )

15) İŞKUR'un sizi en çok hangi alanlarda desteklemesini istersiniz? (En fazla 3 tane belirtiniz.)

İşe Uygun Eleman Temini. ( )
İşbaşı Eğitim Programı. ( )
Çalışanların niteliklerinin artırılması için mesleki eğitim desteği sunulması. ( )
Yeni alım yapılacak çalışanlar için ücret desteği. ( )
Yeni alım yapılacak çalışanlar için sigorta ve prim desteği. ( )
İşyerime özel sektörel danışmanlık vermesi. ( )

16) Son 3 yılda İstihdam Seferberlikleri kapsamında sunulan Hizmetlerden haberdar mısınız?

Evet ☐ (17. Soruya Geçiniz) ☐ Hayır (18. Soruya Geçiniz)

17) Sizce sunulan teşviklerden hangisinin İstihdama katkısı en yüksek düzeyde olmuştur?

Yeni İstihdama Ücret Desteği. ( )
İşbaşı Eğitim Programı. ( )
İşsizlik Ödeneği Alanların İstihdamına İlişkin Teşvik. ( )
İlave İstihdam Teşviki. ( )
Asgari Ücret Desteği. ( )
Mesleki Eğitim ve Beceri Geliştirme İşbirliği. ( )

18) İşyerinizde, çalışma iznine tabi olarak, Geçici Koruma Statüsünde (Suriyeli, Iraklı, Afgan vb.) işgücü istihdam etmek ister misiniz?

Evet ☐ ☐ Hayır

19) E-Ticaret (İnternet üzerinden) yoluyla mal veya hizmet satışı yapıyor musunuz?

Evet ☐ (Form tamamlanmıştır.) ☐ Hayır (20. Soruya Geçiniz)

20) E-Ticaret (İnternet üzerinden) yoluyla mal veya hizmet satışı yapmamanızın nedeni nedir? (En fazla 3 tane belirtiniz.)

E-ticaret konusunda bilgisi olan personel eksikliği. ( )
Finansman yetersizliği. ( )
Elektronik ticareti teşvik eden mekanizmaların var olamaması. ( )
Üretilen ürün/hizmetlerin e-ticarete uygun olamaması. ( )
E-ticaretin güvensiz bir mecra olması. ( )

2019 Yılı İşgücü Piyasası Araştırmasına yaptığınız katkıdan dolayı teşekkür ederiz.